Хикматлар хазинаси

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Ушбу ҳикояларни тўплаган Ҳофиз Юсуф Товаслий Мулла Шамсиддин Гуроний масжидининг имом хатибидир. Китобда Мусо алайҳиссалом, Иброҳим алайҳиссалом, Юсуф алайҳиссалом, Довуд алайҳиссалом, Исо алайҳиссалом ва Муҳаммад алайҳиссалом ҳаётлари ва фаолиятлари билан боғлиқ ибратли ҳикоялар, саҳобалар, авлиёлар ҳаётларидан лавҳалар жуда содда, равон тилда баён этилган бўлиб, маърифий аҳамиятга эгадир.

Тўлдирилган ва қайта ишлаган иккинчи нашр

Масъул муҳаррир

АБДУҚОДИР ҲАЙИТМЕТОВ

Таржимон
УРФОН ОТАЖОН

Тақризчилар:
УСМОНЖОН ҲАКИМОВ,
ИЛҲОМЖОН КАРИМОВ

Рисола Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита рухсати билан чоп этилди.

921217

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ANVOYI ҲИКОЯЛАР

Яхши ҳикоя жон озиги. Гўзал бир ҳикояни ўқиш ёки эшитиш, вақти келганда бир қўшиқни тинглаш, узоқ вақт унинг таъсирида бўлиш билан баробар. Ҳозирги замон турк муаллифларидан олим ва адабиётчи Юсуф Товаслий шундай ҳикояларнинг катта бир қисмини тўплаб, 1983 йили чоп эттирди.

Бу ҳикоялар тўплами кенг ўқувчилар оммасига, аввало ҳар бир жамиятнинг суянчиги бўлган оилага — оталар ва оналарга, болаларга ва қизларга, келинлар ва куёвларга мўлжалланган бўлиб, жамоатчилик томонидан яхши қабул қилинди.

Мазкур ҳикояларнинг ҳозирги замон ҳикояларидан фарқи шундаки, улар содда сюжетлар асосига қурилган, ҳажман кичик бўлса ҳам катта маъно ва таъсир кучига эга. Уларда Шарқ ҳикоячилигининг энг яхши хусусиятлари акс этган бўлиб, панд-насиҳат билан боғлиқ гоялар, инсонпарварлик, юксак хулқу ахлоқни ифодаловчи фикрлар ўткир ва таъсирли воқеа ва ҳодисалар, тарихда, улуғ кишиларнинг турмушларида юз берган турли ҳаётий лавҳалар орқали ифодаланган. Бу ҳикоялар орасида Пайғамбаримиз (с.а.в.) ва у кишининг саҳобалари ҳаётларидан келтирилган ҳикоялар биринчи ўринда туради, дейиш мумкин.

Юсуф Товаслий ушбу ҳикояларни китобхонлар диққатига ҳавола этиш билан чекланмай, уларнинг ҳар бирига ўз муносабатини билдиради, илмий жиҳатдан изоҳлашга ҳаракат қилади, уларнинг кундалик турмушимиздаги маъносини чақиб, ўз замондошларининг онгига етказишга, хулқ-ахлоқ, дин, диёнат масалаларини биринчи ўринга олиб чиқишга интилади.

Бу ҳикоялар ташқаридан қарагандa соф диний ҳикоялар бўлиб кўринади. Аслида уларда ўтмиш тарихининг, инсон хулқ-ахлоқининг ранг-баранг қирралари нақшланган. Уларни ўқиб, улуғ шахсларнинг олижаноб хатти-ҳаракатларидан, гап-сўзларидан, ўгитларидан завқланасиз, жаҳолат ботқоғига ботган, меҳнат қилмай, ялтироқ турмуш кечиришга, динни, имонни ютган, миллий анъаналардан узоқлашган кишилардан эса жирканасиз. Мазкур тўпламдаги «Рост гапиришнинг хосиятлари», «Яхши фар-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

занд Ёсин сути билан ўсади», «Қизларини тирик кўмганлар», «Онасининг тилини тишлаб узиб олган фарзанд», «Имом Аъзамнинг отаси...», «Ҳазрат Иброҳим ва номусли келин», «Ўғрилик ва тангри таёги» кабилар шундай ҳикоялардир.

Бизнинг жамиятимизда ижобий ўзгаришлар бораётган бир даврда бундай ҳикояларнинг тарбиявий аҳамияти айниқса катта.

Ўтмишда мактаб одамларга кўпроқ савод ўргатиш билан шуғулланган эди. Инсон хулқ-ахлоқини тарбиялаш эса дин аҳллари, олимлар зиммасида, адабиёт елкасида эди. Биз яна ўз қадриятларимизга, анъаналаримизга қайтмоқдамиз. Муҳтарам дин алломалари, бадиий сўз усталари ўзларининг панд-насиҳатлари, шунга оид ҳикоя ва қиссалари билан кишиларнинг кўнглини овлайдиган, уларни яхши йўлларга соладиган янги замонлар бошланмоқда. Юсуф Товаслий йиғган ҳикоялар ўзбек тилига таржима қилинган ҳолда бор ҳикмат ва таровати билан ўзбек китобхонларига ҳам яхши хизмат қилишига шубҳа йўқ.

Бадиий сўз шайдоси, туркий халқлар адабий меросининг чинакам мухлиси Урфон Отажон Юсуф Товаслийнинг ҳикояларини муҳаббат билан ўзбек тилига таржима қилган. Бу турк ва ўзбек адабиётлари ўртасида алоқаларни тиклаш йўлидаги муҳим қадамлардан биридир. Иншооллоҳ, бу йўлдаги саъйи-ҳаракат ўзининг янги самараларини бергай.

Абдуқодир ҲАЙИТМЕТОВ,
Беруний мукофоти совриндори,
филология фанлари доктори,
профессор

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

1-ҲИКОЯ

ИНКОР ЭШИГИ ЁПИЛГАНДИР*

Бир кун Ҳазрат Али (р.а.) намозга кетар экан, мушриклар (бутга сиғинганлар)дан бирига дуч келди. Мушрик Ҳазрат Алига шундай деди:

— Ё Али! Мен сизнинг аҳволингизни кўриб ҳеч тушунмайман. Охират бор, инсон бу дунёда қилаётган ҳар бир ишига жавоб беради, деб намоз ўқийсиз, рўза тутасиз, Жаннат бор, жаҳаннам бор дейсиз... Мен эса, буларга ҳеч ҳам ишонмайман. Орамизда қандай фарқ бор, сиз ҳам яшаяпсиз, мен ҳам яшаяпман. Бу қадар ғайрат кўрсатишнинг сабаби нима? Ҳар куни вақтида намоз ўқийман, рўза тутаман, деб бунчалик жафо чекишнинг боиси нима?

Виқор ва сукут билан бу гапларни тинглагач, Ҳазрат Али (р.а) шундай жавоб бердилар:

— Эй ғофил одам! Ўлимдан сўнг ҳаёт йўқ, деб фараз қил. (Ёки бор деб...) Бизда имон, ишонч бордур. Иккинчи ҳаёт — охират ҳаёти бордир. Агар сенинг айтганинг каби қайта тирилиш йўқ бўлган тақдирда ҳам мен бу қилаётган ишларим билан ҳеч нарса йўқотмайман-ку! Намоз ўқийман, Аллоҳимнинг, динимнинг амрларини тўла бажараман, рўза тутаман — булар менинг қуллик вазифаларимдир. Бу ишларимдан бу дунёда зарар кўрдим. Охиратда бу ишларим учун зарар кўришим мумкинми? Сен нима дейсан?

Мушрик бироз ўйлагач:

— Зарар кўрмайсиз, эй Али, — деди.

Ҳазрат Али (р.а.):

— Рўза тутаман, мана, қаршингда турибман, сен мендан бирор зарар кўряпсанми? — деб сўрадилар.

Мушрик уларга жавоб бериб:

— Йўқ, кўрмаяпман, — деди.

Ҳазрат Али (р.а.):

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Фақир, муҳтож кишиларга ёрдам берсам, закот берсам ва динимиз бошлаган йўлга юрсам мен инсонларга ёрдам берган бўламан. Бундан мен қандай зарар кўришим мумкин? — дедилар.

Мушрик:

— Зарар йўқдир, — деди.

Ҳазрат Али (р.а.):

— Агар, охират бор бўлса, бу дунёдаги ишларингдан жавоб бериш лозим бўлса, имондан, намоздан, рўза ва закотдан, қилган аъмолингдан ҳисоб-китоб қилинса, у замон ҳолинг қандай кечади? — дедилар.

Умрини бутга сиғиниб ўтказган бу қари мушрик Ҳазрат Али (р.а.)нинг сўзларини тушуна бошлади ва:

— Ё Али! Сиз айтгандай бўлса, ўлимимдан сўнг тирилсам, Аллоҳ ҳузурига борсам, унда аҳволим қандай бўлади? — деб дарҳол имон келтирди.

Шундай қилиб, у ақлини остин-устун қилган шубҳа ва имонсизлик қоронғулигидан, динсизлик зиндонидан қутулди ва ҳидоятга эришди. Ҳазрат Али (р.а.)нинг имони кучлилиги, виқорли ҳаракати, кучли эътиқод билан қувватланган сўзлари бир ҳидоят нури ўлароқ, ул одамнинг қалбида порлаб ҳидоятга эришишига восита бўлди.

Изоҳ ва ўгит

Бу ҳикояча барча инкор этувчилар, шубҳаланувчилар ва танбаллар ҳақидадир. Вақт зое кетмай туриб, қиёмат қойим бўлмасдан, ер қаъридан нарсалар ташқарига чиқмай туриб, ўлим вақти келмасдан инсонлар эс-ҳушларини йиғиб олишлари керак. Аллоҳга ва Пайғамбаримиз (с.а.в.) нинг кўрсатмаларига ишониб, уларни бажармоқ ва тўла-тўкис адо этмоқ лозим.

Шубҳа ва танбалликни енгиб, диннинг устуни бўлган намозни мунтазам ўқимоқ зарурдир. Заиф имонлилар учун бу ҳикояда кўп ибрат дарси бордир. Намозимни кейинчалик ўқийман, ҳали ёшман, қариганимда ўқийман, деб янглиш ўйловчи, шайтоний овутишлар ва алдамчи тасаллилар билан ўзини-ўзи алдаш ва бепарво бўлиш ақли инсонларнинг иши эмасдир. Бугун яшаб турган йигитнинг қўлида то қаригунича яшашга бирор кафолати борми? Албатта йўқ, бўлмайди ҳам. Демак, ёшликданоқ дарҳол Аллоҳ йўлига кирмоқ зарур. Аллоҳнинг, Пайғамбарнинг айтганларини бажармоқ лозим.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

«Мен ҳозир очиқ-чочиқ бемалол юрибман, ўйнаб юрибман, ўттиз ёки қирқ ёшга кирайин, ўшанда астойдил ўтириб шу ишларга киришаман. Ҳозир жуда ёшман», дейдиган хотин-қизларни биламиз. Омонлик бер, Аллоҳим! Ул хотин-қизларнинг бу сўзлари қанчалик янглиш ва бемаъни сўзлардир. Эй, ақлим бор деган қардошим! Сенга ким айтди-ки, ўттиз-қирққа кирасан, деб, Ўттиз сония, ўттиз дақиқа, ўттиз соат ва ёки ўттиз кун яшашингга кафолатинг борми? Шубҳасиз — йўқ. Эс-ҳушингни йиғ! Аллоҳ ва Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ўргатгани каби иболи, ҳаёли бўлиб яшашга ҳаракат қилинг, қизларим! Ўлим бор, охират бор. Бу дунёда сен қилган ҳар бир ишингдан ва ҳар бир сўзингдан сўроққа тутиласан. Бу ҳикояни яхшилаб ўқиб ол, уқиб ол! Яхши бўлсанг Жаннат, ёмон йўлдан юрсанг жаҳаннам бор.

2-ҲИКОЯ

ИККИ ДИНСИЗ ВА УЛАР ЎҒИРЛАГАН БИР ХАЛТА ОЛТИН

Динсизлик бошга фалокат келтиради

Икки динсиз бир халта олтин билан борар эдилар. Қандай ният билан бормоқдалар, улар ўғрилик йўлидамилар ёки қароқчилик йўлидамилар? Биз ишнинг сўнгини кўрайлик:

Улар олтинни бирор кимса билиб қолмасин, деб қўрқиб тоққа чиқдилар. Маълумки, жиноятчи доимо шубҳада бўлади, пашша учса ҳам чўчийди. Бир-икки кун ўтгандан сўнг овқат тугагач, қурьа ташладилар. Бири шаҳарга бориб овқат олиб келади, бири эса олтинларни беркитиб қўриқлайди. Шаҳарчадан овқат олиб келгани кетган одам қайтар экан, динсизлигидан бундай деб ўйлайди: бориб бироз заҳар олайинда, шу овқатга солай, кейин ҳамроҳимга уни берай. У овқатни еб, заҳарланиб ўлсин. Бир халта олтин менга қолсин. Олтинларни бир ерга кўмиб, оз-оздан олиб юрайин.

Олтинларнинг олдида қолган одам бундай деб фикр юритади: шу қоя орқасига ўтириб ҳамроҳим келаётганида бир уриб ўлдирсам олтинларнинг ҳаммаси менга қолади.

Олтинларнинг олдида қолган одам ҳамроҳи келиши билан уни уриб ўлдирди. Сўнгра ўзи ўтириб заҳарли овқатни еди... Бир халта олтин ҳайвонларга қолди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Ҳирснинг товони йўқдир. Динсизлик жуда оғир бир дард. Динсиз одам қўлига амал тегса, бировга кун бермайди. Динсизлик бағри тошликдир. Инсонни инсон этувчи диндир, имондир. Инсонга меҳр-шафқат ҳиссини берувчи раҳмдилликдир. Динсизлардан, динсизликдан наф кўрмоқчи бўлганларнинг бошига аввал-охир фалокат келадир. Аллоҳ Таоло турк миллатимизни динсизлик балосидан сақласин. Омин!.. Ватан, миллат учун, дин имони учун фидойи жон этувчи насллар етиштиришда азиз миллатимизга Аллоҳ Таоло лутф этсин. Омин!

3-ҲИКОЯ

ҲУКМДОР ВА ОҚ ОТ*

Бир ҳукмдорнинг оқ оти бор экан. Ҳукмдор бу отни жуда севар экан. Бир куни у ҳамма амалдор ва аъёнларига:

— Бу отимнинг ўлими хабарини олиб келган одамнинг калласини оламан, эҳтиёт бўлинг, чунки бу оқ отни жуда қадрлайман. Унинг ўлгани тўғрисидаги хабар мени қайғуга солади, — дейди.

Кунлардан бир куни, ҳар нарсанинг охири бўлганидек, оқ отнинг ҳам ажали етди ва ўлди. Ҳукмдорнинг хизматидагилар саросимада қолдилар. Ҳеч ким ҳукмдорга саман отнинг ўлгани ҳақидаги хабарни айтишга ботинолмас эди. Отбоқарларнинг бошлиғи худди ажалини истагандай «мен унга айтаман, чунки айтсам ҳам, айтмасам ҳам бошим кетади», деди. Отбоқар ҳукмдорнинг олдига борди ва:

— Ҳукмдор, сизнинг оқ саман отингиз бор эди-я, — деди.

— Бор, — деди ҳукмдор.

Шунда отбоқар:

— Отингиз ётибди, оёқлари чўзилган, кўзлари юмуқ, қорни шишган, ҳеч нафас олмаяпти, — деди.

— Сайисбоши, эй сайисбоши! Оқ саман от ўлди демоқчисан шекилли? — дебди ҳукмдор.

— Ҳукмдорим! Мен бундай демадим, сиз шундай деяпсиз, — дебди отбоқар ва бошини қутқариб қолибди.

---

*Ушбу белгили ҳикояларга таржимон изоҳлари китобнинг охирида берилган.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Одам рўза тутмаса, намоз ўқимаса, ҳаром ва ҳалолнинг фарқини, номус-орни билмаса, бундай одамга диний нуқтаи назардан қандай баҳо берасиз? Подшоҳ ўлган оти ҳақида нима деди? Барча диний асосларга кўра, бундай одамларни кофир дейдилар. Бу — ақлли одамнинг иши эмас.

Эй Аллоҳ деган қардош! Жаноби Ҳақ гўзал миллат авлодини бундай динсизлик фалокати ва динсизларнинг зулмидан ўзи сақласин! Омин!

4-ҲИКОЯ

ЎҒРИЛИК ВА ТАНГРИ ТАЁҒИ*

Ҳазрат Мавлоно[1], бир ўғрининг бошига тушган иш ҳақида кўп ибратли ҳикояни айтган. Бир куни ўғри боққа ўғирликка кирди ва у ердаги энг яхши мевали дарахт устига чиқди. Аммо меваларнинг пишганига қўли етмади. Шундан кейин дарахт шохларини силкитиб, меваларни ер билан яксон қилди. Шохларнинг қисирлашини эшитиб, боғ эгаси шу дарахт тагига келди ва тепасидаги одамга бақирди:

— Эй нодон одам, нима қиляпсан? Кимсан? Аллоҳдан қўрқмайсанми? Меваларни нобуд қилибсан-ку.

Дарахтдаги ўғри ҳеч уялмай, худди ўзининг дарахти устида ўтиргандай бундай дебди:

— Эй одам, сен нега бақирасан? Тангри боғида Тангрининг қули бир мева еса айб бўладими? Сен ўзи нима демоқчисан?

Унга боғ эгаси:

— Пастга тушгин, биласан, — деди.

Ўғри пастга тушди, боғ эгаси унинг қўлларидан маҳкам ушлаб олди ва хизматкорини чақириб:

— Ана у таёқни олиб, мана бу ўғрини ур! — деди.

Хизматкор таёқ билан ўғрини ура бошлади, ўғри фарёд қилиб:

— Нега мени бекордан-бекорга уради. Аллоҳдан қўрқинг, — деди бақириб-чақириб.

---

1 Мавлоно — Жалолиддин Румий.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Боғ эгаси:

— Сен нега бақириб-чақирасан? Таёқ Аллоҳнинг таёғи. Ураётган Аллоҳнинг бир қули. У Аллоҳнинг буйруғини бажармоқда-ку, бунинг қандай гуноҳи бор, — деди.

Изоҳ ва ўгит

Ҳазрат Мавлононинг бу қиссасида жуда буюк ибрат бор. Мен бу ҳикояни масжиддаги хутба ва ваъзларимда кенг равишда шарҳлайман. Шундай қилиб, уни яхшилаб равшан бир шаклда жамоатимга тушунтираман, шу билан бирга жамоатга чиройли қиссани айтиб бераман.

5-ҲИКОЯ

ҲАЖЖОЖИ ЗОЛИМ ВА ЗАЙТУН СОТУВЧИ САВДОГАР*

Ҳажжожи золим тарихда Ҳажжож деб қайд этилган. Ҳажжож кўп зулмлар қилган. Бир куни унинг онаси:

— Эй ўғлим, қандай жон берасан? Сен жаҳаннамда қандай ёнасан? Мен она бўлиб қандай чидайман? Одамларни нега бунчалик ноҳақ ўлдираверасан? — деди.

Ҳажжож шунда кўшки айвонига чиқди ва ўтиб кетаётган бир одамни «бу ёққа кел» деб чақирди. Ул одам қўрқиб аста кела бошлади. Қўрққанидан оёғида зўрға турар, қалтирарди. У Ҳажжожнинг олдига чиқиб келди.

Ҳажжож:

— Сен қўрқма. Зулм қилмайман, онамга сўз бердим, ишим бор. Нима иш қиласан? — деб сўради.

— Мен зайтун билан савдо қиламан, — деди ул одам.

Ҳажжож:

— Бир туя зайтундан қанча ёғ чиқади, бир қадоқдан қанча, бир тупидан қанча ёғ чиқади, — деб сўради.

Ул одам бирма-бир жавоб берди.

Ҳажжож:

— Сен яхши савдогар экансан, ишинг, маслагингнинг нозик жойларини яхши билар экансан. Мусулмонмисан? — деб сўради.

— Ҳа, мусулмонман, — деб жавоб берди ул одам.

Ҳажжож:

— Исломнинг нечта шарти бор?

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Ул одам:

— Уч, — деди.

— Имоннинг шарти қанча? — сўради Ҳажжож.

— Тўрт, — жавоб берди ул одам.

Ҳажжож:

— Ғуслнинг фарзи қанча? — деб сўраганда ул одам:

— Ўн, — деб жавоб берди.

Ҳажжож ул одамдан йигирма тўрт савол сўради. Тўғри жавоб ололмади. Ҳажжож онасига аччиқ гапирди: «Кўряпсанми, онажон, Аллоҳ мени бундай ўзларига зулм этган одамларни тарбиялашга юборган. Мен золим эмасман, асл золим улар. Уч кунлик умри учун бир туп зайтундан қанча ёғ чиқишини билади-ю, инсонлигининг асоси бўлган динини ҳеч билмайди. Бир гўдак биладиган ўттиз икки фарзни билмайди. Абадий ҳаёти учун умрининг бир дақиқасини бермайди».

Изоҳ ва ўгит

Эй «Аллоҳ!» деган мўмин! Ҳаётимизни қиёсласак, қандай фарқимиз бор? Йигирма тўрт соатимизнинг қанча дақиқасини динимиз, охиратимиз учун ишлатамиз? Болаларимизни дунёвий ўқишга шаҳдам бориб-келишларини кузатамиз-да, динини, Китобини (Қуръонини) ўқиб-ўқимаётганига бефарқмиз, назорат қилмаймиз. Яна бу дунёда ҳузур-ҳаловат истаймиз. Бу дунёда ҳузурга бизнинг ҳаққимиз йўқ, чунки бу дунё ҳузурларига ўз вазифасини ўтаганлар ҳақлидирлар.

Эрон элчиси Мадинага келиб Халифа Ҳазрат Умар (р.а.)ни кўришни истади. Эрон элчиси Халифани ҳашаматли саройларда истади.

Мадиналиклар:

— Кимни истаяпсиз? — деб сўрадилар.

Эрон элчиси:

— Халифани, — деди.

— Халифа хурмо дарахтлари орасида, — дедилар.

Эрон элчиси кириб кўрдики, Ҳазрат Умар кесилган хурмо дарахтлари шох-шаббалари устида ухлаяпти. Элчи ҳайратланиб, ўзига-ўзи: «Ухлаяпти! Умар ухлаяпти! Шундай иссиқда хурмо дарахтлари шохлари устида қўрқмай ухлаш фақат сенинг ҳаққингдир», деб ҳайратдан ўзига ҳеч келолмади.

Аллоҳдан бўлак ҳамма ҳисоб беради. Ҳар ким ўзининг қилган ишидан ҳисоб беради, сўроққа тутилади.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

6-ҲИКОЯ

ҲОЖАСИНИ (ЭРИНИ) ДИНДОР ЭТГАН ХОТИН

Хожаларини тарбия этган кўпгина ислом аёлларидан бири ҳақида ҳикоя

Яхши хулқли мусулмон аёл бир бадавлат одамга турмушга чиқди. Чиройли турмуш қурдилар. Бадавлат одам хотинининг гўзал табиати, яхши одоби, хуш хулқидан мамнун эди.

Бир кун ул одам кечаси уйқудан уйғониб кетди. Аёлидан сув сўради. «Хожамнинг юраги куйиб турибди шекилли, ҳарорати ҳам борга ўхшайди. Уйдаги сув илиб қолган. Туриб совуқ сувдан олиб келайин, у совуқ сув ичсин», деб ўйлаб ҳовлидан сув олиб келгани чиқди. Сувни олиб келса, эри яна ухлаб қолибди. Одобли аёл эрим уйғониб қолар, деб идишдаги сувни кўтариб ўтираверибди. Бир қанча вақт ўтганидан кейин эри уйғонибди. Ул одам: «Хоним, нега ўтирибсиз?» деб сўраса, аёл:

— Афандим, сиз сув сўраган эдингиз. Уйдаги сувдан беришга кўнглим бўлмади. Эримнинг юраги ёнмоқда, совуқ сув берай, деб совуқ сувга бордим. Сув олиб келгач, сизни такрор уйқуда кўрдим. Уйғотгани кўзим қиймади. Хожам балки завқли бир ҳол, рангин бир рўёдадир, деб ўйладим. Уйғонишингизни кутдим. Сувни ичинг, афандим, — деб жавоб берибди.

Аёлининг бунчалик меҳридан, қадршунослигидан ниҳоятда мамнун бўлган хожа қўлига сувни олмай, севинч ёшларини тўкиб:

— Сендек хуш хулқли, ҳикматли бир хонимга соҳиб бўлганимдан саодатлидирман. Хуш хулқли, оқила хоним мендан тилагингни тила, нима яхшилик қилай, — деди.

— Сизнинг соғлигингизни истайман, — деб жавоб берди аёл.

— Хайр майли, хоним, мендан ҳеч нарса сўрамайсан. Сенинг бу муомалангдан олган қувончим, мамнунлигим эвазига сенга бирор яхшилик қилгим келяпти, — деган эди.

Аёл:

— Менга ҳеч нарса керак эмас, сизнинг соғлигингизни истайман, — деди яна.

Ул одам:

— Хоним, айт-чи, нима хоҳлайсан, — деди.

Ул аёл:

— Менинг жавобимни беринг, афандим, — деди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Ул одам жавоб бера олмай қолди. Аёл давом этди:

— Гапиринг, жим ўтирманг, афандим. Сўз бердингиз, менинг орзуйим шу — сиздан ажралиш. Хоҳишимни адо этинг, деди.

Шунда хожа ётган еридан тураман деб, оёғи қайрилиб йиқилди. У «Аллоҳ» деб қичқириб юборди. Аёл хожасини қўлидан тутиб қолди ва:

— Турнинг ўрнингиздан, жойингизга ётинг, — деди.

Ул одам:

— Ҳеч ҳолим йўқ, — деди.

Хотини:

— Жойингизга ётинг, энди ажралишга сабаб қолмади, — деди.

Ул одам:

— Хоним, нега бундай фикринг тез ўзгарди? Бу ишнинг ҳикмати, бир нозиклиги бор, шуни менга айтиб бер. Сен ҳикматсиз бир иш қилмайсан, ул ҳикмат нимадир? — деди.

Аёл:

— Афандим, йиллар ўтди. Турмуш қурганимизга мана ўн йил бўлди. Бошингизга ҳеч бало-қазо келмади. Ўн йилки бир дард кўрмадингиз, аммо бир марта ҳам «Аллоҳ», демадингиз. Аллоҳнинг бунча неъматларига шукр этганингизни билмадим. Аллоҳнинг сизни ҳозир йиқитишининг ўзи бир ҳикматдир. Аллоҳ Фиръавннинг бошини ҳеч оғритмаган, бу Фиръавндан ўз неъматини кесиб қўйганининг аломатидир. Сиз «Аллоҳ» дедингиз, шунинг учун ажралишимизга сабаб қолмади, — деди.

Шундан сўнг ул тантиқ эр ҳидоятга эришиб, меҳрибон аёлининг воситаси ила ибодат қилишни бошлади. «Аллоҳ» деди, шукр этди.

Албатта, Аллоҳ кимни севса, унга ўзининг ҳабибларини восита этади. Доимо Аллоҳни эсда тутайлик. Диннинг амрларига амал қилиб, ибодатдан қолмай, Аллоҳ неъматларига шукр этайлик.

Шундай ақлли, оқила, тадбирли, иродали, хожасини тушуниб унга хизмат қилиш зарурлигини англаб, ислом аёлига ярашадиган ҳаракат билан эрига хизмат этувчи хотинлар ёронларга муборак бўлсин!

Меҳр ила динсиз, билимсиз, жоҳил хожаларини ислом тарбияси билан тарбиялаган, уларнинг кўнгулларини гўзал ахлоқ, яхши феъл-атвори билан фатҳ эта олган ва хожаларини имонсизлик зиндонидан, динсизлик зулматидан қутқарган ислом аёллари бахтиёр аёллардирлар. Аллоҳ ислом учун бундай хонимларимизни доимо соғ-саломат этсин. Омин!

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

7-ҲИКОЯ

УСКУДОР ЁНҒИНИ

Диндор одам ҳар вақт фойдали одамдир

Машҳур Ускудор ёнғинида бир давлатманд одамнинг қизи узоққа қочиб кетди. Ёнғин бутун маҳаллага тарқалди. Кўпгина уйлар ёниб кул бўлди. Қўрқиб кетганидан уйига борадиган йўлни йўқотиб қўйган қизча нима қилишини билмай довдираб қолди. Ул пайтларда ҳозиргига ўхшаган электр чироқлари йўқ, ҳаммаёқ зиндон каби қоронғу — зимистон эди. Қизча жомеънинг яқинидаги мадрасалардан бирида шам ёғдусини кўради. Деразадан қараса, бир муллавачча китоб ўқиб, дарс тайёрламоқда. Қизча қаерга борсин? Ҳаммаёқ зимистон. Бу жон қўрқуви. Бундай пайтда «денгизга тушиб кетган, илонга ёпишади» дейдилар. Қиз мулла йигитнинг эшигини тақиллатди. Мулла эшикни очиб:

— Хуш келибсиз! Хизмат? — деди.

Қизча:

— Ёнғиндан қўрқиб уйимизнинг йўлини йўқотиб қўйдим. Бутун маҳалла ёниб кул бўлди. Ҳозир ҳаммаёқ қоронғу, уйимизни топа олмайман. Марҳамат қилиб, рухсат берсангиз тонг отгунча шу ерда қолсам, — деди.

Мулла:

— Ҳай, ҳай! Бошим осмонга етган бўлур эди. Бемалол дам олинг, бошқа хона бор, — деди.

Ёнғиндан қўрққан қизча ноилож шу ерда ётиб қолди. Мулла йигит дарсини давом эттирди. Фақат лаънати шайтон муллага маслаҳат берди: «Сен нима қилиб ўтирибсан? Йигирма йил мобайнида шундай қиз сенинг ҳузурингга келди, унинг гўзаллигига қара?»

Мулла йигит бироз иккиланиб, сўнг бармоғини ёниб турган шам ўтига тутди, бармоғи куйди. «Шул бир шам ўтига чидаш бермаяпман, ёрнинг жаҳаннамдай оташига қандай чидайман», деди ўзига-ўзи. То тонггача шундай давом этди. Мулла йигит тонггача шайтон ва ўз нафси билан курашиб чиқди.

— Эй нафсим! Йигирма йиллик кўзим нурини бекорга кетказмайман. Мен сен айтган одамлардан эмасман. Қара, бир шам оловига бардош беролмайман, — деб шайтон ва ўзининг баднафси ундовларига кўнмади.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Тонг оттач, қизча уйғониб, ташаккур айтиб уйига кетди. Қизнинг ота-онаси ташвишланиб, кўз ёшларини тўкиб, ундан:

— Нима бўлди қизим? Шу пайтгача қаерда қолдинг? — деб сўрадилар ҳаяжон билан.

— Ҳеч нарса бўлгани йўқ, отажон, онажон, — деб қизча бўлган воқеани тушунтирди.

Ул одам бориб мулла йигитга ташаккур айтди, унга пул бериб, миннатдорчилигини изҳор этмоқчи бўлганида, у олмади. Мулла йигит:

— Мен ҳеч нарса қилмадим. Мен дарсимни тайёрлаб ўтирган эдим, қизингиз эса бу ерда тонгни кутиб ётди, — деб қизнинг отасини тинчлантирди.

Аммо қизчанинг отаси бу яхшиликка миннатдорчилик билдирмоқчи бўлди:

— Эй, Аллоҳ ошиғи мулла! Менга тўғри сўзла. Бармоқларинг нега куйган. Нега ўзингни бунча қийнадинг? Менга тузукроқ тушунтиргин, — деди.

— Афандим, сиз учун мен қилган бирор яхшилик йўқ, нимаики қилган бўлсам, ўзим учун қилдим. Йигирма йилдирки, қишлоғимдан бу ерга илм олишга келганман. Ота-онамни соғинаман. Бу йил ҳужжатимни олиб, ота-онамнинг олдиларига бораман. Йигирма йилдирки, нафсимнинг тарбияси билан шуғулланаман. Нафсимни тарбия қилдим деб ўйлардим. Бугун кўрдимки, тарбия эта олмабман. Нафсимга: «Тарбия олган бўлсанг шам ўтига чидайсанми?» дедим, чидамади. Бармоқларимнинг сарғайгани шундан, — деди мулла йигит. Ул бадавлат одам мулла йигитнинг қўлидан ўпди ва:

— Тушундим, — деди-да, давом этди, — агар рози бўлсанг, мен сенга озгина хизматда бўлсам. Сен шу кундан бошлаб кўшкимнинг азиз меҳмони бўл! Истасанг, фарзанд ўрнида кўрайин. Қабул қилсанг, қизимни сенга берайин. Менинг қизим ҳам сен каби фазилат ила камолга етган. У яхши фазилатли диндор бир зотга лойиқдир, фазилат намунасидир.

Изоҳ ва ўгит

Эй, Ҳаққа интилган! «Ўлимдан сўнг тирилмоқ бор» деган сўзга фазилатли диндор одам ишонади. Дин тарихи инсонийлик тарихи демакдир. Инсоният тарихи қадимий бўлгани каби, дин тарихи ҳам қадимийдир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Модомики, инсон дунёга келдими, диннинг ҳам дунёга келиши лозим эди. Инсонлар билан баробар дин ҳам дунёга келди ва бу ҳол қиёматга қадар давом этади. Ер юзида диндорлар қолмаса, дунё динсизларнинг бошига йиқиладир. Пайғамбаримиз (с.а.в.) «Ер юзида «Аллоҳ, Аллоҳ, ла илоҳа иллаллоҳ» дегувчилар бор экан, дунё бузилмайди, қиёмат бўлмайди», деганлар.

Дунёда ҳузур ичида яшашни истаган динига амал қилиши зарур. Ўз фарзандларини ҳам диндор этиб тарбиялаши керак.

Дин Аллоҳнинг қонуни, Аллоҳнинг амридир. Дунё эса Аллоҳнинг мулкидир. Аллоҳ бу дунёда рухсат берган нарсаларини қиладиган, ман этганларидан қочадиган итоатли, азиз қулларига ҳузур беради, роҳатга етиштиради.

Динсизлик ҳузурсизликдир. Динсизлик ҳар бир фалокатнинг бошидир. Инсон фарзандини фақатгина дин тарбия эта олади. Динсиз одам ҳирсининг товони йўқ. Динсиз одамда номус, шарафдан бир асар йўқ. Динсиз одам йиртқич ҳайвонлардан ҳам зарарлидир. Бошқаларнинг номус ва шарафини ҳурмат қилмайди, билмайди. Пайти келиши биланоқ хиёнат қилади. Бошқа одамни йиртқич ҳайвонлар каби пора-пора қилиб ташлайди. Шунинг учун динсиз одам ниҳоятда зарарлидир. Динсизлик бир фалокатдир.

8-ҲИКОЯ

ЎРТА ЁШДАГИ БИР ХОЖА ТАРБИЯЛАГАН ЁШ ХОНИМ

Бир вақтлар Ускудорда истиқомат қилувчи ўрта ёшлардаги бир зот биринчи хотини вафот этгач, ёш хонимга уйланди. Бу зотнинг ахлоқи, гўзал одати, табиатини ҳамма яхши кўрар эди. Бул одам динни яхши биларди. Айни замонда фикри тиниқ, қарашлари қатъий, илм-ирфон соҳиби эди.

Аввалига ёш хоним хожасининг феъл-атворини жуда яхши кўрар, унга қўлидан келган барча ҳурмати, илтифотини кўрсатар, хожасига нисбатан ўз вазифаларини чиройли бажарарди. Хожасига олий даражада ҳурмат изҳор қиларди. Ёш хоним қисқа вақт ичида барча қўшнилари билан танишади, қўшнилар уни, у эса қўшниларни ҳурмат қиларди. Аммо ўша маҳаллада ёмон

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

феълли, ҳасадгўй бир хотин бор эди. Бу ёш хонимнинг хожасига нисбатан ҳурмати бўлгани ва ширин турмушлари ул хотиннинг рашкини келтирди. Ёш хоним билан қўшни бўлганларидан бери уни хожасига нисбатан итоатсизликка ташвиқ қиларди:

— Қизим, сен жуда ёшсан, гўзалсан, шундай катта ёшдаги кишига турмушга чиққансан. Сен ёш, ўзинг каби чиройли эрга турмушга чиқмабсан, — деб жувоннинг бошини айлантирарди.

Ёш хоним «мен хожамдан жуда мамнунман, феъли, ахлоқини севаман» деса ҳам ёмон аёлдан қутула олмайди. Бир кун ул жувон ташвиқотлар таъсириданми, «эримдан ажралишаман» дейди. Ёмон феълли ҳасадгўй аёл:

— Қўлингдаги қимматли ашёларингни аста-секин сотсанг, хожангга ёмон кўринасан, унинг сендан кўнгли совийди, — деб кўнглини бузади.

Ёш аёл уйидаги қимматли нарсаларини бир-бир сота бошлайди. Ҳар куни эри оқшомда уйга келганида, бугун қимматли фалон нарсани, эртасига бундай қимматли нарсани сотдим деявераді, ниҳоят уйда ҳеч нарса қолмайди. Аммо хушфеъл, чиройли хулқли, илм-ирфон соҳиби бўлган ул зот хотинига: «жонинг соғ бўлсин, янгисини олармиз», дер эди. Хоним уйида сотиладиган ашё қолмаганидан кейин ҳожатхонадаги ҳар куни фойдаланиладиган, ўттиз йиллик обдастани тошга уриб синдирди. Кечқурун эри келганида, ул хоним:

— Ҳожатхонадаги обдастани тошга уриб синдирдим, парчапарча қилиб ташладим, — деди.

— Ана холос! Бу нимаси! — деб хожанинг кузларига ёш келди.

— Мен сизга ҳайронман, — деди хоним. — Уйдаги шунча қимматли нарсаларни йўқотганимда жаҳлингиз чиқмай «ўзинг соғ бўлсанг бас», деган эдингиз. Энди ҳожатхонадаги оддий кўза синганида кўзингиздан ёш тўкдингиз, нега?

— Хоним, ул кўза ўттиз йилдирки, менинг энг маҳрам ерларимни кўради. Ҳозир янги бир кўза олиб, унга маҳрам ерларимни қандай кўрсатаман? — деб жавоб берди хожа ёш аёлига.

Ёш хотин бир онда ғафлатдан уйғонди ва кечирим сўраб эрининг қўлларини ўпди, оёғи остига йиқилди. «Мени авф этинг, сизнинг амрингиздан ҳеч чиқмайман, сизга нисбатан озгина бўлсада итоатсизлик қилмайман», деб ёлборди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Шундай ёмон феълли хотинлар қитмирлиги билан хожаларига ҳурматсизлик қилган ва бир жаннатдек оилани жаҳаннамга айлантириб, ҳузурсиз ҳолатга келтирган қанчалаб хонимлар мазкур ибрат дарси бўладиган ҳикоятни ўқисалар, ҳузур-ҳаловатга эришсалар, кўнгиллари яхшиликка ошно бўлса, яна нима ҳам дер эдик. «Минг насиҳатдан бир мусибат яхши, у инсоннинг ақли-ҳушини жойига келтиради», деганлар дадаларимиз. Ақлли аёл, Аллоҳнинг унга берган неъмати қадрини, қийматини яхши билган кимсадир. Хожасининг ҳурматини ўрнига қўймаган хотин албатта жазосини топади.

Эй мусулмон қардошим, хожангга нисбатан вазифаларингни яхши бажар ва жаннат аҳли бўлиш учун ғайрат кўрсат.

Қани энди, ўз аёлини тарбиялай олган ўша одам қабридан туриб чиқса-да, бизнинг кўп аёлларимизга таълим берса!

9-ҲИКОЯ

НАМОЗ БИЛАН ХОЖАСИНИ (ЭРИНИ) ЙЎЛГА СОЛГАН ХОТИН

Беш вақт намозини адо этувчи бир мусулмон хоним ичишни яхши кўрадиган бир одамга турмушга чиқди.

Ҳар куни хожаси уйига ширакайф бўлиб келади. Уйига тўғри келган кун бўлмайди. Динга ниҳоятда эътиқоди юксак бўлган мусулмон аёл, беш вақт намозларининг орқасидан хожасининг тузалиб кетишини ва ичкилик деган ёмон заққумдан халос этишини Аллоҳдан сўраб, кўз ёшларини тўкиб ёлборади.

Кунлар, ойлар ўтади. Аёл ўз хожасига хизматини яхши ўтайверади. Сархуш юрадиган эр ўз хотинининг хуш феълидан, хизматидан мамнун. Аммо унга бундай юриш одат бўлиб қолган. Мусулмон хотин намозларидан кейин кўз ёшларини тўкиб, эрининг яхшиликка юз буришини сўрайди. Кечалари хожасини безовта қилмаслик учун ўрнидан туриб бошқа хонага чиқиб, намозини ўқиб, дуо қилади:

— Аллоҳим! Ҳузурингда гуноҳкор қўлларимни очдим. Сенга ёлбораман. Мени авф эт, гуноҳимни кечир, ё Раббим! Сенга кўз

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ёши тўкиб ёлбораман. Сенинг розилигинг учун адо этадиган намозларим ва тўккан кўз ёшларим, сенга бўлган бениҳоя имоним, даргоҳи иззатингдан маъқул бўлса, сенинг розилигинг уйғун бир ибодат ва имон берса, эй улуғ Аллоҳим, шуларнинг хотири учун шу онда ётоғида ухлаётган хожамни ҳам ислоҳ айла, тузатгин, у гуноҳ ишлардан қайтсин. Хожамга ҳидоят бер, эй Раббим! Эй, Раҳмон ва Раҳим бўлган Аллоҳим, дуойимни қабул айлагил!

Ўз одатига кўра хотин намозини ўқир экан, хожаси уйғониб қараса, ёнида хотини йўқ, ётоқхонада ҳам йўқ. Ул одам шубҳаланди. Сархушликдан боши оғриган хожа нега хотиним ёнимда йўқ, деб ўрнидан туриб уни ахтарди. Товуш чиқармай секин уйини қараса, хотини сажда қилмоқда, кейин қўлларини дуога очиб, кўз ёшларини тўкиб Аллоҳдан сўрарди: «Эй кечиргувчи Аллоҳим, хожамни ҳам кечиргин!»

Хотинининг Аллоҳ ишқида тўкаётган бу кўз ёшлари ул одамнинг қалбида бир имон нури бўлиб порлади ва унинг ақлини ёришитирди. У бундай деб илтижо қила бошлади:

— Эй, кечиргувчи улуғ Аллоҳим! Мени авф этгин! Шу ярим кечада хотиним менинг учун кўз ёшини тўкмоқда экан, мен эса унинг ҳақида ёмон хаёлларга бордим. Хотиним мени авф этишингни Сендан ёлбориб сўрар экан, мен эса гуноҳга ботиб ётибман. Бу тушми ўзи?! Эй Раббим! Мени кечир. Сўз бераман, бугундан бошлаб оилам билан биргаликда Сенга ўзимнинг қуллик вазифамни адо этаман. Динимиз белгиси бўлган намозни ўқийман. Оқшомлари, кечалари уйимда хотиним билан биргаликда намозимни ўқиб, уйимизни нурафшон этамиз,— деб Аллоҳга сўз берди, ҳидоятга эришди.

Хожасининг бу ҳолини кўргандан кейин яхши феъл-атворли, том маънода мусулмон тарбияси билан вояга етган ёш хоним севинч кўз ёшларини тўкиб, эрининг бўйнидан қучиб шод бўлди ва:

— Ё Раббий! Сенга минглар ва юз мингларча шукрлар бўлсин! Хожамни ҳидоятга етказдинг. Намозларимни, дуоларимни қабул этдинг. Сенга мингларча шукрлар бўлсин, Аллоҳим, — деб севинч кўз ёшлари билан Аллоҳга ҳамд ва шукроналар айтди.

Изоҳ ва ўгит

Мусулмон қардошим! Дадаларимиз «намоз ўқигин» деганлар. Албатта намоз ўқи! Аллоҳнинг лутфига муяссар бўлган му-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

сулмон хоним уйининг саодатини таъмин этгани шундандир. Аллоҳдан ҳузур-ҳаловат истаб, хожасининг ибодат қилиши билан ул ҳузур-ҳаловатга етишгандир. Мусулмон одам учун энг буюк тасалли манбаи, энг буюк умид хазинаси унинг динидир, Аллоҳи ва Пайғамбаридир.

Ҳузурсиз кўнгулларга ҳузур, умидсиз инсонларга умид берувчи диндир. Бир онда бутун борлигини маҳв этган мусибатга дучор бўлган бир кимсага ким умид туйғусини бера олади? Албатта, дин бу умидни бера олади. Инсонларга фақат Аллоҳ ёрдам бера олади. Ушбу мусулмон хоним ҳам ёрдамни фақат Аллоҳдан истагандир. Аллоҳ унга ёрдам берди. Ўрнак бўлмиш бу ислом аёли ҳам ўзининг саодатини таъминлади, ҳам хожасининг ҳидоятга муяссар бўлишига ёрдам берди, хожасини маънавий юксалтирди. Уни жаҳаннам алангасидан сақлаб қолди. Бундай аёллар билан барча мусулмонлар фахрлансалар бўлади. Омин!

Ислом тарихида хожасини тарбия қилган, эрини ҳидоятга етиштирган аёлларнинг мавқеи жуда баланддир. Бу бахтиёр ислом оналари, бу муҳтарам Ислом аёллари ҳақида ўрнак бўларли ҳаётий ҳикояларни ушбу китобда ўқийсиз.

Оқила ислом аёли динини, имонини керакли гўзал шаклда ўрганганидан сўнгра ўша билганларининг нури ёруғида хизмат қилишга, унинг кўнглини олишга, фатҳ этишга ғайрат кўрсатиши ўзининг манфаатида эканлигини жуда яхши билади. Унинг учун қўлидан келган ишни қилади ва ўрнак бўлгудай бир ислом аёли бўлади.

10-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ УМАРНИНГ ХОНИМИ

Мусулмонларнинг Халифаси Ҳазрат Умар ҳар вақтдаги одатига кўра бир куни кечаси Мадинанинг атрофини айланишга чиқди. Сайр этиб юраркан, шарпа кўрди. Яқинлашди. Бир одам чодир ичига қарар эди. Ҳазрат Умар (р.а.) ул одамдан:

— Бу ерда нима қиляпсан? — деб сўради.

— Сайёҳман. Ҳамроҳларим кетишди, мен қолдим, ичкарида ўтирган менинг оиламдир. Ҳомиладор эди, бу ерда тўлғоқ тутиб қолди. Мажбуран тўхтадик. Биз келган карвон йўлида давом этиб кетди, — жавоб берди мусофир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Нега бу ерда турибсан, кириб хотинингга ёрдам бермайсанми? — деди Ҳазрат Умар.

— Ёрдам берай десам, менинг бу ишга ақлим етмайди.

— Сен шу ерда тур, мен доя олиб келаман, — деб Ҳазрат Умар шошиб уйига кетди.

Оиласига:

— Ё Умму Гулсум! Тур, сенинг ёрдаминг керак. Агар уруш майдонида жанг бўлса, сени безовта қилмас эдим. Бу иш фақат сенинг қўлингдан келади, — деб уни олиб кетди.

Ҳазрат Умарнинг хотини Умму Гулсум ул хотинга ёрдам берди ва чодир ичидан чақалоқнинг овози эшитилди. Бироздан кейин Ҳазрат Умарнинг хотини чодирдан чиқди.

Ул ўғил кўрган одам ўзига ким ёрдам берганини тушунди ва «Ё Амирал мўъминин», деди.

— Тонгда ҳузуримга кел. Байтул молдан ёрдам берилади, — деди Ҳазрат Умар.

Изоҳ ва ўгит

Бу — исломда тенгликни англатади.

Кимлиги номаълум бир йўлчи учун кечаси кўриб қолиб, хотинини ширин уйқусидан уйғотиб, ким ёрдам беради?

Яна халифанинг хотини, раҳбарнинг хотини. Яна у келиб ўз ёрдамини берса! Шундай инсон борми?

11-ҲИКОЯ

КЕЛИН БЎЛУВЧИ ҚИЗГА БЕРИЛАДИГАН ЎГИТ

Бу ҳикоя жуда машҳур, ибрат дарси берувчи бир диний ҳикоядир. Ақлли қизлар оналари ва келин бўлгувчи қизлар учун ибратли бир ҳикоя.

Бу ҳикоя шундай бир қиз ҳақидаги ҳикоя-ки, унинг отаси қабила бошлиғи, қабиладаги барча одамлар унинг амридадир. Бир раҳбар, аллома отанинг қизи. Онаси эса жуда ақлли, оқила, ҳаётни яхши билган ислом онасидир. У — бошлиқнинг, раҳбарнинг хотини. Яхши бир оиладан чиққан она.

Бу қиз шундай бир оила қизики, бойлик, мақом, шуҳрат, рутба, мавқе уларда бор. Сиз ҳозир қизига онаси тарафидан берилган ўн ўгитнинг ҳикоясини ўқийсиз. Ёзиш биздан, ўқиб ибрат дарси олиш сиздан, халққа таъсир этиш Жаноби Ҳақдандир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Машҳур ривоятга кўра, Ҳориснинг қизи Асмо келин бўлиб куёв уйига — хожасининг уйига кетадиган кун онаси Умома томонидан унга шундай насиҳат берилган:

«Болажоним, севикли қизим, мени яхшилаб тингла. Насиҳат ҳар кимга лозимдур, ўгит ҳаммага зарурдир. Насиҳат — билмаганга ўргатади, билганнинг эсига солади».

Дин насиҳат билан тик туради. Насиҳат тинглаганлар динни жуда яхши ўрганадилар. Насиҳат тинглаб юрганлар дунёда масъуд ва бахтиёр бўлурлар.

«Севикли қизим! Агар бир қиз она ва отасининг камбағаллиги учун эрга берилиши керак бўлсайди, сен ҳеч замон узатилмаган бўлардинг. Чунки отанг жуда бадавлат, катта шуҳрат, мақом ва эътибор соҳибидир. Сен шундай бир одам қизисан!..

Лекин ҳаёт бошқачадир. Аллоҳ бизларни яратган ва биз учун ҳаёт қонунларини берган. Ҳар бир ёшдаги инсон Аллоҳ берган қонунлар чегарасида ҳаётини ўтказади. Аллоҳ берган қонунга кўра, ҳаётга қадам қўядиган вақти келганда, ҳар бир қиз бир хожага, ҳар бир хожа бир аёлга муҳтож бўлади. Эркаклар хотинлар учун, хотинлар эса эркаклар учун яратилгандир. Яъни бир хотин бир эркак билан, бир эркак эса бир хотин билан дўст, маҳбуб ва маҳбуба бўлиб оила қурмоқликка муҳтож шаклда яратилгандир. Бу Аллоҳ қонунидир. Бу қонунни ҳеч ким буза олмайди. Бу қиёматга қадар давом этади.

Шу сабабли сен, қизим, туғилиб-ўсган ва вояга етган уйингдан, яйраб-яшнаб, ўйнаб юрган ерингдан чиқиб ўзинг билмайдиган, нотаниш бир уйга борасан. Шунга қадар ўзинг яхши билмаган инсон уйига, ўз уйинг бўладиган уйга борасан.

Эй менинг жигарпорам, суюкли қизим, кўзимнинг нури, болажоним! Сенга шуларни айтаман. Сен ул зотга (эрингга) шундай хизмат қилки, ул ҳам сенга қул бўлсин! Сен унга ер бўлки, у сенга осмон бўлсин! Сен хожанг — эрингга бир уй бўл, ул сенга устун бўлсин!

Севикли қизим! Энди сен мени диққат билан тингла! Сенга баъзи бир мезонларни айтиб ўтаман. Уларга яхши эътибор бергин. Ҳеч улар ёдингдан кўтарилмасин, улардан вақти келганда фойдаланасан.

Бу айтганларимга амал қилсанг, эринг билан гўзал ҳаёт кечирасизлар, масъуд, бахтиёр ва саодатли бўлурсизлар. Бизлар ҳам (ҳар икки оила — бизнинг ҳам, эрингнинг оиласи ҳам) ҳузур-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ҳаловатда бахтиёр бўламиз. Акс ҳолда (яъни айтганларимга амал қилмасанг) иккала оилада ҳам ҳузур-ҳаловат бўлмайди. Сен ўзинг бир жаҳаннамда яшагандай бўласан.

Қизим! Энди сенга айтадиган ўн ўгитимга қулоқ сол! Буларни доимо ёдингда тут:

1. Қаноат соҳибаси бўл. Ўз ҳолингга шукр қил. Яъни эринг уйга нимаики олиб келса, у хоҳ ейдиган, хоҳ киядиган нарса бўлсин, хушфеъллик билан, гўзал одоб билан қабул қилиб ол! Эрингга ташаккур айтиб, хушнудлик кўрсат. Зеро, бахтли ҳаёт кечирмоқнинг бир йўли ўз ҳолига шукр этмоқликдир. Ҳолига шукр этмаган, ўз нафсини тиймаган кишида кўнгил ҳузури, қалб роҳати бўлмайди!

2. Эрингга итоат қил, қил деган ишларини қил, қилма деганини қилма! Яъни эринг билан суҳбатлашганда, мулоқотда бўлганда итоатли бўлишингни, унинг сўзларини одоб билан тинглаб адо этишингни сенинг сўзлашиб, қулоқ солишингдан тушуниб оладиган бўлсин. Шунда Аллоҳ Таоло сендан хушнуд ва уйингиз саодат нуридан порлоқ бўлади.

3. Эрингнинг кўзи тушадиган жойларга яхши эътибор бер! Яъни, уйнинг ичини, ташқарисини ниҳоятда тоза тут. Шундай қилки, хожангнинг кўзига бир чиркин ер кўринмасин.

4. Уст-бошингни тоза тут. Эринг фақат хуш бўйни сезсин, димоғига ёмон ҳид келмасин. Чунки ёмон ҳидлар эринг кўз ўнгида сенинг обрўйингни туширади. Сендан ирганишига сабаб бўлади. Шуни яхши билгилки, тозалик ва зарифлик энг яхши нарсалардир, инсон кўзига хуш кўринишлик шулар биландир.

5. Овқатни вақтида тайёрла. Яъни овқатланиш вақтини ҳеч қачон кечиктирма. Эринг қачон овқатланишга ўрганган бўлса, ўша пайтда овқатингни тайёрлагин. У келиши билан дарҳол дастурхон сол. Шуни яхши билгинки, очлик инсоннинг тез жаҳлини келтиради.

6. Уйқу вақтини, уйғониш пайтини яхши билиб ол! Яъни, унинг қачон уйқуга ётиш пайти бўлса, ўрнини тайёрлаб қўй. Зеро, уйқусизлик инсонни хафақон этади. Асаблари бузуқ, хафақон одамларнинг эҳтироси муҳаббатини секин-секин сўндиради.

7. Хожангнинг моли ва ашёсига жуда эътиборли бўл! Яъни хожангнинг мол-дунёсини яхши сақла, ашёларини авайла, муҳофаза қилгин. Чунки унинг мол-дунёси сеникидир. Эрнинг мол-дунёсини исроф этмаслик иш билиш ва қадрига етиш демакдир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

8. Эрингнинг қариндоши ва яқинларига ҳурмат кўрсат! Яъни хожангнинг қариндошлари ва яқинларига ҳурмат, хожангнинг эътиборини қозонмоқ демакдир. Уларни ҳурмат қилиш хожани ҳурмат қилиш демакдир. Бу эса қадр ва эътибор қозонишдир.

9. Эрингнинг сирини бошқаларга айтма! Яъни эрингнинг баъзи сирларини билган вақтингда эҳтиёт бўлиб, уни сақла, бировларга айтиб юрма. Агар айтиб қўйсанг, унинг ғазабини келтириб қўясан, ишончини йўқотасан. Бунда тузаётган оилангиз бузилади.

10. Эрингнинг динга тўғри келадиган барча буйруқларини адо қил! Яъни хожангнинг динга уйғун бўлган буйруқларини бажаришда танбал бўлма. Ҳеч қачон унга нисбатан итоатсиз бир ҳаракат бўлмасин. Агар шундай бир ҳаракат бўлса, сенга кин сақлаб охири душман бўлади. У сенга душманлик йўлини тутса, сен кўп зарар кўрасан ва қўлингдан ҳеч нарса келмайди.

Шуни яхши билиб олгинки, хожанг хафа бўлганда сен нашъали, хурсанд бўлишдан, у хурсанд бўлганда сен хафа кўринишдан жуда эҳтиёт бўлгин. Чунки унинг хафа бўлган пайтида сенинг хурсанд кўринишинг, унинг қувончли бўлган вақтларида сенинг ғамгин бўлишинг унга ҳамдард бўлмаслик каби бир қусурни ўртага ташлайди. Бу эса фаҳмсиз ва тарбияси ёмон одамларга муносиб ишдир.

Бу сен каби юксак бир тарбия кўрган ақлли ва оқила хотинларга муносиб эмас.

Болажоним! Эрингга қанчалик кўп севги ва ҳурмат кўрсатсанг, ўзинг шунчалик муҳаббат ва ҳурматга эришасан. Айтганларини қандай бажарсанг, сўзларини тингласанг, шу даражада муҳаббат ва ҳурматга сазовор бўласан.

Фарзандим! Шуни яхши билгинки, бу ўгитларимни ўрнига қўйиб бажариб, керагичалик амал қилиб, ўзингнинг шахсий истак ва орзуларингга эришишинг учун эринг ҳам ўз истакларига эришиши керакдир. Эринг — хожангнинг истакларини ўзингнинг орзу-истакларинг деб билсанг, у ҳолда бу ўгитларимга амал қилган бўласан!»

Изоҳ ва ўгит

Эй, оила уясида Жаннат ҳаётида яшашни истаган хоним қардошлар ва келинчаклар!

Бу ўгитларни (ўн ўгитни) қизига уқтирган исломга мансуб она ушбу мезонларни ҳаёти давомида тажрибадан ўтказган ва оила

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

уясини ушбу қоидалар билан жаннатмакон бўлишини қизига тушунтирган.

Оила, ширин турмуш қуриш ва уни чиройли идора этиш учун ҳар бир оқила хонимга ва турмушга чиқувчи ақлли қизга ушбу ўгитлар сув ва ҳаводек зарурдир.

Қисқасини айтганда, бу ўн ўгит оила қурган ва ёки қурмоқчи бўлган ҳар бир аёлга кераклидир.

Қаноат соҳиби бўлиш ширин турмуш қурмоқчи бўлган ҳар бир оилага лозимдир. Эрга итоатда бўлмоқлик уйида тотув бир ҳаётда яшашни истаган ҳар бир аёл учун ҳаво ва сувдек зарурдир.

Эрнинг кўзи тушиши мумкин бўлган ерларга яхши эътибор бериш, эрни ўзига меҳр ришталари ила боғлаш демакдир, уйга боғлаш демакдир.

Қанчалаб гўзал чеҳрали, гўзал қоматли ёш аёлларни биласиз-ки, уларни танийсиз-ки, андишасиз ёки танбалликлари учун эрлари тарафидан севилмайдилар ва ардоқланмайдилар.

Бир куни бир дўконда ўтирган эдим. Шу дўконга бир ёш одам келди. Дўконда шундай гап бўлди:

— Ажаб хотинини севмади. Хотини ёш эди, тоза, покиза, гўзал эди. Ундан гўзалини билмайман.

Ул ёш одам гапга қўшилди:

— Ота, мен нима учун ундан қутулдим? Юзи гўзал, ўзи гўзал, аммо аёллиги — хотинлиги йўқ эди. Феъли ёмон эди. Тонгда уйдан чиқиб кетардим. Оқшомда уйга қайтиб келганимда уй тонгда қандай бўлса, шундай турарди. Авф этинг, ётоқхонам ҳам эрталаб қандай бўлса, шундай тураверарди.

Йигит яна анча дардларини айтди. Бу ҳикоядаги учинчи бандни хотирладим.

Демак, ақлли бир онанинг тарбиясини олган қизга уйланмоқ керак. Аёлни тарбияламоқ керак. Оиласи яхши қизларга уйланмоқ керак.

Бадбўй жойларни тозалаш эрнинг қалбини ўзига ром этмоқ демакдир.

Хушбўй ҳид келмайдиган аёл қанча гўзал бўлса ҳам одамни жиркантиради. Оқшомлари эрини доғ дастурхонлар, ёғли либослар билан кутиб олиш ақлли хонимларга тўғри келмайди.

Овқатланиш вақтини, уйқу вақтини яхши билиш зарур.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Оталаримиз «жон бўғиздан чиқади» дейдилар. Режали оила ҳаёти жаннат ҳаётидир. Аёл эрига, унинг одат ва қизиқишларига боғлиқдир. Унинг вақтини тежаши, фароғатини сақлаши керак.

Хожасининг мол-мулкини сақлаш.

Эрининг мол-мулки демак, болаларининг мол-мулки демакдир. Уйда эр мулкини тежамайдиган, сақлашни билмайдиган хотин бул уйнинг бекаси бўлмоғи душвордир. Эрининг мулкини тежаш ва сақлашни ўрганиш ва бу йўлда тўғри, дуруст ҳаракатда бўлиш ҳар бир хотиннинг бахти учун зарурдир.

Эрнинг қариндошларига ҳурмат кўрсатиш.

Бу ақлли аёл учун энг тўғри йўлдир. Ота-боболаримиз «гулни севган тиканини эъзозлайди» дейдилар. Эрининг қариндошларига иззат ва ҳурмат кўрсатишни билмайдиган аёл ҳузур ичида яшаш йўлларини билмайдиган аёлдир. Гул севилиб, тикан севилмайдими? Тиканни иззат қилмаган, гул исидан бебаҳра қолади. Эрининг қариндошлари, яқинларига ҳурмат кўрсатишни билмаган ақлсиз аёл хожасининг кўнглини ололмайди, хожасининг меҳрини қозона олмайди. У эрининг нафратига учрайди, муҳаббатини сўндиради. Хожасининг ақраболарига ҳурмат-иззат кўрсатмаган хотин ҳамма вақт унинг кўзига хунук кўринади. Бу то оиланинг бузилишигача давом этади.

Эрнинг сирини ўзгаларга ошкор этмаслик.

Эрининг баъзи сирларини билиб олиб, уларни сақлай олмаган, тўғриси, хотин дейишга лойиқ эмасдир. Эр сирини қалбининг энг тубида тутишни билган ақлли хотинлар ўз оилаларида ҳузур ва роҳатда яшайдилар. Эрининг сирини ичида сақлай олмаган аёл ландавур, бадбахт хотиндир, у эр нафратига учраб, хунук кўринади, оилада барака бўлмайди. Эътимод бўлмаган оилада ахлоқ ҳам бўлмайди. Ўгитнинг бу моддаси хам шунинг учун ҳар бир аёл учун зарурдир.

Эрининг динга хилоф бўлмаган барча амрларини бажариш.

Эр сўзига қулоқ солмаган хотинлар жаҳаннамга ўтин бўладилар. Агар хотиндан эр мамнун бўлса, у хотин жаннатга киради дегани бўлади. Жаннатга кирадиган хотинлар эр сўзига қулоқ солувчи, эрининг динга уйғун амрларини бажарадиган хотинлардир. Эрининг юзига жаҳл ила тик қараб, сўзига қулоқ солмайдиган хотинлар учун жаҳаннам доимо бор бўлсин.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Зотан бундай бадбахт аёллар борлигидан оила уясининг жаҳаннамдан фарқи бўлмайди. Бундай феъли аёллар билан яшаш, бу дунёда жаҳаннам ҳаётини ўтиш билан тенгдир. Ота-боболаримиз «Эрини суймаган хотинни эшигингда тутма», деганлар.

Шунинг учун ҳар бир оқила она, қизини узатар экан ёки бўйи етган пайтидан шунга ўхшаш нарсаларни ўргатиши керак. Бу унинг оқила хотин эканлигидан далолат беради.

Боболаримиз: «Онасини кўр, қизини ол!», деганлар...

Ҳар бир она қизига ўрнак бўлиши шарт!

Сен авлодингга тарбия бериб етиштир-да, Аллоҳга топшир.

Эй, Аллоҳдан қўрқувчи оналар ва қизларимиз!

Қўлингиздаги бу китобда сизларга йўлингизни ёритувчи чироқ тутадиган ҳикоялар мавжуддир. Ниятимиз сизларга фойда етказишдир. Ислом оиласининг энг буюк устуни бўлган оналарга ва оналикка номзод хонимларга, фароғатли оилаларда яшар эканлар, бизнинг кичик насиҳатимиз фойда берган бўлса, ўзимизни бахтиёр ҳис этамиз.

Қардошларим, бу ўгитларимизни ўзингиз ўқиб тушунинг ва дўстларингиз, қариндошларингизга тавсия этинг. Улар ҳам ўқисинлар. Бу эса сиз учун савобдир.

12-ҲИКОЯ

ПАЙҒАМБАРИМИЗ (С.А.В.)НИНГ АМРЛАРИГА РОЗИ БЎЛГАН АҚЛЛИ ҚИЗ

Ҳазрат Анас (р.а.)нинг ривоят қилишларига кўра, бир одам Пайғамбаримиз (с.а.в.) ҳузурларига келиб шундай деди:

— Ё Рсулуллоҳ! Теримнинг ва юзимнинг қоралиги, хунуклигим Жаннатга киришимга монелик қилмайдими?

Ул одамнинг бу саволига севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) бундай жавоб бердилар:

— Терингнинг қора бўлиши Жаннатга кириш учун тўсиқ бўлмайди. Сен бу сўзинг билан Аллоҳ ва унинг Расулига ҳеч ишонмаслигингни маълум қилдинг.

— Сени Пайғамбар қилган Буюк Аллоҳга айтаманки, «Ла илоҳа иллаллоҳ, Муҳаммаддур Расулуллоҳ». Калимаи Тавҳидни саккиз ой сидқ ва қалбдан айтиб, имон келтирганман, — деди ул одам.

Ул одамнинг бундай жавобини эшитиб Пайғамбаримиз (с.а.в.):

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Амр бин Ваҳоб бугун бу ерга келдими? Ҳозир шу ердами? — деб сўрадилар.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) сўраган Амр ибн Ваҳоб Сакиф қабиласидан эди. Эндигина мусулмон бўлганди. Шу ерда ҳозир бўлган Асҳоб Пайғамбаримиз (с.а.в.)га:

— Бу ерда йўқ, бугун келмади, — дедилар.

Пайғамбаримиз (с.а.в.) бу сафар сиёҳ юзли одамдан сўрадилар:

— Амр бин Ваҳобнинг уйини биласанми?

— Биламан, ё Расулуллоҳ!

— Амр бин Ваҳобнинг уйига бор. Эшигини тақиллат. Салом бер. Сени ичкарига таклиф этганидан сўнг бундай дегин: «Расулуллоҳ қизингизни менга хотинликка берди».

Амр ибн Ваҳобнинг жуда севимли ва ақлли қизи бор эди.

Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг сўзлари билан бу ўсмир йигит у ерга кетди. Эшикни қоқди. Салом бериб, ичкарига кирди. Бу одамнинг жуда қоралиги қизнинг юрагини сиқди. Пайғамбаримиз (с.а.в.) юборган йигит қизнинг отасига:

— Расулуллоҳ қизингизни менга хотин қилиб берди, — деди.

Қизнинг отаси буни қабул этмади. Қўпол ва қаттиқ сўзлар билан йигитни ҳайдади.

Қора юзли одам у ердан чиқиб, тўғри Пайғамбаримиз (с.а.в.) олдига кетди. Ул одам уйларидан чиқиб кетгандан сўнг, Амр бин Ваҳобнинг оқила қизи отасига бундай деди:

— Севикли отажон! Сенга ёмонликдан қутилиш йўли очилди. Пайғамбаримиз (с.а.в.)га Аллоҳ тарафидан ёмонликдан қутилтириш йўли кўрсатилган. Агар шу ишни бажо этмасанг, қутилиш йўли йўқ бўлади. Агар Пайғамбаримиз (с.а.в.) мени ул одамга хотинликка берган бўлса, мен уни қабул этдим. Ул қора юзли одам билан оила қураман. Аллоҳ ва Пайғамбаримиз (с.а.в.) рози эканлар, мен ҳам розиман.

Қизнинг отаси шу заҳоти уйдан чиқиб Расулуллоҳнинг олдига келди. Пайғамбаримиз (с.а.в.)га яқин бир ерга ўтирди. Расули Акрам ул одамни кўриб:

— Амр бин Ваҳоб, Аллоҳнинг Расулининг амрини рад этган сенмисан? — деди.

— Хато қилдим, ё Расулуллоҳ! Аммо Аллоҳдан менинг гуноҳларимни кечиришини, авф этишини тилайман, тавба

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

қилдим. Бир фурсат ул одам ёлғон гапирмоқда деб ўйладим. Омонлик бер, эй Расулуллоҳ! Қизимизни унга хотинликка берамиз. Аллоҳ ва Аллоҳнинг Расулини тан олиб Аллоҳга сиғинамиз, — деди.

Расулуллоҳ тўрт юз дирҳамга никоҳ қилди, сўнгра шундай деди:

— Энди бу ердан кет, хонимнинг ёнига бор.

Куёв бўлгучи йигит:

— Ё Расулуллоҳ, сени Пайғамбар этган Аллоҳга сиғиниб айтаманки, чўнтагимда бир қурушим (турк лирасининг юздан бири, чақа) йўқ, қариндош-уруғимдан бироз пул сўрашим керак, — деди.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.):

— Сен Ҳазрат Усмон, Абдураҳмон бин Аффон ва Али ҳузурларига бор, улар эҳтиёжингга яраша пул берсинлар, — деди.

Куёв бўлмиш бу зот пулни олиб бозорга кетди. Хонимига зарур бўлган эҳтиёжларни олди ва севина-севина уйига кетди.

Кейинчалик бу йигит жангда шаҳид бўлди.

Бу йигитнинг исми Саъд эди. Пайғамбаримиз (с.а.в.)га Саъд шаҳид бўлди, дедилар. Пайғамбаримиз (с.а.в.) унинг ёнига келди. Муборак бошини шаҳиднинг кўксига қўйди. Юзидаги тупроқларни этаги билан артди ва шундай деди:

— Саъд, сендан қандай хушбўй ҳид анқимоқда! Сени Аллоҳ ва Расулининг севгисига топширдим.

Шундан сўнг Пайғамбаримиз (с.а.в.) йиғлади, кейин кулди.

Саҳобалар:

— Ё Расулуллоҳ! Нега аввал йиғлаб, кейин кулдингиз? — деб сўрадилар.

— Саъдни жуда яхши кўрганим учун йиғладим. Унинг Аллоҳ ҳузуридаги юксак даражасини кўриб, севиниб кулдим. Саъднинг қурол-аслаҳасини, отини ва ашёларини оиласига беринг ва «Саъд Аллоҳ ҳузурида энг юксак даражага эришди», деб айтинг.

Изоҳ ва ўгит

«Эй, Аллоҳ!» деган ёш қизларимиз! Имонли, иффатли авлодларимиз! Бу ҳикоятда жуда ибратли дарс бор. Ундаги қизнинг ақлини зўрлигига эътибор беринг, у тажрибали отаси тушунмаган яхшиликни, хайрли ишларни тушуна билди ва отасига шундай маслаҳат берди:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Отажон! Ваҳий сизни разил ишлардан, шарафингизнинг тушишидан бир қутулиш йўлини кўрсатди. Агар Пайғамбаримиз (с.а.в.)га Аллоҳ тарафидан сизни ерга урувчи, шарманда этувчи бир ваҳий юборилганда, сиз учун ҳеч бир қутулиш йўли бўлмас эди.

Агар Пайғамбаримиз (с.а.в.) мени у одамга хотинликка бераркан, мен қабул этаман. У қора тан одамга оила бўлиб бораман. Аллоҳ ва Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ризоликларига мен ҳам розиман...

Ақлли инсон шундай бўлади, соҳибини жаннатга олиб боради. Бу қиздаги ақл жуда маъқул, тўғри ақл. Ёши улуғ отаси тушунмаган нарсани тушунадиган ақл. Пайғамбаримиз (с.а.в.) ҳам бу қизнинг ақлли қизлигини билади.

Агар бу қиз ақлли бўлмаганида Пайғамбаримиз (с.а.в.) ул йигитни қизнинг отаси ҳузурига юбормаган бўлар эди. Чунки ул йигит ҳам жуда ақлли, маъқул йигит эди. Бу йигит урушда шаҳид бўлганида Пайғамбаримиз (с.а.в.) йиғлаган эди. Пайғамбаримиз (с.а.в.) муборак бошини бу шаҳиднинг кўксига қўйиб: «Саъд сендан нақадар хушбўй ҳид келмоқда...» деган. Саъднинг жаннатдаги ери Расулуллоҳ (с.а.в.)ни севинтирди.

Демак, бу қора тан йигитнинг имон ва ахлоқ йўлидан бориши шунчалик буюк эдики, Расулуллоҳ у ақлли ва номусли қизчани бу йигитга лойиқ кўрган. Қиз ҳам Аллоҳ ва Расулуллоҳ лойиқ кўрса, мен розиман, деди.

Бу ҳикояда буюк сўз, ҳикмат йўллари бор. Ақлли қизлар, бу ҳикматга қулоқ солиш яхшилигини билган қизлардир. Ибрат олинг, бу ҳикоядаги қиз: «Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг амридир, бунда бир хайр бор, буюк бир яхшилик бор. Гарчи одамнинг юзи қора, яъни одам у қадар гўзал бўлмаса ҳам Пайғамбаримиз (с.а.в.) уни яхши деб билди. Мени унга лозим кўрибди. Мен ҳам розиман», деди.

Бу назокатни, яхшиликни отаси тушунмади. Аввал йигитни тушунмай, билмай уйидан ҳайдади. Қизнинг оқилалигини қарангки, отасига: «Бориб Пайғамбаримиз (с.а.в.)дан узр сўранг», деди. Бундан буюк ақл бўладими?..

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

13-ҲИКОЯ

АҚЛЛИ ХОТИНЛАР ЭРЛАР БАХТИ

Бир одам жуда ақлли ва одобли, ислом тарбиясини олган қизга уйланди. Ул одам хонимидан жуда мамнун, уйларида ғалва, ғавғо йўқ.

Бу йигит бир кун дўстларининг ҳузурига борди. У ахлоқсиз одамларнинг хотинларини «ундай урдим, бундай урдим», деб мақтанганларини эшитди. Йигит ҳайрат билан улардан сўради:

— Нега хотинларингизни урасиз? Ҳеч гуноҳи йўқ хотинни уриб бўладими? Дўстлар:

— Дунёда бундан осон нарса йўқ. Уйга бир қадоқ қийма гўшт олиб келасан. Қиймали суюқ овқат тайёрлаб келса, бошқа овқат ейишни хоҳлайман, дейсан, деб ақл ўргатибдилар.

Йигит эртасига кечқурун уйига келиб дастурхон олдига ўтирди. Хоними қийма солиб тайёрланган шўрва олиб келди. Ул хотинига жеркиб:

— Мен картошка билан қийма ейишни хоҳлайман, — деди.

—Қийма ҳам бор, — деди хоними.

— Мен ток баргига ўралган қийма хоҳлардим.

— У ҳам бор.

Хожасининг одатларини жуда яхши биладиган одобли хотин эри хуш кўрадиган барча нарсани қўлидан келганча ҳаракат қилиб тайёрлаган ва унинг кўнглини олган.

Йигит эртасига яна дўстлари олдига чиқди. Улар дарҳол қизиқиб сўрадилар:

— Нима бўлди? Хотинингни калтакладингми?

Йигит бўлган воқеани айтган экан, дўстлари:

— Сен бахтли экансан, хотининг ақлли, чаққон аёл экан, — дебдилар.

Изоҳ ва ўгит

Албатта, хонимлар ақлларини хожаларининг қалбини қозониш, кўнгилларини олиш, севги ва меҳрига эришмоқ учун қўллашлари зарурдир. Ислом ахлоқи билан тарбияланган хонимлар Аллоҳни мамнун этмоқ учун хожаларини мамнун этмоқликлари кераклигини биладилар.

Эрини мамнун этмаган хотиннинг ё ақли оз ёки фаҳми етарли эмасдир. Диний мезонлар ила ҳаракат қилиш, Аллоҳ, Пайғамбар

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ва хожаларини мамнун этиш, уларнинг севгисини қозониш ақлли хотинлар учун қийин иш эмасдир. Хотин эрининг қадрини билолса, унинг ҳурмати баландлигини англай олса, шу етарлидир.

Хотинларига ҳақсиз азият етказган эрлар эса жаҳаннамдаги азобли, оташли ерларга тушсинлар, хотиннинг эрга хизмат қилиши диний бир вазифа бўлгани каби, эрнинг хотин ҳаққини адо этиши ҳам Аллоҳнинг бир амридир. Аллоҳ амрлари доирасида хожасига хизмат қилган жаннати хотинлар дўстларга муборак бўлсин! Бу амрларга эришган хотинларига яхшилик қилган, уларнинг меҳр ва муҳаббатини қозонганлар қандай бахтлидирлар. Улар учун Жаннат бор.

Турли баҳоналар билан уйдаги хотинига азият етказадиган, бегуноҳ хотинини — болаларининг онаси, уйини саришта этувчини қийнаган, мол-мулкини эҳтиётловчига қўл кўтарган, азоб берадиган, дин, имонни билмаган жоҳил эрлар учун жаҳаннам доим бор бўлсин, дегиси келади одамнинг. Имонли, ахлоқли, яхши феъл-атворли, ақлли мусулмон ҳеч бир гуноҳи йўқ, ҳатто баъзи майда-чуйда, арзимас хатолар учун ҳам хотинига қўл кўтармайди. Бегуноҳ аёлларга қўл кўтариш мусулмонликка ҳам, инсонликка ҳам сиғмайди.

14-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ УМАРГА ХОТИНИДАН ШИКОЯТ ҚИЛГАНИ КЕЛГАН ОДАМ

Ҳазрат Умар (р.а.)нинг Халифалиги даврида бир одам шаддод хотинининг турли жанжаллари, бақириб-чақирувларидан шикоят қилгани келди.

Ул одам Ҳазрат Умарнинг эшиги олдига келганида қулоғига бир хотиннинг қаттиқ овози келди. Бироз тараддудда қолди, қулоқларига ишонмади. Ишонмади, қандай ҳам ишонади! Ҳазрат Умарнинг хоними Умму Гулсум хожаси — эри Ҳазрат Умарга бақириб-чақирмоқда. Ҳазрат Умар эса ҳеч овозини чиқармас эди.

Хотинидан шикоятга келган одам ўз-ўзига шундай деди:

— Мен хотиним берган ҳузурсизликдан, хотинимнинг ёмон феълидан, менга бақириб-чақиришидан халифага шикоятга келган эдим, токи ҳузур топайин, уйимдаги жанжалдан қутулайин

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

деб. Бу қандай тақдирки, менинг бошимдаги ғам халифанинг ҳам бошида бор экан. Яхшиси у ердан кета қолай, деди.

Ул одам қайтиб кетар экан, Ҳазрат Умар (р.а.) уни кўриб қолди ва:

— Нега келган эдинг, нега кетяпсан, — деди.

— Сизга хотинимдан шикоятга келган эдим. Айни бало, айни дард сизнинг ҳам бошингизда борлигини кўриб шикоятдан воз кечдим. Шунинг учун кетаётган эдим, — деб жавоб берди ул одам.

Бунинг узрига Ҳазрат Умар (р.а.) ул одамга бундай насиҳат қилди:

— Менга яхшилаб қулоқ сол! Оиламнинг менда баъзи ҳақлари бордир. Менга қилган хизматлари сабабли мендан бу ҳақларининг қадрини билишимни истайди. Сабр-қаноат билан қилган хизматлари ва ҳақлари ушбудир:

1. Хотиним жаҳаннам оташи билан менинг орамда бир пардадир. Кўнглим у билан роҳат топади. Ҳаромга боқмайман (яъни, у менга хотинлик вазифасини бажаради).

2. У мен учун уйимнинг бир муҳофизидир (қўриқловчиси, муҳофаза этувчисидир). Мен уйимдан чиқсам, у уйимда мол-мулкимни сақлайди, уйимнинг бекаси бўлиб қолади.

3. Кийимларимни ювиб тозалайди. Уйимнинг бошқа юмушларини бажаради. Уйимнинг тозалигини, болаларимнинг покизалигини сабр-қаноат билан таъминлайди.

4. Болаларимни тарбиялайди. Уларга едириб-ичиради, кийдириб ясантиради.

5. У менинг овқатимни пишириб, олдимга қўяди. Шунча хизматларни ўрнига қўйиб бажариб миннат қилмайди.

Ҳазрат Умар (р.а.)дан бу насиҳатларни эшитгандан кейин хотини устидан шикоят қилгани келган одам:

— Сенга қилинадиган бу хизматлар менга ҳам қилинади. Сен хуш кўриб унинг баъзи қусурлари, камчилигини кечирганингдан кейин мен ҳам хотиним қусурларини кечираман, — деди.

Изоҳ ва ўгит

Эй, уйида ҳузур истаган қардош!

Барча кўргуликларимиз динимизни билмаганимиздандир. Ҳазрат Умар (р.а.) каби бир зотни бундай хушхулқ қилган фақат ислом динидир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Ҳазрат Умар (р.а.)нинг қандай одам бўлганлигини қўлингиздаги бу китобдан ўрни келганда билиб оласиз. Ислом дини инсонни қандай баркамол этади? Ислом инсонни қандай маданий бир инсон этиб тарбиялайди?

Ҳақиқий бир мусулмон инсонларга зарар бериш ва уларни хафа қилиш эмас, ҳайвонларга ҳам зарар етказмайди, ҳайвонларни ҳам қийнамайди.

Бошимизга келадиган балолар, кўрадиган аламларимиз яхши мусулмон бўла олмаганимиздандир. Динимизни билмаймиз. Бир бола ҳам биладиган 32 фарзни билмаймиз. Ҳатто ғусл қандай қилинади, шуни ҳам билмайдиган қарияларимиз бор.

Бўлмаса жоҳил бир эр нега хотинини қийнайди? Чунки ул эр хотин қадрини билмайди.

Шунга ўхшаш, дин, имонни билмаган жоҳил бир хотин эрига азият ва ҳузурсизлик етказишдан бўлак нима ҳам қиларди?

Жоҳил эрлар хотинларининг қадрига етмагани каби, жоҳил аёллар ҳам хожаларининг қадрини билмайдилар.

Бундай жуфтлардан қурилган оилаларда бир-бирларини тушуниш бўлмайди, натижада улар бир-бирларига озор берадилар. Бундай оилада ҳузур деган неъматдан асар бўлмайди.

Шундай оилада ўсган болаларга Аллоҳ ёрдам берсин. Омин!

Чунки заволли уйларда кўз ёшлари тинмайди. Она ва ота жанжалидан гуноҳсиз болалар азоб чекадилар. Фарзандларининг кўз ёшлари тинмоғи учун ота ва оналар диндор ва ақлли инсонлар, марҳамат соҳиби бўлишлари зарурдир.

Шуни унутмайликки, уйимизда бахтли бўлишимизнинг шарти ҳамма одам ўз зиммасига тушган вазифасини яхши бажариши ва одобли бўлишидир.

15-ҲИКОЯ

ТАННОЗ ХОТИННИНГ ТУЗАЛИШИ

Бир одам жуда нозли қизга толиб бўлди. Анча ноз-истиғнолардан сўнг турмуш қурдилар. Ул аёлда ислом тарбияси жуда оз эди. Шунинг учун эрининг қадрига яхши етмас эди. Иши фақат нозланиш эди, холос. Турмуш қурганларига бир неча кун ўтганда ноз билан:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Вақт ўтиб сатанглигим тутади. Ул вақтда менга ҳеч нарса демагин. Иш қилмайман, заҳмат чекмайман. Агар осмон бошимга узилиб тушса ҳам у кунда бирор иш қилмайман, — деди.

Эри ақлли одам эди. Бироз сукут сақлаб хотинининг гапига тушунгандай бўлиб.

— Дуруст, сатанггинам, менинг ҳам вақт ўтиб эшаклигим тутиб кетади. Ул вақтда сен менинг ғазабимга дучор бўлма, — деб жавоб берди.

Орадан ойлар ўтди, аёлнинг сатанглиги орта борди. Ул одам қанча юмшоқ бўлса, хотинининг нози шунча кучая борди. Секин-секин ишлари эр жонига тега борди.

Бир кун уйига келиб:

— Хоним шу-шу нарсаларни ҳозирла, дўконга олиб кетаман, — деди.

Хоним ҳар вақтдагидек жойидан қимирламади. Ул одам гапини такрорлади. Яна ҳеч сас йўқ. Ул одам қайтарди.

Хотин:

— Бугун дангасалигим тутиб турибди, ҳеч иш қилмайман, — деди.

Ул одам белидан камарини ечиб, хотинини, «мана сенга, мана сенга дангасалик», деб савалади.

Хотин бақирди:

— Вой дод! Вой белим, вой қўлларим! Вой ўламан!

— Жаҳлим чиқди хоним, чида, эшаклигим тутиб кетди, — деб яна камар билан савалай бошлади.

Шундан кейин хотиннинг ақли кириб:

— Бўлди афандим, менинг дангасалигим кетиб қолди, — деди.

Шундай қилиб на эрда эшаклик қолибди, на хотинда дангасалик, таннозлик қолибди. Хасталикларидан халос бўлибдилар.

Изоҳ ва ўгит

Уйларини Жаннат боғчасининг бир гўшаси бўлишини истаган хонимлар эрларига қандай хизмат қилсак мамнун этамиз, деб ўйлайдилар. Оқила аёллар бу йўлдан юриб бахтли ҳаёт кечирадилар.

Акс ҳолда ақллари ўз бахтларини йўқ қиладиган бир портловчи модда бўлиб хизмат қилади.

Эримни қандай қилиб алдайман, деб турли-туман ҳийла йўлига тушган хоним ақлини ўз бахт-саодатини бузишга қурол қилиб ишлатади, демакдир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Бугун бошим оғрияпти деб, эртасига қорним оғрияпти деб, эшаклар каби ястаниб ётиш ақлли бир хотин қиладиган иш эмас.

Бундай ёмон йўлга бош урган хотинлар ақлсиз, фаҳмсиз, шуурсиз, тушунчаси бўлмаган аҳмоқ ва жоҳил яратилгандирлар. Улар том маънода хотин бўлолмайдилар. Агар бундай хотин бўлсалар Аллоҳнинг яратган балолари бўладилар. Жаҳаннамликлари ўз бошларига бўлсин. Аллоҳ дўстлар бошига шундай қилиқли хотин, шайтоний ахлоқлиларни бермасин!

Аллоҳга шукрки, бу ҳикоядаги хотинда бироз ақл ва қобилият бор экан, вақтида тўғри йўлга кириб олган.

Буларнинг акси бўлганлар ҳам бор, уларда яхшилик йўқ. Аллоҳ шундайлардан асрасин. Омин!

16-ҲИКОЯ

ҲАР КУНИ ШУНДАЙ БЎЛСИН

Бир одам уйланибди. Уйланар экан, қизнинг динини, тарбиясини сўраб-суриштирмай уйланаверибди. Аввалги чиройли, ширин ойлар ул одам хонимн ҳузурида узоқ бўлмабди. Бир гўзал ой, икки гўзал ой ўтарди, ойлар қатор ўтарди, йил ўтди.

Йигит тонгда уйқудан туриб тўғри ишига кетарди. Хотини эса уйқуга тўймай ўрнидан турмасди. Ул одам бир маротаба, икки маротаба ўпкаланди, лекин жаҳли чиқмади.

Ул одам бир кун ўрнидан турди. Чой дамлади, қаҳва қўйиладиган баркашчани тайёрлади ва ётоққа хотини олдига олиб кирди-да:

— Хоним, хоним, тур, — деди.

Хоним патнисга қаради, дид билан баркашчага қўйилган нарсаларни кўриб севиниб ўрнидан турди.

— Яшанг, эргинам, сиз қандай яхши эрсиз, — деб қўлини узатди.

Хожаси:

— Хоним! Ҳар куни бу нарса мана шундай тайёр туришини истайман, — деб орқасига қайтди.

Табиийки, ақли калта, тарбияси ноқис, танбал, дангаса хонимнинг ранги ўчиб кетди ва фақат:

— Майли, майли, афандим, — дея олди холос.

Чунки хожасининг авзойи бузилган, ғазаби келгани юзидан маълум бўлиб қолган эди. Келин ундан қўрқиб «майли, майли», деб иш бошлабди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Эй, уйида жаннат ҳаёти ила яшамак истаган хоним қардошлар!

Ҳаётда ҳеч бир иш ўз-ўзидан бўлмайди. Яъни ҳар бир яхшилик бир заҳмат, бир меҳнат натижасидир. Бизга бир оз қувват бўладиган бир луқма овқат қанчалар меҳнат ила пайдо бўлади. Ундан фойдаланиш учун ҳам яна бироз машаққат чекишимиз зарур.

Жаннат мисоли бир оила соҳиби бўлмоқ учун зиммамизга тушган мажбурият, вазифа ва хизматларни ҳеч танбаллик, дангасалик қилмай адо этишимиз керакдир. Боғимизда бир гул ҳам ўз-ўзидан ўсиб етишмайди ва гул очмайди.

Ақлли хонимлар яхши одамлар билан ҳамсуҳбат бўладилар. Уларнинг яхши одатларидан яхшилик ўрганадилар. Ёмон одамлардан узоқ бўладилар, токи уларнинг ёмонлигидан юқиб қолмасин.

Яхшиликлар гул ниҳоли кабидир. Инсонда етишувчи кучдир. Ёмонликлар эса тоғу тошларда ўсадиган янтоқлар кабидир. Булар инсоннинг ўзи билмагани ҳолда унда илдиз отади.

Бир дўстим шу ҳикояни дўстларига айтиб берибди: у ҳам баркашчага чой, ширинликлар қўйиб хотинига олиб келганини, уни ўрнидан турғазганини, ул хоним: «Эй эргинам, қандай яхши одамсиз», деганини сўзлабди. Шу ердаги хонимлар: «Афандим, у нақадар кибор, қандай нозик хожа, қандай маданий, замонавий эркак экан!» деб ҳайратланибдилар.

Ҳикоя охирида йигит: «Хоним, хоним, ҳар куни шу соатда бу баркашча шундай бўлишини истайман», дедим, — деган экан, шу ерда эшитиб ўтирган хонимлар: «а-а-а!» дея оғизларини очиб қолибдилар.

Демак, ақлсиз хотинлар бу ҳикоя мантиғини, мағзини тушунмайдилар.

Дин, имонни билмайдиган қизлар, хотинлар бўйнига занжир осган эрларга тегадилар. Балки баъзилари бунинг ёмонлигини тушунарлар. Аммо иш натижаси улар ўйлаганларича бўлмайди. Зеро ҳаёт бир қатор воситалар, қуроллар мажмуасидир. Бу воситалар, қуроллар тадбиқ этилмаса, ишлатилмаса, ҳаёт ҳам яхши бўлмайди. Оила гўшасида бир ҳақиқат бор. У — икки карра икки тўрт бўлгани каби ҳақиқат бўлиб, шошилмай, ҳовлиқмай хотин билан эр биргаликда ҳамжиҳатлик билан қурган оилаларда, бир-бирларига нисбатан муносабатларида ҳеч бир фидокорликдан қочмасликдир. Акс ҳолда, бу оилада ҳузур деган неъматдан асар бўлмайди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

17-ҲИКОЯ

ИСРОФГАР ХОТИН ВА УНИНГ ЭРИ

Бир вақтлар қишлоқда яшайдиган эр-хотин бўлган экан. Эр жуда хушфеъл, вазмин, сабр-қаноатли зот экан. Аммо хотини яхши тарбия олмаган, исломни ҳеч ўрганмаган ва эр қадрини билмаган, уй-рўзғор ишидан бехабар, исрофгар, хожасини қон қустирган бадбахт аёл экан.

Бундай хотинлардан Аллоҳ ўзи сақласин. Омин! Кўп вақтлар ўтгач ул одам хотинидан хафа бўла бошлабди. Чунки у насиҳат этса, қулоқ солмас эмиш. Яхши гапирармиш, тушунмас эмиш. Қўпол гапиришга одоби йўл қўймас эмиш. Эр яна насиҳат қиларми ш:

— Хоним, тежамли, тутумли рўзғор юритгин. Мен кўп чарчадим, аввалги куч-қувватим қолмади.

Бир кун ул одам уйда қолибди. Ҳаво совуқ бўлганидан ўша кун ишга бормабди. Не кўз билан кўрсинки, кеча олиб келган ўтинларини хотини қучоқ-қучоқ ўчоққа солиб ёқарди.

— Эй хоним! Сен нима қилаяпсан ўзи? Шунча ҳам ўтин ёқиладими? Сал аяб ёққин ўтинларни, — деди у одам тутоқиб.

— Нима қилай, бундан кам ўтин ёқсам, уй исимайди, — жавоб берди хотини.

Орадан вақтлар ўтиб, ул одам хасталаниб қолди. Тоғдан ўтин кесиб келтириш хотиннинг ўзига қолди. Хотин бориб ўтин кесиб орқалаб келди. Эри туриб ўчоққа бир қучоқ ўтин солди. Буни кўрган хотини:

— Сиз қандай одамсиз, нима қиляпсиз? Ўтинни кесиб орқалаб келдим, елкам яра бўлди. Аяб ёқинг, менинг ҳолимга тушунинг, — деди.

— Яхши хоним, хўп бўлади. Сен хафа бўлма. Бир тутам ўтинни бекорга ёқмайман, сен айтганча бўлсин, — хотинини тинчлатди у.

Ул одам охири тушундики, ота-боболаримиз: «Минг насиҳатдан бир машаққат, мусибат яхши», «Одамга минг ўгит берганда, қийинчилик тезроқ ақл киргизади», «Насиҳат билан тузалмаганнинг ҳаққи азобдир» деб жуда тўғри айтган эканлар.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Шунга ўхшаш ўз эрининг мол-мулкини совуриб, исроф этувчи хотинлар ўз оиласи саодатига ўз қўллари билан ўт қўядилар, демакдир.

Эрининг мулки ўзининг мулки, болалари, набираларининг мулки эканлигини тушунмаган хотинлар ақлдан ёки тарбиядан маҳрум бўлганлардир. «Оқ оқча қора кун учундир», — деганлар боболаримиз. Инсоннинг иши доимо яхши бўлавермайди. Балки бир борлиқнинг бир йўқлиги бор. Бир гугурт, бир ип учун келинга танбеҳ берган қайноталар кўпни кўрган-кечирган оқил инсонлардир.

Исрофгар аёлларни на Аллоҳ ва на эр севади. Ҳамма иш ўз вақтида бўлгани яхши. Инсон хасис бўлиб, ҳаддан ортиқ тежаши ҳам, сахий бўлиб совуриб ташламаслиги ҳам зарур. Энг яхшиси, шуларнинг лозим даражада ўртаси қадар иш кўрмоқ маъқулдир.

18-ҲИКОЯ

БУНДАЙ ҚАЙНОНА ДЎСТЛАРГА МУБОРАК БЎЛСИН

Турмушларининг янгилигида, бахтли ширин ойларини ўтказаётган кунларида ёш келинчак ва куёвлар рўзғорнинг баъзи эҳтиёжларини олишни хоҳлайдилар. Эр кечқурун севикли хотини хуш кўрган нарсаларни олиб келди.

Қайнонаси болаларини кўргани меҳмон бўлиб келган эди.

Куёв олган нарсаларини хотинига бир-бир кўрсатиб, буни бундай, бунисини бундай олдим, деди қувониб. Хотини бепарволик билан:

— Ҳеч нарсани тушунмадим, — деди.

Йигитнинг кўнгли оғриди. Қошлари керилди, секин-аста хафа бўла бошлади. Шу пайт хушфеъл, тажрибали, аччиқ-чучукни тотган, ҳаёт мактабини ўтган ақлли қайнона орага тушиб қизига:

— Эй менинг жоҳил, ўз қадрини билмаган қизим! Эр келтирган нарсаларга ҳам бепарво бўладими? Сен бу ёмон одатни қаердан ўргандинг? Отанг бирор нарса олиб келганида бепарво бўлганимни ҳеч кўрганмисан? Агар мен отангга шундай муомала қилсам, у менинг таъзиримни берарди ва шу заҳоти уйдан ҳайдаган бўларди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Менинг хушфеъл, вазмин куёвим, болам, ҳақиқатан сиз жуда сабрли экансиз, деб жоҳил қизига насиҳат қилди.

Шундан кейин бу жоҳил, тарбиясиз ёш келин эри олиб келган нарсаларга бепарволик қилмабди. Йигит қайнонасини дуолар қилибди. Чунки уйида ҳузур кўриб яшабди. Хотинининг совуқ муомаласи, тумтайган суратидан қутилибди.

Изоҳ ва ўгит

Бундай қайнона дўстларга муборак бўлсин. Бу қайнона насиҳати билан қизининг ҳаётига бахт келтирди.

Агар қизига қўшилиб, у билан тенг бўлиб, куёвига билар-билмас совуқ, яхшиликни кўриш насиб этмаган жоҳил, фаҳмсиз, ақлсиз қайноналарга ўхшаб муомала қилса нима бўларди? Албатта, шу пайтнинг ўзида қиёмат бўларди. Яъни куёв ўзини боса олмай, иккаласини қувиб соларди. Балки, бирор муддат, кўнгли сиқилса ҳам бу жаҳаннам ҳаётига тушган уйда жоҳил ва тарбиясиз, эр қадрини билмайдиган хотини билан яшашга мажбур бўларди. Аммо дунёга келганига минг пушаймон бўларди.

Хайрият, қайнонаси ёрдамга келди. Уйида тарбия бера олмаган қизига эри ҳузурида тарбия берди. Бундай оқила, фаросатли қайнона дўстларга муборак бўлсин.

18/2-ҲИКОЯ

СЕНИНГ БИР КЎЗИНГ КЎРАР ЭКАН

Ўтган замонларда бир кўзи ожиз, бой-бадавлат йигит уйланибди.

Йигит уйига меҳр қўйган, яхши феълли мусулмон эди. Ҳар оқшом уйига қучоғини тўлдириб нарсалар олиб келарди. Хотини эрини қувонч билан кутиб олиб ҳурмат кўрсатар эди.

Орадан йиллар ўтибди. Ул одамнинг иши бирдан орқага кетибди-ю, бир кун уйига қўллари бўш келибди.

Хотин ақли оз, феъли ёмон ва тарбияси яхши эмаслигидан эри уйга кирар-кирмас:

— Вой, афандим, сизнинг бир кўзингиз кўрар экан-а!.. — деб юборибди. Кўпни кўрган ул одам:

— Хоним, шу кунгача кўрмаганмидинг, — деб совуққонлик билан жавоб берибди. Бефаҳм хотини унга:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Шу пайтгача қўлингизга қараб, кўзингизга қарашга вақт бўлмаганди, — дебди.

— Хоним, — жавоб берибди ул одам, — эрингнинг икки кўзи кўрдир. Кўр бўлмаса бош оғриқ қилиб, сен каби ақли қисқани олармиди?

Изоҳ ва ўгит

Ота-боболаримиз: «Хотинларнинг сочи узун, ақли қисқа бўлади» деганларида шундай хотинларни назарда тутган бўлсалар керак. Фақат ақли қисқа киши ўзига берилган неъмат қадрини билмайди. Шу пайтгача эрининг кўзи кўрлигини кўрмай, айтмаган хотин энди кўрадими? Аёл учун хожаси — эридан ортиқ неъмат бўладими? Шуни идрок эта олмайдиган ақли кам одам бўлсанг, сенга минглаб лаънатлар бўлсин!

Яхшилаб тинглагин! Севикли Пайғамбаримиз Ҳазрати Муҳаммад (с.а.в.) Ҳадиси шарифларида бундай деганлар: «Лилмаръати ситрону; Алқабри ваззавжу».

Маъноси: «бир хотиннинг ҳаётини, динини ва номусини, шараф ва ҳурматини қўриқлай олиши учун икки паноҳи бордир. Бири эри, иккинчиси эса қабрдир». Эй ақли оз, фаҳми кам хотин, эрнинг хотин учун қадри қанчалик буюк ва керакли эканлигини кўрдингми? Аммо бу мезон дини борлар учундир. Дини бор хотиннинг номуси бордир. Динсизларнинг номус мезонлари чорсу бозордан олинадиган мол кабидир. Динсизнинг нимага ақли етса ўшандан фойдаланади. Бундай номус тушунчасининг динга алоқаси йўқ. Динда (дин мезонида) номус қуш кабидир. Агар сақланмаса, бир учиб қайтиб келмайди. Номусли хотиннинг паноҳи эр экан, шунинг учун эрнинг қадр-қимматини баланд тутинг, унинг қадрига етинг, унга меҳрибон бўлинг. Ҳеч вақт кўнглини қолдирманг!

19-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ ИБРОҲИМ (А.С.) ВА НОМУСЛИ КЕЛИН*

Ҳазрат Иброҳим Пайғамбар (а.с.) тўнғич ўғли Ҳазрат Исмоил (а.с.)ни кўриш учун Маккага келди. Ўғлининг уйига келиб эшикни тақиллатди. Эшикни бир хотин очди. Хотин қўпол ва аразлаган бир муомалада Ҳазрат Иброҳим (а.с.)га:

— Кимсан, кимни сўраяпсан? — деди.

Ҳазрат Иброҳим (а.с.) ғоят паст овозда:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Сиз кимсиз? — деб сўради.

Хотин зарда билан:

— Мен Исмоилнинг хотиниман, — деди.

Ҳазрат Иброҳим (а.с.) сўради:

— Исмоил қаерда?..

Хотин:

— Уйда йўқ, овга кетди, — деди.

Хотин қўпол ва совуқ аёл эди, тарбияси ҳам жуда ёмон, ярамас ахлоқли эканлиги юзидан кўриниб турарди.

У нур юзли қария меҳмондан кимлигини сўрамади, сўраш ақлига ҳам келмади. Унинг ақли паст, қалби ҳам пок эмас эди. Ҳазрат Иброҳим (а.с.) отидан тушмади ва кимлигини ҳам айтмади. Оталик шафқати ила ўғлининг турмушини, аҳволини билмоқчи эди.

— Аҳволингиз, турмушингиз қандай? — деб сўраган эди, хотин:

— Жуда қийинчилик билан яшаймиз, — деб жавоб берди.

Хотин бир нонкўр аёл эди. Меҳмонни хуш кўрмасди. Ҳазрат Иброҳим (а.с.) ўғлининг бундай қўпол ва ахлоқсиз аёл билан яшаши, ақлсиз аёлга уйланганидан жуда афсусланди ва бундай деди:

— Эринг келиши билан унга айтиб қўй, уйининг остонасини алмаштирсин.

Ҳазрат Иброҳим (а.с.) бошқа ҳеч нарса демай келган томонига отини буриб кетди.

Кўп вақт ўтмай Ҳазрат Исмоил (а.с.) овдан қайтди. У вақтларда Маккада истиқомат қилувчилар ов гўшти еб кун кўришарди. Шунинг учун Ҳазрат Исмоил (а.с.) тез-тез овга чиқарди.

Ҳазрат Исмоил (а.с.) эшикдан кирар-кирмас, бурнига хушбўй ҳид келди, хотинига:

— Бугун бу ерга биров келдими? — деб сўраган эди, хотини:

— Ҳа, келди. Бир чол сени сўраб келди ва «ўғлим уйининг остонасини алмаштирсин» деб, отидан тушмай қайтиб кетди, — деди.

Ҳазрат Исмоил (а.с.) бўлган воқеани дарҳол тушунди. Келган чол — отаси Ҳазрат Иброҳим (а.с.), унинг деган сўзи ахлоқсиз, феъли ёмон хотинига тегишли эди. Орадан бир қанча вақт ўтди. Ҳазрат Исмоил (а.с.) хотинини талоқ қилди. Бошқа бир қизга уйланди. Яна бир қанча вақт ўтди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Кунлардан бир кун Ҳазрат Иброҳим (а.с.) ўғли Исмоил (а.с.) ни кўриш учун яна келди. Ота тўнғич ўғлини соғиниб чин қалбдан кўришни истарди. Кўрмаса бўлмас эди, айрилиқ азоби уни қийнар эди. Аввалги келганида ўғли ёмон бир аёлга уйланганини кўриб юраги эзилган, хафа бўлганди. Ҳазрат Иброҳим (а.с.) шундай ҳасрат ила Маккага келди. Ўғлининг эшигини тақиллатди. Эшикни ёш бир хоним очди ва «эрим уйда йўқ» деди. Ҳазрат Иброҳим (а.с.):

— Қаерда? — деб сўради.

Хотин:

— Овга кетди, — деди.

Ҳазрат Иброҳим (а.с.):

— Аҳволингиз, турмушингиз қандай? — деб сўради.

Хотин:

— Аллоҳга шукр, жуда яхши, ташвишимиз йўқ, — деб жавоб берди ва: — Ҳазратим сиз бироз дам олинг, узоқ йўлдан келаётган кўринасиз. Бир-икки луқма овқат ила меҳмон қиламан, — деб ўтиниб Аллоҳнинг нур юзли Пайғамбари (а.с.)га ҳурмат, илтифот кўрсатди.

Ҳазрат Иброҳим (а.с.) вақтим йўқ, деб қайтиб кетмоқчи бўлди. Аммо хушфеъл, одобли, бўлғуси Пайғамбар Ҳазрат Исмоил (а.с.) нинг хотини бўлмиш бу ёш аёл Пайғамбар Иброҳим (а.с.)ни бир меҳмон қилмай кузатишни хоҳламади.

—Ҳазратим, уйга кирсангиз нима бўлади. Уст-бошингиз чанг бўлибди, узоқ йўлдан келаётган экансиз, дам олинг. Мен сизга юз-қўлингизни ювишга ёрдам берай, кийимингизни тозалаб қўяйин, — деди.

Ҳазрат Иброҳим (а.с.) отдан тушишни хоҳламаслигини, йўлга қайтиб кетиши зарурлигини айтса ҳам хулқ, одоби чиройли келини унинг кетишини хоҳламади ва:

— Сиз от устида туринг, оёғингизни шу тосга солинг, — деб катта бир тосни олиб келди.

Ҳазрат Иброҳим (а.с.) бир оёғини тосга солиб, бир оёғини узангида тутиб турди. Келин сув қуйиб оёғини юва бошлади. Иброҳим (а.с.) эгилиб одобли, чиройли, гўзал хулқли келинининг бошини ўпди. Ахлоқ-одобли бу аёлдан жуда мамнун бўлди. Тўнғич ўғли, кўзининг нури Исмоилни бир вақтлар қурбон қилиш учун ерга ётқизиб бўйнига пичоқ теккизганини эслади ва суюкли ўғли одобли, хушфеъл қизга уйланганидан Жаноби Ҳаққа шукрона айтди. Юзлари кулиб турган келиннинг қўйган овқатини ва қаймоғини еб, дуо қилди:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Ё Раббий! Шу чўлу биёбонда фарзандим ва зурриётимни қолдирдим. Уларга яхши, тотли ризқлар бергин!

Одобли келинга ташаккур айтиб, Ҳазрат Иброҳим (а.с.) кетишга ҳозирланди, кетиш олдидан:

— Мендан хожангга кўпдан-кўп салом айт. Уйининг остонасини яхшилаб муҳофаза қилсин, қўриқласин, — деди.

Ҳазрат Исмоил (а.с.) кўп вақт ўтмай овдан қайтди. Уйида хушбўй ҳидни ҳис этди ва хонимидан сўради:

—Биров келдими?

Хушфеъл, юз-кўзлари кулиб турган хотини:

— Ҳа, нуроний бир кекса одам келди. Сизга кўпдан-кўп салом айтди. Қаранг, мана бу тосга аввал ўнг оёғини қўйди. Тузукроқ қаранг, оёқларининг изи турибди. Сизга салом айтгандан сўнг «уйининг эшигини яхшилаб муҳофаза этсин» деб айтди, — деди.

Ҳазрат Исмоил (а.с.) жуда севинди, қувонди. Фақат отасининг нур ёғилиб турган юзини кўролмагани учун афсусланди. Қувончини хотинига ҳам изҳор қилди:

— Эй менинг хушфеъл, юз-кўзлари кулиб турувчи, меҳмондўст, яхшилик қилишни яхши кўрувчи хотиним! Келган нуроний юзли қария менинг меҳрибон отам Иброҳим Пайғамбардир. Уйнинг остонаси — бу сенсан. Отам сендан жуда мамнун бўлгани учун шундай деган.

... Пайғамбаримиз Ҳазрат Муҳаммад (с.а.в.)даги нур у кишига қадар Ҳазрат Исмоилдан бу хотинга ўтган, сўнгра унинг ўғлига, авлодларига, охири волидамиз Ҳазрат Омина (Пайғамбаримизнинг оналари)га ва ундан Муҳаммад (с.а.в.)га ўтгандир.

Изоҳ ва ўгит

Эй мусулмон биродар! Хушфеъллик инсонни Жаннатга олиб боради, бу дунёда ҳам Жаннат ҳаётида яшашга имкон беради. Чунки оила гўшаси ҳам Жаннат ҳаётининг бир туридир. Жаннат каби ҳаётни фақат ва фақат оила гўшасида яшаса бўлур. Бу эса оилани тузган она ва отанинг, яъни эр билан хотиннинг бир-бири билан тотув бўлишларига боғлиқдир. Бу мезон Исломда «Куфв» (тенг, ҳамнасаб) дейилади. Бу оила қураётган қиз ва йигитнинг дин ва ахлоқ томонидан бир-бирларига уйғун ва меҳрибон бўлишлари демакдир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Ушбу ҳикояда шундай нозик жиҳатлар бор. Гўзал хулқли, иродали, ирфон соҳиби бир хоним ила ёмон ва хулқсиз, туйғусиз хотиннинг қурган оилалари ҳеч қачон бир-бирига ўхшамайди. Биринчиси Жаннат, иккинчиси жаҳаннам ҳаётини пайдо қилади. Шунинг учун Ҳазрат Иброҳим (а.с.) биринчи келини тўғрисида уй остонасини алмаштирсин, деди. Иккинчи келиннинг туйғули, гўзал хулқли, меҳмондўст эканлигини кўриб, шундай хотин эрини бахтли эта олишини билдириш учун Исмоил (а.с.)га: «Уйининг остонасини яхши қўриқласин», деб салом айтиб кетди.

Бу бир ҳақиқатдирки, ҳолига шукр этмаган, эрига меҳр ва ҳурмат кўрсатмаган хотин қанчалик гўзал бўлса ҳам оилага ҳузур ва бахт келтирмайди. Бахтиёр этмоқ учун хотин яхши тарбия кўрган бўлиши ва ўз ақли ила эрининг қадр-қимматининг баландлигини тушуна олиши зарур.

20-ҲИКОЯ

НОМУС ЭНГ ҚИММАТЛИ БОРЛИҒИ ЭДИ

Бу ҳикоя ёш қизчаларимизга бир армуғондир. Ҳикоя қилаётганим бу воқеа Буюк Пайғамбаримиз Ҳазрат Муҳаммад (с.а.в.)нинг замонларида Мадинада рўй берган.

Ул замонларда инсонлар қабилалар ҳолида яшар эдилар.

Бир кун Ҳузайл қабиласидан бир ўспирин туясига миниб йўлда кетар эди. Якка ўзи ёлғиз йўлдан келар экан, қирлар, адирлар ҳам кимсасиз, унсиз эди. Ҳеч бир ерда сас, садо йўқ. Ул одам туясига миниб саҳроларда сассиз, жим кетаркан, узоқда қўйлар сурувини кўрди. Сурувга яқинлашганида қўйларни ўтлатиб юрган чўпон аёл киши эканлигини билди. Яна ҳам яқинлашганидан сўнг чўпон аёл Рашид исмли одамнинг қизи эканлигини таниди. Ўспирин йигитнинг қалбида бир бузуқлик бор эди, ҳар ҳолда сурувга яқин келганда фикри бузилди. Шул онда туясини чўктириб, яна туриб кетмасин деб тизгинидан боғлаб қўйди. Сурувни ўтлатиб юрган ёлғиз қизга:

— Бу ерда ёлғиз ўзинг қўрқмайсанми? Биз бир қардошмиз, кел қўйларингни бирга ўтлатайлик. Оқшомда уйга бирга кетамиз. Мен сенга ҳамроҳ бўламан, — деб унга яқинлаша бошлади.

Қўйларини ўтлатиб юрган қиз ақлли, оқила қиз эди. «Бу элнинг одами менга қандай қилиб қариндош бўлади» деб ўйлади ва жавоб берди:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Бу ердан дарҳол кет. Мен қўйларимни ўзим ўтлатаман. Бу ерда турма, тез даф бўлиб кет!

Йигитнинг нияти бузуқ эди, унинг қонида бузуқлик борлигидан қизнинг ёнига яқинлаша бошлади.

— Олдимга келма, келсанг ўлдираман, — деб ҳайқирди қиз.

Шунга қарамай, ҳариф йигит қиз ёнига яқинлашаверди. Қиз ундан халос бўлишнинг бошқа йўли йўқлигини сезиб, бутун қувват ва жасоратини тўплаб ўзини мудофаа этишга қарор берди. Ҳарифни бир зумда ерга йиқитди ва ҳайқирди:

— Олчоқ ҳариф, тез даф бўласанми ёки сени мажақлаб ташлайинми?

Ҳариф қўрққанидан:

— Ҳозир кетаман, мени кечир, — деб ёлворди.

Қиз бу нопок йигитни — душманини кечирди. Ўспирин ўрнидан турди, сўнг бироз жасур бўлиб, яна қизга ташланди. Қиз бир ҳамла билан уни яна ерга улоқтирди, ердан қўлига тош олди ва:

— Номуссиз, бу ердан даф бўлиб кетасанми? Ёки шу тош билан сени урайинми? — деб бақирди. Фикри ва қони бузуқ ул йигит ёлворди:

— Кечир, Асила, мен ҳозир кетаман, олдингга бормайман, — деди.

Қизнинг исми Асила эди. Йигит ўрнидан турди-да, яна ўзини ўнглаб қизга ёпишди.

Қиз номусини сақлаш учун кучини йиғиб йигитни ерга йиқитди-да, кўкрагига ўтириб томоғидан бўғди. Жаҳл устида қўлидаги тош билан кўкрагига қаттиқ урди, ўспирин ҳушидан кетиб қолди.

Қиз: «Ё раббий! Сенга ҳамд бўлсин. Аллоҳим, сенга беҳад шукрлар қиламан. Номусимни бу олчоқ, ахлоқсиз одамдан қутқардинг», деб ўрнидан туриб кийимини тузатди.

Қиз бироз вақт ўтиб, қўйларини ҳайдаб уйига кетди. Орадан қанчалар вақт ўтгач, йўловчилар ўша ердан ўтдилар. Улар Ҳузайл қабиласидан эдилар. Қарасалар, ётган одам ҳам ўз қабиладошлари экан.

— Сенга бу ерда нима бўлди? Сен ўзимизнинг Ҳамала эмасмисан? Не ҳол бўлди? — деб сўрадилар йигитдан.

Қиздан таъзирини еган Ҳамала тетикланди:

— Сўраманг, — деди у, — туям мени устидан отиб юборди. Шаталоқ отиб ирғишлади, йиқилиб яраландим.

— Таажжуб, сенинг туянг бу ерда боғлиқ ётибди. У сени қандай йиқитиб юбора олади? Қара, бу ерда мана бу тош ётибди,

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

қонга булғанган. Сенинг бошинг ёрилган, кўксингда тошдан жароҳатлар бор, — дедилар.

Бузуқ ахлоқли Ҳамала қизариб-бўзариб кетди, тили тутилди. Нима дейишини билмай:

— Нега мени сўроққа тутасизлар? Мен нима деган бўлсам, ўшандай бўлди. Яхшиси, мени туямга миндириб қўйинглар, — деди.

Ҳамала исмли бу ахлоқсиз йигитни туясига миндириб уйига олиб бордилар. Бу йигит бир кеча ётгач, аҳволи ёмонлашди. Қабиладошлари ундан умид узишди ва ундан сўрадилар:

— Ҳамала, сенинг аҳволинг оғирлашди. Йигитлик вақтингда ўлиб кетасан. Сени бундай ҳолга туширган кимлигини айт, ундан ўч оламиз, — дедилар.

У хаста овоз билан:

— Рашид, Асила, — дея олди холос ва жони узилди.

Ҳузайл қабиласининг оқсоқоллари тўпланиб Пайғамбаримиз (с.а.в.) ҳузурларига келдилар:

— Ё Расулуллоҳ! Ўғлимиз хунини Рашиддан олишни истаймиз. Ўғлимизни у яралади. Ўғлимиз ўлди, энди қасос олишимиз керак, — дедилар.

Пайғамбаримиз (с.а.в.) қизнинг отаси Рашидни чақиртирди. Рашид билан яна бир одам бирга келди. Бўлган ишни эшиттач, у:

— Менинг бу воқеадан хабарим йўқ, — деди.

— Ё Расулуллоҳ! — дедилар даъвогар одамлар, — Рашиднинг ўзи эмас, унинг қизи Асила қотилдир. Ҳамалани яралаган Рашиднинг қизидир.

Пайғамбаримиз (с.а.в.) қизни чақиртириб келтирди. Қиз келганидан сўнг Пайғамбаримиз (с.а.в.) унга:

— Асила, Ҳузайл қабиласидагилар сени Ҳамалани ўлдирган деб иддао қилмоқдалар, бу хусусда нима дейсан? — дедилар.

Асила бироз ўйланиб, сўнг:

— Ҳеч бир хотин эркакни енгиб ўлдира оладими? — деди.

Асила оқила қиз эди. Шунинг учун ўзининг берган жавоби Аллоҳнинг Пайғамбарига бериладиган тўғри жавоб эмаслигини тушунди. Аллоҳ ваҳий юбориб Жаброил алайҳиссалом билан воқеани Пайғамбаримиз (с.а.в.)га билдирар деб ўйлади ва бўлиб ўтган ишни Пайғамбаримиз (с.а.в.)га айнан қандай бўлса, шундай айтиб беришга қарор қилди:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Ё Расулуллоҳ! Ҳодиса айнан бундай бўлди: у уч дафъа менга ёпишди. Ёнимга келмаслигини, тўғри йўлига кетишини сўрадим, у қулоқ солмади, — деб воқеанинг тўғрисини Пайғамбаримиз (с.а.в.)га айтиб берди.

Яна Асила:

— Ё Расулуллоҳ! Мен ўзимни мудофаа этдим. Номусимни сақламоқ учун унинг бошини яралашга мажбур бўлдим, — деди.

Йигитнинг қабиладошлари бунга қарши:

— Бўлган ишни бу қиз ўз оғзи ила эътироф этди, ўғлимизнинг қасосини, хун ҳақини даъво этамиз, — дедилар.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) бу одамларга эътироз билдириб:

— Бўлган ишни мулоҳаза этайлик. Қиз ўз номусини мудофаа этган. Ирз[1] душманлигини қилмоқ истаган ўғлингиз ўзининг қотили бўлиб қолган. Баъзан ўлдирган, баъзан ўлган қотилдир. Бунда ўғлингиз қотилдир. Қиз эса номусини ҳимоя қилган. Инсон номус учун яшар. Қиз шарафли бир ҳаракат қилган. Ўғлингиз ўзининг қотили бўлиб қолган, у жаҳаннамга боради, — деди.

Шундан кейин қизнинг отаси, «Ақлли ва номусли қизнинг отаси бўлганим учун Аллоҳга шукр дейман» деб, даврадан бошини тик тутиб чиқиб кетди. Ўлган ахлоқсиз одамнинг ақраболари бошларини қуйи солиб, у ердан кетдилар.

21-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ ПАЙҒАМБАРИМИЗ (С.А.В.) НИНГ САФАРДАН ҚАЙТИШЛАРИ БИЛАН ҲАЗРАТ ФОТИМАНИ КЎРГАНИ КЕЛИШЛАРИ

Расулуллоҳ (с.а.в.)нинг муборак одатларидан бири ҳар галги сафардан, ҳарб (уруш)дан қайтганларида ниҳоятда севикли қизлари Ҳазрат Фотиматуз-Заҳро (р.а.)ни кўргани, ундан аҳвол сўрагани боришлари эди.

Бир кун шундай сафарларнинг биридан қайтганларида Ҳазрат Фотимани кўргани уйига келиб, Ҳазрат Фотима (р.а.)нинг болаларига кумуш узуклар, билагузуклар тақиб, уйининг дев ор-

[1]Ирз — номус, иффатлик, поклик.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ларига чиройли пардалар осиб қўйганини кўрибдилар. Ҳазрат Пайғамбаримиз (с.а.в.) қизининг уйида ўтирмай қайтибдилар.

Ҳазрат Фотима (р.а.) волидамиз муҳтарам оталарининг нима учун кетиб қолганликларини тушунибди. Дарҳол у пардаларни, безакларни соттириб йўқсилларга берибди, садақа қилибди.

Изоҳ ва ўгит

Менинг ақлли дин қардошим! Эҳтиёт бўл, булар нималарга олиб келиши мумкин. Сойлар, дарёлар, селлар томчилардан, ёмғирлардан пайдо бўлур. Барча улуғ, катта нарсалар кичиклардан тўпланади. Дунё мол-мулкига бўлган муҳаббат томчилари сел бўлади-да, охират саодатини оқизиб кетади.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) қадрли қизини, инсоннинг абадий ҳаётини таҳликаларга олиб борувчи нарсалардан муҳофаза этгандир. Умматига ҳалол бўлган, мубоҳ бўлган баъзи нарсаларни ўз хонадони аъзоларига ман этгани бир ҳақиқатдир; чин севги ҳақиқий шафқат ва марҳаматдир. Бу чин меҳр ва муҳофазадир.

Ўткинчи дунё истаклари учун ялтироқ кийимлар, олтинлар, занжирлар олиш севги аломати эмас, билакс фарзандларини маънавий жиҳатдан ўлдириш демакдир.

Ҳазрат Пайғамбаримиз (с.а.в.) севикли қизига:

— Ё Фотима! Бу ипакларни кийганлар, олтинларни таққанлар охиратни кўрмайдурлар, — деганлар. Ҳолбуки, буларни кийиш Муҳаммад (с.а.в.) умматларининг хотинларига ҳалол, ҳаром эмас. Фақат бу зийнатларнинг зарарлари бўлиши мумкиндир. Бундан маълумки, Расули Акрам (с.а.в.) ўз авлодларини тақвода, охират неъматида бошқалардан ортиқ бўлишлари учун бу хусусдаги тарбияларга эътибор бергандир.

Авлодини севган Пайғамбаримиз (с.а.в.)дан ўрнак олади.

Аллоҳни мамнун этмоқни истаган, Пайғамбаримиз (с.а.в.)-нинг шафоатини истаган Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг йўлидан боради. Авлодларига Пайғамбаримиз (с.а.в.) кўрсатган каби йўриқ кўрсатади. Фарзандларининг охират ҳаётларини қозонишлари учун астойдил ҳаракат қилади. Бу дунё ҳаёти ўткинчидир. Охират ҳаёти доимий ва боқий бир ҳаётдир. Болаларини диндор ва ахлоқли, номусли, иффатли этиб ўстириш мусулмон отанинг вазифасидир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

22-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ ФОТИМА (Р.А.) ЧЎРИСИНИНГ ОЗОД ЭТИЛИШИ

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) бир кун қизи Ҳазрат Фотима (р.а.)нинг уйига ташриф этдилар. Бу ерда амакиси Абу Толибнинг набираси бўлмиш кичкина бир қизча ҳам бўларди. Қизнинг бармоқларида олтиндан қилинган кўзсиз узуклар бор эди. Пайғамбаримиз (с.а.в.) бу узукларни кўриб қизчанинг қўлига юмшоққина уриб қўйдилар, бу билан узуклар ёқмаганини англатдилар.

Пайғамбаримизнинг қариндоши, яъни амакиси Абу Толибнинг набираси бўлган бу қизча шу пайт Ҳазрат Фотима волидамиз олдига борди. Ҳазрат Пайғамбаримиз (с.а.в.)дан шикоят этмоқчи бўлди. Шу орада Ҳазрат Фотиматуз-Заҳро (р.а.) волидамиз бўйнидан гардонлигини олди. Шу пайт Пайғамбаримиз (а.с.в.). Ҳазрат Фотима (р.а.) волидамизнинг ёнига келди, унинг гардонлигини (зеби гардонини) қўлида кўрди ва:

— Ё Фотима! Ҳазрат Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг қизини қўлида оташдан бир занжир бор, дейишларини истайсанми? — дедилар. Ва ҳеч ўтирмасдан севикли қизи Ҳазрат Фотима (р.а.)нинг уйидан чиқиб кетдилар.

Шундан кейин Ҳазрат Фотиматуз-Заҳро (р.а.) гардонлигини бозорга юбориб соттирди ва пулига бир чўри сотиб олиб озод этди. Аллоҳ ризоси учун озод этди. Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) бундан жуда ҳам мамнун бўлганликларини баён этиб:

— Жаноби Ҳаққа бениҳоя ҳамд ва шукрлар бўлсинки, Фотимани оташдан қутқарди, — дедилар.

Изоҳ ва ўгит

Эй, Ҳақ йўлчиси! Агар авлодингни ҳақиқатан севадиган бўлсанг, ҳақиқий меҳрибон бўлсанг, Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг бу қимматли ўгитига қулоқ сол! Авлодга ҳақиқий меҳрибонлик, муҳаббат шудир. Бу ўз авлодини жаҳаннам ўтидан қўриқлаб, муҳофаза этишдир. Авлодини қўриқлагандек, ақрабо (яқинларинг)ни ҳам муҳофаза эт!

Авлодингга ҳар бир хоҳиши, истаги учун турли-туман кийимлар олиб бериб, бир айтганини икки қилиб тутқазиш маъқул эмас. Бундай кийимлар олиб бериш динга муносиб бўлмай, ўз авлодини ўз қўли билан жаҳаннамга отиш демакдир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Эҳтиёт бўл! Ўзингни алдама, шайтоннинг алдашига,ҳийласига учма, нафснинг сўзларига қулоқ солма! Авлодингни қийнама! Авлодингни оташга отма! Беш, ўн минг тиллолик мулким бор деб, бойлигим, давлатим бор деб шайтоннинг бефаҳм шериги бўлмагин. Ўлар экансан, дунёдан бир чақа олиб кетмайсан. Ўзингга кел, эсингни йиғ!.. Динни севар бўлсанг, диндор бўлиб яша! Бола-чақангни диндор қилиб тарбия бер. Авлодни динсиз этувчи отадир, муҳитдир, юртдир. Унутма, севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.): «Ҳамма мусулмон бўлиб туғилади. Сўнгра христиан одати, яҳудий одати, оташга сиғиниш одати томон тарбия ота-онадандир», деганлар. Демак, ҳар бир туғилган мусулмон туғилади. Ота-она диндор бўлса, авлод фарзандлар диндор бўладилар. Муҳит бузуқ бўлса, авлод бузуқ бўлади.

Ота-она ҳеч нарса билмаса, авлодга бир нарса бермаса, муҳит ҳам бузилса — авлод бузуқ бўлади. Номи мусулмон бўлиб, динга душман бўлганлар шундай қурбонлардир. Буни ўзинг бир фикрлаб кўр. Агар ақлинг бўлса, бошинг ишласа, бироз муҳитга, атрофга қара, ибрат олишга ғайрат қил. Дунёнинг нега бузилганини, номлари Али, Аҳмад, Муҳаммадлардан бўлган авлодлар нега дин устидан кулганларини бироз тушунишга ҳаракат қил!

Жаҳаннамни ўйла ва хаёлингга келтир, бундай исмигина мусулмон бўлганларнинг бошига тушадиган қаттиқ азобларни тушун, яхшилаб тушуниб ол. Бундай бедавога Жаннат насиб этмаслигини тушун! Дин учун, иймон учун Расулуллоҳнинг чеккан заҳматларини тушун! Муборак оёқлари ва яноқларининг қонга белангани тушун! Буларнинг ҳаммаси дин учун бўлганини тушун! Ҳаётнинг фақат пул топиб, болаларига турли-туман кийимлар олиб бериб кўз-кўз қилишдан иборат эмаслигини тушун! Ҳисоб бор, охират бор, савол бор. Кейин жаҳаннам оташи бор. Ҳаммаси авлодингнинг қилмишига яраша бўлади. Авлодингнинг қадрини бил, шунга қараб тарбиясига диққат қил. Бу дунёда роҳат истаган охиратда роҳат кўрмайди. Бу дунёда авлод тарбиясини бажо келтирган охиратда роҳат кўради. Жаннатда саллона-саллона кезиб юради. Таълим ва тарбия динга, Аллоҳ ва Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг амрларига уйғун бўлиши керак.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

23-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ ФОТИМА (Р.А.)НИНГ САДАҚАСИ*

Ҳазрат Али (р.а.) севикли хонимИ Ҳазрат Фотима (р.а.) га бир гардонлик (зеби гардон) олган эди. Ҳазрат Фотима (р.а.) волидамиз, муҳтарам завжининг (эрининг) совғаси бўлмиш бу гардонликни бўйнига тақиб олганди. Расулуллоҳ (с.а.в.) бу гардонликни суюкли қизи Ҳазрат Фотима (р.а.)нинг бўйнида кўргач, Ҳазрат Ойша (р.а.) волидамизга бу ҳақда айтиб, дедилар:

— Ё Ойша! Одамларнинг, Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг қизи бўйнида оташдан гардонлик бор эди, оловдан бир гардонлик кўрдик, деб юришларини хоҳлайсанми? — дедилар.

Ҳазрат Ойша (р.а.) волидамиз бу сўзларни Ҳазрат Фотима (р.а.) га билдирди. Ҳазрат Фотима (р.а.) волидамиз бу гардонликни дарҳол соттирди ва пулини фақир ва йўқсилларга садақа қилди.

Изоҳ ва ўгит

Эй, охиратда Жаннат ҳаётини истаган қардошим! Расулуллоҳ (с.а.в.) севикли қизи, каримасини қандай тарбия қилганини кўр-да, Жаннатга кир. Ожиз ақлинг ила: «Бу нимаси?» дема!.. Бошни ишлат.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг умматларига ҳалол бўлган олтин гардонликни ўзларининг қизларига маъқул кўрмаганларидаги ҳикматни тушун. Аслида олтин мусулмон аёлларига ҳаром эмасдир. Ҳар бир мусулмон аёл олтиндан гардонлик тақса бўлади. Аммо олтинга ружу қилмоқлик дунёга берилишнинг биринчи белгисидир, аломатидир. Бу дунёни севганнинг охирати бўлмайди. Бу дунё ишқи, дунё ҳаётига кўнгил қўйиш охират ҳаётидан маҳрум қолишнинг бир далилидир. Тарих бўйича бу дунёни севганлар охиратдан айриладилар. Аллоҳнинг 124 минг пайғамбарларидан ҳеч бирининг дунёни севгани, дунёга кўнгил қўйгани кўрилмайди. Шунинг учун бу дунёга кўнгил қўйганлар охиратларини йўқотадилар. Қорун, Фиръавн хазиналарининг барчаси жаҳаннам оташи бўлиб, уларнинг ўзларини ёққандир.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.): «Дин насиҳат-ла оёқда туради», — деганлар. Бир одамнинг динининг давом этиши насиҳат тинглаши билан мумкин бўлади. Насиҳат тингламаган одам, насиҳат эшитмаган одам динидан ажралади, сўнгра жаҳаннамга ўтин бўлади.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Шул сабабдан севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) муборак қизининг бу дунёга нисбатан бўлган истак ва хоҳишини хуш кўрмади ва унинг охират саодатини таъмин этиш ғояси ила дунёга бўлган истакларини маъқулламагани ва хуш кўрмаганини билдирди. Қизим хафа бўлади, жаҳли чиқади, демади.

Бизнингча, Ҳазрат Фотиманинг гардонлик тақиши оддий бир ҳолдир. Бизнингча, уйига чиройли пардалар осиши табиий ва оддий бир ҳолдир. Фақат Пайғамбаримиз (с.а.в.) ўткинчи бир дунёга майл ва истак аломати бўлган бу ишларни жаннат аёлларининг улуғи бўлган биринчи қизи учун хуш кўрмади ва унга изн бермади.

Эй, Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг йўлидаман, дегувчи мусулмон қардошларим! Аҳволимизни биргаликда бир тушуниб олайлик. Расулуллоҳ (с.а.в.)нинг шафоатига муяссар бўла оламизми? Мусулмонмиз деймиз, раҳбаримиз, йўлбошчимиз Пайғамбаримиз Ҳазрат Муҳаммад (с.а.в.) деймиз. Китобимиз Қуръон, динимиз ислом деймиз. Лекин қизларимизнинг, оиламизнинг (аёлларимизнинг) очиқ ери ёпилган еридан кўпроқ! Юзи, кўзи, оғзи турли-туман рангларга бўялган. Қуръонни ҳам, исломни ҳам билмайдилар. Булар ҳаром, гуноҳдир. Ҳазрат Пайғамбаримиз (с.а.в.) дунё орзуларини ҳаром бўлмаса ҳам хуш кўрмаганлар ва қизларига ҳам уларни ман этганлар. Биз эса қизимизга ман этмаймиз. Қандай қилиб Жаннатга борамиз, қандай қилиб Пайғамбаримиз (с.а.в.) шафоатига етишамиз?

Ҳолбуки, ҳаром иш қилганлар гуноҳ иш қилганлардирки, ҳаромнинг жойи жаҳаннамдир. Қизимиз билан, хотинимиз билан жаҳаннамга ўтин бўлишимизни тушундингми, қардошим!.. Тушун! Тушун! Уч кунлик дунё ҳаёти кўзимизни юмиб очгунча ўтиб кетади. Охират бор, жаҳаннам бор, ҳисоб бор, савол бор. Қизимизга, хотинимизга соҳиб бўлайлик. Уларнинг бу дунёга бўлган севгисини камайтирайлик. Жаҳаннамга ўтин бўлмайлик. Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.)ни ўрнак ва раҳбар этайлик. Динсизлар, ахлоқсизларнинг ҳийлаларига алданмайлик. Бола-чақамиз соҳиби бўлайлик. Бу дунё ҳаёти ўткинчидир. Охират ҳаёти абадий ва боқийдир, давомли ва абадийдир. Ақлимизни йиғиб олайлик. Аллоҳ, Пайғамбар дейлик, Уларнинг амрларини бажарайлик, ман этган нарсаларидан қочайлик. Жаннатга лойиқ бўлайлик! Жамолига етишиб, шафоатга эришайлик!

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

24-ҲИКОЯ

ПАЙҒАМБАРИМИЗНИНГ ҚИЗИ ФОТИМАГА ДОИМИЙ ИРШОДИ

Абдуллоҳ бин Умар (р.а.) шундай ҳикоя қилади:

— Бир пайт севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) қизлари Фотиматуз - Заҳро (р.а.)нинг уйига ташриф этиб, кўнглини олдилар. Фақат Расулуллоҳ (с.а.в.) севикли қизининг эшигидан ичкари кирмай, эшик олдида ўтирдилар.

Ҳазрат Фотима (р.а.) севикли отасининг ичкарига кирмай, эшик олдида ўтирганига хафа бўлди. Буни муҳтарам хожаси Ҳазрат Али (р.а.)га айтди. Ҳазрат Али (р.а.) дарҳол Расулуллоҳ (с.а.в.)нинг ёнига бориб, Ҳазрат Фотима (р.а.)нинг сўзларини айтиб, арз қилдилар.

Эшикдан кирмай ўтирганларининг ҳикмат ва сабабини сўрадилар. Расулуллоҳ (с.а.в.) Ҳазрат Али (р.а.)га айтдиларки:

— Ё Али! Мен Фотиманинг уйида шундай бир қимматбаҳо парда кўрдимки, у нозик нақшлар ва гуллар билан безатилган. У парда менга ёқмаганлиги учун шу ерда ўтирдим. Қизим Фотиманинг дунёга майли борлигини кўра олмайман. Бундай ортиқча, фойдасиз ялтир-юлтир нарсаларга берилиш, Аллоҳ қулларининг иши эмасдир.

Ҳазрат Али (р.а.) бу гапларни севикли хонимИ Ҳазрат Фотима (р.а.) волидамизга тушунтирди. Ҳазрат Фотима волидамиз муҳтарам хожаси Ҳазрат Али (р.а.)ни такрор Расулуллоҳ ҳузурларига юборди ва: «Суюкли отам нима деб буюрсалар, ўшандай қиламан, бориб билиб келинг», деб илтижо қилди.

Ҳазрат Али бориб суюкли Пайғамбаримиз (с.а.в.)дан сўради. Расули Акрам (с.а.в.):

— Ё Али! Бориб қизим Фотимага айт. У пардани ниҳоятда эҳтиёжманд ва фақир фалончига олиб бориб совға қилсин, — дедилар. Ҳазрат Али уйига кириб, севикли завжаси (хотини)га айтди. Пардани Расулуллоҳ айтган фақирга бердилар.

Изоҳ ва ўгит

Эй, охират саодатини истаган қардошим! Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) қизлари Ҳазрат Фотима (р.а.) ни ниҳоятда яхши кўрар эди, бу ҳадис шунинг далилидир. Муҳтарам қизларига ҳамма вақт иршод, йўл-йўриқ ва васият этиб турардилар. «Қизим

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Фотиманинг дунёга нисбатан меҳри баланд бўлишидан қўрқаман», деб айтганлар. Пайғамбаримиз (с.а.в.) оилаларининг дунёга ортиқча меҳрини хуш кўрмас эдилар. Дунёни (ортиқча молмулкни) севганнинг охирати бўлмайди. Шунинг учун бу ҳақиқатни доимо уқдириб турардилар.

Кел, эй қардошим! Аллоҳ учун бироз ўзимизга келайлик. Ўзимизга ачинмасак, авлодимизга ачинайлик! Ўзимиз оташда ёнсак-да, авлодимизни ёқмайлик! Улар учун диний тарбиямизни қилайлик. Азиз фарзандларимизнинг фақат дунёга ҳаваси, моддий эҳтиёжларинигина ўйлаб, маънавиятни унутмайлик!

Қардошим, Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ушбу бола тарбиялаш, ўстириш суннатини биз ҳам ўзимизга тадбиқ этайлик. Болаларимизнинг саодати шундай қўлга киритилади. Уларнинг саодати бизнинг саодатимиздир, буни яхши идрок этайлик.

Пайғамбаримиз (с.а.в.) бизларга ҳар хусусда ўрнак бўлганлари каби, бу хусусда — авлод тарбияси хусусида ҳам энг гўзал ўрнак бўладилар. Авлодимизга бош бўлиб Жаннатга борайлик.

25-ҲИКОЯ

ВАФО ҲАЗРАТЛАРИ ВА ФАРЗАНД ТАРБИЯСИ

Истамбулда, Сулаймония билан Шаҳзодабоши орасида Вафо Ҳазратларининг турбати — қабри бор.

Ўз замонасида буюк шуҳрат қозонган Вафо Ҳазратлари давлат одамларидан тортиб то энг оддий одамларгача меҳрибон эди.

Бир кун сақо (сув сотувчи) келиб Вафо Ҳазратларининг ҳузурида тиз чўкиб ўтирди. Сув сотувчининг маҳзун ва ғамгин кўринишидан бир дарди борлиги билиниб турарди. Вафо Ҳазратлари сақодан сўради:

— Болам, бирор ғам, дардинг борми?

— Йўқ, афандим, қандай айтаман, — деб жавоб берди сув сотувчи.

— Болам, гапиравер, уялма, дардингни айт, — деди Вафо Ҳазратлари.

— Ҳазрат, сизнинг фарзандингиз менинг мешларимни тешди. Бугун олтинчи мешни жуволдиз (бигиз) билан тешди. Биласиз, фақир одамман, нима қилишни билмай қолдим, — деди сақо.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Хафа бўлма, болам! Мен бир чорасини топаман. Ҳозирча мана бу пулга меш сотиб ол. Мен ушбу хунук ишнинг сабабини билай, — деди Вафо Ҳазрат.

Сувчи баттар сиқилиб, бўйнини эгиб чиқиб кетди. Вафо Ҳазратлари мулоҳаза қилиб, ўйлаб ўйига етмайди, нега фарзанди бундай қилиб қўйди? Сўнг хотинини чақирди ва:

— Хоним, кел, бир мулоҳаза бор. Бизнинг ўғлонимиз сув ташувчининг мешларини бигиз билан тешибди. Бу хунук иш нега содир бўлди? — деди.

— Сиз олиб келасиз, биз еймиз. Ҳаром нарса олиб келинса, сиз олиб келасиз, барча гуноҳ, айб сиздадир, — деб жавоб берди хоним.

Вафо Ҳазратлари хотинининг феълини билгани учун: «Мен ўйлаб топа олмадим, хатоимни билмадим. Майли, сен ҳозир борда, яхшилаб ўйлаб кўр. Бу айб ё менда, ё сенда», деди.

Хоним Вафо Ҳазратлари ҳузуридан чиқиб кетди, бироздан сўнг қайтиб келди ва:

— Ҳазрат! Менинг эсимга тушди, — деди ҳаяжонланиб. — Мен ўғлимизга ҳомила эканимда фалончи хонимларникига меҳмонга борган эдим. Ўшанда уларнинг уйида бир пўртахол (апельсин) кўрдим. Катта ёшдаги қария оналардан «агар ҳомиладор аёлни кўнгли бирор нарсани тусаса ва агар уни тотиб кўрмаса, туғиладиган боласи бир ожизлик ила туғилади» деб эшитгандим. Мезбондан сўрашга тортиндим, айб ҳисобладим. Боламнинг бирор аъзосига путур етмасин, деб қўрқиб, уй эгаси хонимдан бир пиёла сув сўрадим. У сувга чиқиб кетганида ёқамдаги тўғноғични олиб хонтахта устидаги пўртахолга игнасини тиқиб яладим, — деди.

— Офарин хоним! Мана ҳозир сенинг хатоинг маълум бўлди. Тез бориб ул хонимдан узр сўра, — деди Вафо Ҳазратлари.

— Вой, афандим, айб бўлмайдими, — эътироз билдирди хоним. — Унга нима дейман. Шу арзимас ишдан нима бўларди?

— Йўқ, хоним! Ул хонимдан бориб ҳалоллик тила! Аллоҳнинг олдида бировнинг ҳақини катта-кичиги бўлмайди. Биласанми, нима бўлди? Бизнинг фарзандимиз ҳозир олти ёшда. Ўша воқеадан сўнг 6-7 йил ўтгач, сенинг тўғноғичинг ўғлинг қўлида бигиз бўлди. У пўртахол эса сув сотувчининг меши бўлди. Сен қилган хунук иш давом этмоқда, — деб уқдирди Вафо Ҳазратлари.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Эй, Аллоҳ деган мусулмон! Яхшилаб, диққат билан эшит. Бола ўстириш қандай қийин иш!

Болаларининг турли ахлоқсизликларига бепарво, шуурсиз оталарнинг қулоқлари очилсин!..

Бизнинг ўғлимиз отасига «бобой», онасига «кампир» дейдиган хайрсиз авлод бўлди, деб ич-ичларидан эзиладилар, изтироб чекадилар. Нега ўғлимиз бундай ўсди, деб сабабини истамаймиз. Ўғлининг динсизлиги, қизининг бадфеъллигининг сабабини суриштирмайдилар. Нега? Чунки унда оромлари йўқолади. Роҳатларидан айриладилар. Улар фақат фарзандларининг дунёга келишлари учун бир воситадирлар холос. Авлодларига нисбатан қиладиган барча хизматлари фақат шундан иборат. Бошқасини тушуниш улар учун қийин бир ишдир.

Эй, ота! Ўйлаб кўр! Агар шундай бўлса, бу дунёда сенинг ҳаққинг ҳузурсиз ҳаётдир, охиратда эса жаҳаннам ҳаётидир. Бунга хўп яхши тайёргарлик кўрибсан! Ҳикояларни ўқи, ибрат ол, бўлмаса ҳолинг харобдир.

Ҳаёт фақат шундай ўтади, деб ўйлама. Ҳали охират бор. Яна авлод ҳақида жавоб берасан. Бу ерда кечқурун уйга келиб ебичиб, ётиб кетиш бор, аммо охиратда оташ бор, жаҳаннам оташи бор. Сенинг ўғлинг онасига «кампир», сенга «бобой» дер эди. Сўрасам, «беҳузур бўламан», дединг. Шунинг учун сен жаҳаннам оловига лойиқсан.

Эй, мусулмонман, дейдиган қардош! Сендай уйга келиб, ётиб кетишни Вафо Ҳазратлари билмасмиди? Нега у сабабини суриштирди, истади? Ва сабабини билди. Сен ҳам тушун! Нега ўғлинг, қизинг бундай? Сабабини ista!..

26-ҲИКОЯ

МЕНГА ОЗГИНА СУВ БЕР

Болаларига тарбия бермаган отанинг бошига тушган ишлар

Бир вақтлар маҳаллада бадавлат одам яшар эди. Бу одамнинг иккита ўғли бўлиб, улар тантиқ болалар эдилар. Қўшниларидан бири кекса, оқил, яхши ахлоқли, ҳаммага меҳрибон зот эди. Бир кун оппоқ соқолли, кекса одам болаларнинг отасига:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Қўшни, шу ўғилларингизга бироз дин дарсини бердирсангиз сиз учун жуда яхши ва хайрли бўлади. Диний тарбия олган болалар гўзал ахлоқли бўладилар. Кейин менга раҳмат дейсиз. Мен кексайиб қолган, аччиқ-чучукни тотиган, тажрибали одамман. Сиз ҳали ёшсиз, тажрибангиз ҳар ҳолда оз. Болаларингизга дин ўргатувчи устоз топинг, уларга ахлоқ, одоб, тарбия, дин, фазилат дарсини берсин. Шундан кейин сиз роҳат кўрасиз ва менга раҳматлар айтиб эслаб юрасиз, — деди.

Болаларнинг отаси бадавлат бўлса ҳам ҳаётий тажрибаси оз, бир мунча пули бўлгани билан ақли унча ўткир, фаҳми кучли бўлмаган бир одам эди. Чунки у ҳали ёш эди. Аммо бироз дунё тўплаган эди. Шул сабабдан у аччиқ-чучукни тотган, кекса қўшни насиҳатларига бундай жавоб берди:

— Мен фарзандларимизга кўп давлат тўпладим. Бул мерос уларга бемалол етади. Дин дарсларига, ахлоқ дарсларига эҳтиёжлари йўқ.

Орадан ўн-ўн беш йил ўтди. Бир куни ўғиллари билан биргаликда дастурхон атрофида ўтириб, ул одам:

— Ўғлим, менга озгина сув бергин, — деди. Кичик ўғил отасига:

— Ота! Сув олдингизда турибди, ана пақир, ана чўмич, — деди.

Укасининг отасига қилган бу муомаласини тўнғич ўғли қўпол деб ўйлади шекилли:

— Ота, сен бу ўғлингнинг феъли, ахлоқи қандайлигини яхши биласан. Унга айтиб ўтирмай, шундай туриб ёнингдаги челакдан чўмичда сув олиб ича қол-да, менга ҳам бир чўмич сув бер, — деди.

Изоҳ ва ўгит

Болаларининг бу муомаласидан ниҳоятда кўнгли оғриган ота бир онда ғафлат уйқусидан уйғонди ва шу заҳоти бир вақтлар ўзига ўгит берган одобли, кўпни кўрган кекса қўшнисининг сўзларини эслади. Афсус қилди, лекин болаларини тарбия қилиш вақти ўтган эди. Ота-боболаримиз: «Дарахт ниҳоллигида эгилади, фарзанд ёшлигида тарбияланади», деганлар.

Бу хилдаги одамлар ҳикоядаги одамга тенг келадиган савияга эгадирлар. Ақл ақлдир. Ақллиларга бир сўз айта олмаймиз. Атрофдаги ҳодисалардан ибрат олмайдиган аҳмоқларга ҳам айтадиган бирор сўзимиз йўқ. Ибрат соҳиби бўлганлар қандай бахтли одамлар!..

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Тарих такрордан иборат дейдилар. Ҳозирги замонда ҳам фарзандларига тарбия бермаган отанинг ҳоли ундан баттар бўлиши ҳеч гап эмас. Ҳатто ахлоқсизликда, динсизликда ул заволли, бахтсиз отадан юз минглаб маротаба бахтсиз бир аҳволда бўлиши мумкин.

27-ҲИКОЯ

ҚИЗ ФАРЗАНД ЎСТИРИШ ВА ЖАННАТ

Қизини қадрлаган отанинг ҳикояси

Ҳар кимки уч қиз фарзанд ўстириб,
уларни турмушга бериб, уларга яхшилик
қилишини давом эттирса, ул кимса жаннатидир.
(ҲАДИСИ ШАРИФДАН)

Бир вақтлар давлатманд ва жуда диндор одам яшаган экан. Бу одам илмли, кўпни кўрган мусулмон бўлиб, фарзанд тарбиясида динга мос, уйғун иш олиб бораркан.

Ўзи динни жуда севгани каби, динни яхши билар эди. Шунинг учун фарзандларига яхши ўрнак бўла олар эди. Хушфеъл, хушхулқ бу мусулмонни атрофдагилар жуда ҳурмат қилишар, яхши кўрардилар. Хотини, болалари ҳам уни жуда севар эдилар. Бу одамнинг икки ўғли ва бир қизи бор экан.

Қизини бир мусулмон, диндор йигитга турмушга берибди. Куёви диндор ва жуда ахлоқли йигит бўлгани учун қайин ота тарафидан жуда севимли куёв бўлди.

Қизнинг укалари атроф-муҳитнинг ёмон таъсирида қолибми, ёки жуда ёш бўлганлариданми, оталари поччаларини бунчалик яхши кўришига ғайрлик қила бошладилар.

Ўғилларидан бири онасига бир кун:

— Онажон, отам ҳадеб «куёвим, куёвим» дегани-деган. Ҳамма вақт поччамиз уйга келганида турли ширин овқатлар қилинади. Отам «куёв ундай, куёв бундай», деб мақтайди, холос. Куёв шундай яхшими? — деди.

Исломни жуда яхши биладиган, Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ҳаётини яхши ўқиб, ўрганган, ўғилларининг динга хилоф ишларидан кўнгли оғриган бу оқил ота бир кун кечки овқатни еб бўлганларидан кейин болалари туриб кетмай, хотинига:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Хоним, эртага шохли оқ қўйни сўйдир. Гўштидан беш-олти хил овқат пишир. Яхшилаб тайёрлан, эртага кечқурун энг қадрли меҳмонлар — куёв билан қизимиз келишади, — деди.

Ўғилларининг юзлари аввал оқариб, сўнг қизариб кетди. Аммо бирон сўз демадилар.

Эртаси кун қўзи сўйилиб, турли-туман гўштли овқатлар пиширилди, ширинликлар тайёрланди. Кечки пайт куёв билан қизлари келди. Турли тотли овқатлар ейишди, шарбатлар, айронлар ичишди. Овқатлар еб бўлиниб, дуо ўқилгандан сўнг дам олиш хонасига ўтдилар. У ерда қаҳва, чой ичилди. Ҳамма тўпланиб ўтирганда, ота:

— Ҳаммамиз шу ердамизми? — деди.

— Ҳа, ҳаммамиз шу ердамиз, — дедилар оила аъзолари.

Ота қизига ўгирилиб, дўқ қилиб:

— Қизим, қани сен чиқиб бир ўйнаб келгин-чи, — деди.

Қиз бу муомаладан қўрққанидан эрига яқинроқ ўтириб унга суянди.

— Бор ўйнаб кел! — деб ота қайтарган эди, қиз эрининг пинжига кирди ва:

— Қаерга бораман, ўйнагим келмаяпти, — деди-да, эрининг қўлидан ушлади. Оталарининг бундай муомаласидан қўрқиб кетган оила аъзолари «унинг асаби бузилиб қолибди», деб ўйладилар. Ҳамма шошилиб хонадан чиқиб кетмоқчи бўлиб турган эди, ота катта ўғлини тўхтатиб:

— Ўғлим, шошилма, менга қара. Бу қиз менга ким бўлади-ю, сенга ким бўлади? Мен унга кимман, сен унга кимсан? — деди.

— Сиз унинг отасисиз, мен укаси, — жавоб берди ўғил.

— Эй, менинг ақли тўлишмаган ўғилгинам, куёвимни, поччангни нега яхши кўришимни биласанми? — деди ота. — У бизнинг номусимизни қўриқлайди. Қизимизни, опангни, фарзандимизни, болажонимизни ҳимоя этади. Аслида мен қизимни ҳимоя этишим керак, лекин ҳозир у ҳимоя қиляпти. Мен уни яхши кўрмай, кимни яхши кўрай? Қизимни жуда яхши кўрганим учун куёвимни жуда яхши кўраман. Куёвимни севиш қизимни севиш демакдир, қизимни яхши кўришим, куёвимни яхши кўришимдир. Агар қизимга куёвим қарамаса, мен қарашим керак бўларди. Севикли ўғилларим, кўзим нурлари! Номуснинг нималигини сизларга ўргатдим. Мен қандай бўлсам, сиз ҳам шундай бўласиз. Опангиз сизнинг номусингиздир. Мен ўлсам, поччангизга бир гап

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

бўлса, опангизга сиз қарайсиз, унинг номусини сиз қўриқлайсиз. Шундай экан, менинг айтганимга қулоқ солиб, поччангизга меҳр ва ҳурмат кўрсатасиз. Ҳақиқий мусулмон шундай бўлмоғи керак. Мусулмонликда қариндошлик ришталарини узиш жаҳаннамга чипта олиш билан баробар. Қариндошга меҳр кўрсатганлар Жаннат юзини кўрадилар.

Икки ўғил хижолат чекиб, оталаридан узр сўраб қўлларини ўпдилар.

— Отажон, биз онамизга ҳазиллашган эдик. Поччамизга бирор нарса деганимиз йўқ. Сиз ҳозир тушунтирганингиздай нозик ва тўғри тушунмас эдик. Поччамизнинг қадр-қимматини, опамизнинг қадрини билмас эдик. Бу ўгитингиз биз учун жуда яхши бўлди, уни ҳеч унутмаймиз. Бизни авф этинг, — дедилар, ўғиллар оталарининг гапларини тўғри тушуниб.

Изоҳ ва ўгит

Эй, динни севгучи мўмин! Динларини астойдил севгучи оталар болаларини худди шундай тарзда тарбия қиладилар. Суюкли Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг амрлари, ўгитларига амал қиладилар. Болаларга насиҳат қилиш, ўрнак бўлиш, уларни гўзал тарбия билан ўстирмоқ Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг муборак тавсияларидир.

Қизларига яхши тарбия бериб турмушга чиқариш, кейин уларга яхшилик қилишни давом эттириш Жаннатга кирмоқ, ҳақ йўлида бўлмоқ демакдир.

Мусулмонликда қиз авлод, эркак авлоднинг фарқи йўқ. Ҳатто қиз авлодга нисбатан бир қадар меҳрибонлик, ҳассослик, шафқат бор.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ушбу Ҳадиси шарифида ана шу назокат, меҳрга ишорат бор.

«Ман ала саласа банатин фаъаддабаҳунна ва завважаҳунна ва аҳсана илайҳинна фалаҳул — жаннаҳ». Маъноси: «Кимки уч қизни ўстириб, тарбиялаб ва турмушга чиқариб ва яхшилик қилишни тўхтатмаса, ул жаннатидир». Бошқа бир ҳадисда: «Ҳар кимки, икки қизни тарбия қилиб ўстирса, қиёмат куни мен ва у жаннатда ёнма-ён бўламиз», деб айтар эканлар Пайғамбаримиз (с.а.в.) муборак бармоқларини бир-бирига теккизиб «шундай ёнма-ён» деб кўрсатгандилар. Динимиз, Пайғамбаримиз (с.а.в.) нинг бу амрларини билган ҳар бир диндор, эс-ҳуши жойида ота-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

лар болаларини ажратмасликлари, ҳатто қиз фарзандларига тузукроқ эътибор бериб тарбиялашлари уларнинг ўзларининг манфаатларидадир. Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ҳаётини ўқиган ва буюк авлиёуллоҳларнинг ҳаётларини ўқиган мусулмонлар қиз авлодни ўстириб тарбия бериш жуда савоб иш эканлигини яхши билиб тушунадилар.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) Ҳазрат Фотима волидамизни қандай ўстириб, тарбия қилганлар? Мусулмонман деган ҳар бир авлод соҳиби (ота) шундай бўлиши ўзининг манфаатида эканлигини тушунса, қиз фарзандларнинг қадр-қиммати намоён бўлади.

Қизини турмушга чиқариб, ундан алоқасини узган ота яхши ва ҳақиқий мусулмон эмас. Ҳақиқий мусулмон — қиз фарзандини ҳам астойдил тарбиялайди, ҳам турмушга беради, ҳам кейинчалик унга меҳрибонлигини кўрсатиб туради. Буларнинг ҳаммаси дин мезонидадир. Бу қиз, бу куёв деб бепарволик қилиб, улардан узоқлашган, қизи, куёвидан хабар олмайдиган ота, тўғриси, жаннат юзини кўрмайди. Жаҳаннамга ўтин бўлади. Зотан, бундай ишлари билан у ўтиндан фарқ қилмайди. Фарзанди, авлоди қадр-қимматини билмаган, авлодига муҳаббати бўлмаган, авлодини ёмон йўлдан қайтармаган, тўғри йўлга бошламаган ота ҳақиқий, чин мусулмон эмас.

Ўзинг сақла ундайлардан, Аллоҳим! Бу қандай жоҳиллик, бу қандай аҳмоқлик! Эй инсон, модомики, куёвингни севмасанг, у ақлли-ҳушли одам бўлмаса, ахлоқи яхши бўлмаса нега жигарпоранг, кўзинг нури қизингни унга бердинг? Жаҳаннамда ёниб сен бунинг жазосини олмайсанми? Модомики бўлар иш бўлибди, сен ҳеч бўлмаса инсонийлигинг билан, хушфеъл ва намунали одобинг билан ул адашган одамни тўғри йўлга киргиз, токи сенинг фарзандинг ҳам роҳат кўрсин. Қандай қилиб ёш аёлни икки ўт ўртасига ташлайсан?

Мен қарши эдим, ўзи кетди, ўзи шундай қилди, деб айтишинг мумкин. Унда сенинг айбинг аввалгидан ҳам кўпроқдир. Сен ўз вазифангни адо этмагансан. Қизингга яхши бир Ислом тарбиясини бермагансан. Ўзинг ўрнак бўларли бир мусулмон ота ёки она бўлмагансан. Табиийки, қизинг ҳам ўрнак бўларли бир ислом қизи бўла олмаган. Шундай бир бало бошингизга келган. Бунинг учун фарзандингнинг соҳиби бўл. Ўрнак бўла оладиган бир ислом ота-онаси бўл! Бизга тушган вазифа – билганимизни

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

айтиш ва ёзиш. Тўғри йўлга солиш, қадрини билиш сендан. Ҳидоят Аллоҳ Таолодандир.

Ота-боболаримиз: «Марҳамат (меҳр) иймондандир», «Марҳамат этганга марҳамат этгувчи ҳам кўп бўлади», «Шафқатсиз одам, шафқат кутмайди», «Меҳрсиз – меҳр кўрмайди», «Меҳрсиз кишиларнинг меҳрибони бўлмайди», «Сенга тош отганга овқат от (нон бер)», деганлар.

Бу мезонларнинг, одобларнинг имон билан кучли боғлиқлиги бор. Бу одоб, мезонлардан узоқ бўлганларнинг жаҳаннамда ўз жойлари бордир.

Аллоҳ ўзи сақласин. Омин!..

28-ҲИКОЯ

ОТА-ОНАГА ҚЎЛ КЎТАРМОҚ ДИНСИЗЛИК АЛОМАТИДИР

Бир дўстим айтиб берган эди. У эса бошқа бир хожа афандидан эшитган экан. Ул хожа қайсидир қишлоқдан ўтиб кетаётиб йиғлаб ўтирган кекса одамни кўрибди ва ундан сўрабди:

— Бобо, нега йиғлаяпсиз? Бирор дардингиз борми?

— Мана, 80 йилдирки, — жавоб берибди қария, — дунё машаққатлари ва ташвишларини тортаман. Болаларимни минг бир азоб билан ўстирдим. Қизим бор эди, хайрсиз чиқди. Ўғлимни аскардан келганидан сўнг уйлантирдим. Келиним қўлидан бир пиёла чой ичмадим. Келин: «Чол, мен сенинг ажин босган, хунук нусхангни кўргани бу ерга келган эмасман», деб менга озор беради. «Ўғлингни гапирасан. Ўғлинг ажойиб. Дунё бир ёнда, эрим бир ёнда. Агар у бир луқма овқат берса ейсан, бермаса рўза тутасан, эй сен, чол», деб таъна қилади. Мен ҳайвон эмасман-ку! — деб чол яна йиғлабди, чолнинг икки кўзи икки булоқ бўлибди.

— Бошқа борадиган ерингиз йўқми? — сўрабди хожа.

— Қаерга ҳам бораман, бошқа бошпанам йўқ. Кеча ўғлимдан пул сўрадим, икки шапалоқ уриб чақа берди-да, «бу ердан даф бўл, сени кўзим кўрмасин», деб ҳайдади.

Хожа охири чолдан сўрабди:

— Ўғлингиз намоз ўқийдими?

— Қаёқда! Ҳайит намозига ҳам бормайди, — деб жавоб берибди чол.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Бу ҳикояда баён этилган дард-алам динсиз давраларда кўп учрайдиган бир ҳолдир. Фарзанднинг ота-онани хор қилиши диндор муҳитларда ҳеч учрамайди. Бу ота-онани хор қилганлар аксарият диндан бебаҳра қолган, заволга учраганлар ишидир.

Баъзи одамлар, жаҳолатлари ёки совуққонликлари сабабли фарзандларига тарбия бермайдилар, динни ўргатмайдилар, натижада авлодлари ё динсиз ёки жоҳил бўладилар.

Буларнинг иккиси ҳам (динсизлик ва жоҳиллик) оқибатида лоқайд отанинг бошига жазо, авлод (фарзанд) таёғи бўлади.

Ота-онани қаровсиз қолдирган авлодни энг «гўзал» жаҳаннамнинг оловли оташи тарбиялайди. Болаларининг моддий таъминоти, маишати, уларга турли-туман йилтироқ кийимлар кийдириш, қайта сотиш учун люкс машиналар олиб бериш учун кечакундуз тинмайдиган оталар, фарзандларининг диний, маънавий тарбиясига эътибор бермайдиганлар қаторига киришларини била олсайдилар, заррача тушуниб англасайдилар.

Ўғлининг овқатини ўйлайдиган ота нега унинг дини учун жон куйдирмайди? Бундай оталарнинг жазоси қандай бўлади? Жавоб беринг! Таёқ! Фарзанд калтаги...

Охиратда эса жаҳаннам оташи, гуркираб ёнган жаҳаннам гулхани уларнинг жазоси бўлади. Болаларига тарбия бермаган, ота-она қадрини англатмаган, Аллоҳ, Пайғамбар кимлигини, дин, имон, ҳаром, ҳалол, савоб-гуноҳ нималигини ўргатмаган отанинг бу дунёда кўрадиган жазоси фарзанд калтагидир. Охиратдаги жазоси эса шиддатли, куйдиргувчи, чорасиз жаҳаннам оташи бўладир.

29-ҲИКОЯ

БИР ГЎДАК БОЛА УЧУН ВАЛИ (ҲОКИМ) ЛИКДАН ҲАЙДАЛДИ

Ўзининг авлодига марҳамат этмаган, халқимизга марҳамат этмайди

Ҳазрат Умар (р.а.) мўминларнинг Халифасидир.

У бутун мақсад ва ғоясини ислом адолатини ер юзига танитишга бағишлагандир. Ҳазрат Умар бир ҳокимни тайинлаганди. У

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ҳокимлик авроқини (шаҳодатини) олмоқ учун Халифа Ҳазрат Умар (р.а.)нинг ҳузурига келди. Ул валиликка номзод ўз ҳужжатини олган вақтда бир бола кириб келиб, Халифанинг қучоғига бориб ўтирди. Халифа Умар (р.а.) ҳам болани хуш кутиб олиб юзидан ўпди.

Ҳокимликка номзод боланинг Халифа яқинларига алоқаси йўқлигини билиб, ўз ақлига кўра ҳовлиқиб:

— Ё Амирал Мўъминин! Сиз болаларни севиб ўпасизми? Менинг роса 9 та фарзандим бор, уларнинг ҳеч бирини шу кунга қадар қучоғимга олиб эркалатмаганман, — деди.

Буни эшитган Ҳазрат Умар (р.а.):

— Қани ҳокимлик ҳужжатингни бир кўрай, — деди ва ундан варақани олиб йиртиб ташлади:

— Сени валилик (ҳокимлик)дан четлатдим. Кимки ўз авлодига марҳамат этмаса, ҳеч қачон халқимизга ҳам марҳамат қилмас, — деди ва уни ўз ҳузуридан қувиб чиқарди.

Изоҳ ва ўгит

Ҳазрат Муҳаммад (с.а.в.)нинг мактабларида етишиб чиққан адолат қуёши Ҳазрат Умар (р.а.)нинг мезони, албатта, марҳамат ва шафқатдир. Ҳазрат Муҳаммад (с.а.в.)нинг дунёга шараф бериши (келтириши) раҳмат учундир. Шунинг учун шафқат ва марҳаматнинг бу азиз диндаги қадри жуда юксак ва тамал қадар қиймати бордир (бир асос бўлишга лойиқдир).

30-ҲИКОЯ

ИМОМ АЪЗАМНИНГ ОТАСИ ВА АРИҚДА ОҚИБ КЕЛГАН ҚИРМИЗИ ОЛМА*

Имом Аъзам Ҳазратларининг оталари Собит Ҳазратлари йигитлик чоғларида, ёшликнинг баҳор мавсумида эканларида бир оқар сув бўйида таҳорат қилар эдилар. Таҳорат олиб, дуоларини ўқиб, артиниб сув оқишини завқланиб томоша қилар эканлар, сувнинг устида қирмизи, холдор чиройли олма оқиб келаётганини кўриб қолдилар.

Чиройли, қирмизи олманинг гоҳ сувга ботиб, гоҳ юзага чиқиб тўлқинланиб оқаётган сувда қалқиб келиши Имом Аъзамнинг

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

отасини жуда завқлантирди, у олмани тутиб олиб тишлади. Бир тишлагач, олма мазасини билибоқ ҳушига келди ва:

— Мен нима қилиб қўйдим! Бу олманинг, албатта эгаси бор. Ўзимники бўлмаган бир нарсани қандай қилиб эгасининг изнисиз тишладим, — деди.

Ўз ғафлатларидан шул он уйғондилар-да, сув оқиб келган томонга юрдилар. Бироз юргандан кейин сувга эгилиб тушган, шохларида жуда кўп олма бўлган дарахтни кўрдилар. Қўлларидаги тишланган олмага қарасалар дарахтдаги олмаларга ўхшайди. «Мен тишлаган олма шу боғники экан», деб боғ соҳибини чақирдилар. Ва ҳалоллик тилаб бундай дедилар:

— Бу олма сизнинг дарахтингиздан тушганга ўхшайди. Ариқ бўйида таҳорат қилиб ўтирган эдим, олма оқиб келаётган экан. Мени ғафлат босиб олмани тутиб олиб бир тишладим. Шундан кейин ғафлатдан уйғонганимда, бу олманинг эгаси бўлса керак, ундан ё ҳалоллик тилай ёки унинг ҳақини берай, деб сизни истаб келдим. Сиздан розилик сўрайман, олманинг ҳақини бераман ёхуд бу ғафлатим сабабли сиздан рухсат олмай, фикрингизни билмай қилган хатоимни кечиришингизни сўрайман ва олмани ҳалол этишингизни истайман.

— Ҳеч ҳалол этмайман! Нега мендан сўрамай, рухсат олмай олмани тишладинг? — деди боғ эгаси.

— Омонлик беринг! Илтижо қиламан, ёлвораман. Олмангизнинг пулини бераман, бўлмаса бир ишингизни қилиб бераман, — деб ёлворди Имом Аъзамнинг отаси.

— Уч йил менга хизмат қиласан, шундан кейин ўйлаб кўрамиз, — деб жавоб берди боғ эгаси, — бу олмани ҳалол этишнинг бирдан-бир чорасидир.

Ҳазрат Собит «хўп» дейди. Бир онлик ғафлати, олмани берухсат тишлагани, биргина сўзи учун уч йил хизмат қилади!.. Аммо бошқа иложи йўқ. Бир тишлаган олманинг сувини ютинган эди. Буни ҳалол этиш керак. Ул олма боғ соҳиби анча бадавлат одам эди. Имом Аъзамнинг отаси шартга рози бўлди. Уч йил хизмат қилади, сўнгра ўйлаб кўради.

Ҳазрат Собит бу боғчада ишлади. Охирги кунлари «яқинда уч йил тўлгач, ҳалолланиб, уйимга бораман», деб ўйлай бошлади.

Уч йил тўлган кун у боғ соҳиби ҳузурига бориб: «бугун уч йил тўлди, ҳаққингизни ҳалол этинг, мен кетай», деди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Ҳаққимни бир шарт билан ҳалол этаман. Уч йил ўтгач «ўйлаб кўрамиз» дегандим. Ўйлаб кўрдим, яна бир кичик шартим бор, уни ҳам бажарсанг, ҳаққимни ҳалол этаман. Менинг бир қизим бор. Кўзлари кўрмайди, қулоқлари эшитмайди, қўллари ишламайди, оёғи йўқ — юрмайди. Агар унга уйлансанг, ҳалол этаман, бўлмаса йўқ, — деб жавоб берди боғ соҳиби.

Имом Аъзамнинг отаси Ҳазрат Собит «хўп» деди. Тўй тайёргарликлари кўрилди, зиёфатлар берилди, никоҳ ўқитилиб куёв гўшангага кирди. Қараса, соппа-соғ бир келин ўтирибди. «Бўлмайди, бу ерда бир янглишлик бор», деди у ўзига.

Балки бирор ҳийла бордир. Шу фикрлар билан ота ҳузурига борди ва:

— Отажон, сиз менга кўр, тили йўқ, қўли ишламайдиган, оёғи йўқ, юрмайдиган бир қизим бор деган эдингиз. Ҳолбуки, соппасоғ бу дунё гўзали – бир келинни кўрдим, — деди.

— Шундай ўғлим, — жавоб берди қайин ота, — менинг сўзларимга яхшилаб қулоқ сол. Менинг қизим ҳаромга қарамайди; шунинг учун кўр, ҳаром сўзларни эшитмайди, шунинг учун кар, қўлини ҳаром нарсага чўзмайди, шунинг учун қўли ишламайди, ҳаром жойларга бормайди, шунинг учун оёғи йўқ, ҳаром сўзларни сўзламайди, шунинг учун тили йўқ. Буларнинг барини мажозий маънода сўзладим, қизимга сенга ўхшаш бир имон аҳлини истар эдим-ки, унинг қалбида Аллоҳдан қўрқинч бўлсин, ўзини ҳаромлардан сақласин. Аллоҳнинг ман этган нарсаларидан тийсин, қизимга ва ундан бўлғуси набираларимга ҳаром едирмасин. Ҳақ-ҳуқуқини билган, имони комил сендай куёв истардим, Аллоҳим сени менга кўрсатди. Сен бир тишлам олма сувининг ҳалоллигини тилаганингда сени қалби пок, виждонли одам эканлигингни тушунган эдим. Фақат сени имтиҳон этишим керак эди. Уч йилдай узоқ муддат сени синадим. Сенинг хатти-ҳаракатингни кузатдим, мен истаган, орзу этган сифатлар сенда мавжуд. Шунинг учун жигарпора фарзандим — қизимни сенга узатдим. Хайр, бир-бирингиз билан бирга қўша қаринг!

Изоҳ ва ўгит

Имом Аъзам шундай ота-онадан дунёга келди.

Имом Аъзам болалигида уч кунда Қуръони Каримни хатм этди ва югуриб уйига борди-да, онасига:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Онажоним! Бугун Қуръони Каримни хатм этдим. Уч кунда Қуръонни ўқиб бўлдим, — деб унинг бўйнидан қучди.

— Ўғлим, — деди онаси, — агар отанг ул олмани тишламаса эди, сен бир кунда Қуръони Каримни хатм этган бўлардинг.

Эй Аллоҳ деган, динини севган қардош! Диққат қил!

Бир тишлам олма учун уч йил хизмат қилинади, уни ҳалол қилишга интилинади. Аммо рухсатсиз, бир ғафлат ила тишланган олма фарзанднинг Қуръони хатмини икки кун кечиктиради.

Эй хожаи ислом!

Қизлари учун аҳли номус, аҳли виждон бўлган бахтиёрлар... Келсинлар-да ХХ асрнинг мусулмонларига бир боқсинлар. Қиз берувчи: «Унинг мавқеи қандай? Қанча пули бор? Уйлари, машиналари борми? Агар булар бўлса, куёв бўлажак йигит қандай бўлса ҳам майли!.. Хоҳ ҳаромзода, хоҳ... Бирор бойвачча бўлса бўлди!» Инсонийлик қани?

Тўйдан сўнг уч кун ўтгач сўрасанг, бундай жавоб қилади: «Оҳ! Воҳ! Дўстим сўрама, қизимни бир виждонсизга берган эканман. Бизнинг гуноҳимиз борми? Бизда нима айб?» Эй, бадбахт инсон! Сен жаҳаннам ўтига тушасан! Шу сенга лойиқ жазо. Бир тишлам олма учун уч йил хизмат қилган бир фақирга ўзининг жигарпораси, севикли қизини ўз оғзи билан таклиф этиб, уни олсанг, ўша бир тишлам олма ҳалол бўлади, деган бахтиёр мусулмоннинг ақли сенинг ақлингчалик йўқмиди? У суюкли қизини сенга ўхшаб боғроғли, кошона уйли, шон-шуҳратли, муҳташам аравали бир куёвга беришни истамасмиди?

Ислом динида фақат шараф, қадр-қиммат мезон бўла олади: «Инна акрамакум индаллаҳи аткакум». Маъноси: «Аллоҳ назарида энг шарафлиларингиз Аллоҳдан энг кўп қўрққанларингиздир». Аллоҳдан қўрққан ҳаром-ҳалолни билади. Аллоҳ деган ҳақ-ҳуқуқини билади. Аллоҳни билган ўзини билади. Ўзини билган динини севади, динини севган унинг шартларини бажаради, шартларини бажарган халққа хизмат қилади. Халққа хизмат қилган, ҳаққа хизмат қилади, халқни севмак ҳақни севмакдир. Ҳақни севган ўз вазифасига бефарқ қолмайди. Ҳақни севмаган инсон бошига ўн миршаб келса ҳам у қиладиган ишини қилаверади. Бири риё қилади, бири зино, бировларнинг номусига тажовуз қила-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ди; бири ичкилик ичади, қимор ўйнайди, бири ҳийла-найранг билан машғул бўлади, ёлғон гапиради, муштарий-харидорни алдайди, соғлом мол деб, касалини сотади. Буларнинг қайси бирини миршаб ушлай олсин. Замон шундай ёмон бўлди. Ҳаёт шундай бўлди! Амирлар шундай, маъмурлар шундай. Шундай бўлиши табиийдир. Сенга ўхшаш ҳақ-ҳуқуқ танимаган мусулмоннинг бошига яна нималар келар экан? Сен ҳақиқий мусулмон бўлсанг, Аллоҳ сенга ёрдам беради. Унутмагин!..

31-ҲИКОЯ

ЯХШИ ФАРЗАНД «ЁСИН» СУТИ БИЛАН ЎСАДИ

Олижаноб, диндор хоним бир боласига чақалоқлигида ёсин сути берар экан. Яъни янги туғилган чақалоғини эмизиш вақти келганда, худди намоздан олдин таҳорат олгандай покланиб, чақалоғига кўкрагини тутиб, у эмишни бошлагунича: «Бисмиллоҳ Ёсин вал — Қуронил — ҳаким» деб сурани ўқишни бошлаб, то охиригача ўқирди. «Ёсин» сураси ўқиб бўлинганда чақалоқ ҳам эмишни тўхтатарди, онасининг маммасидан ўзини тортар эди.

Ўғилларининг ахлоқ ва фазилат ила ўз муҳитида севиладиган кимсалар бўлганларини кўргунча бу мусулмон она доимо Аллоҳга ҳамд айтар, шукр қилар ва ўғилларига:

— Эй ўғил, барча яхшиликларнинг ҳаммасини ўзимдан деб ўйлама. Мен сени «Ёсин» сураси билан эмизар эдим. «Ёсин» сураси ила ўстирдим! — деб оналик бурчининг фарзандга бўлган таъсирини тушунтирди.

Изоҳ ва ўгит

Эй, Жаннат йўлчиси! Бу ҳикояда буюк ибрат дарси бор. Ана шундай исломий тарбия билан улғайган болаларнинг ҳаммаси Аллоҳни ҳам, Пайғамбарни ҳам биладилар, бу болалар ватан, миллат учун, ўз муҳити учун фойдали, қадри баланд инсон бўладилар. Бундай фарзандлар оналарини бошларига кўтарадилар. Аммо оналик вазифаси — бурчини адо этмаганлар номигагина она, бола қалтагига дучор бўладилар.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

32-ҲИКОЯ

ОНАСИНИНГ ТИЛИНИ ТИШЛАБ УЗИБ ОЛГАН ФАРЗАНД

Ўз вақтида фарзандига тарбия бермаган она, дили вайрон бўлиб жазосини тортади. Ҳикоя бундай:

Уч-беш ёшли бир гўдак қўшнисининг уйидан тухум ўғирлаб онасига олиб келиб беради. Ҳаром, ҳалолни билмаган жоҳил она тухумни боласи қўлидан олиб унга:

— Менинг ақлли ўғлим, сенга офарин, — деб пешонасидан ўпди.

Бола шу кундан бошлаб ҳар куни ёки кунора қўшнисиникидан тухум ўғирлаб чиқа бошлади.

Йиллар шу тарзда ўтди. Бола ёшига қараб ўғриликни давом эттирди. Тухумдан товуққа, товуқдан хўрозга, хўроздан қўйга ўғирлик қилиб ҳаромзода бўлиб етишди. Аввалги тухум ўғриси бўлган бола ашаддий каззоб ўғрига айланди. Чидаб бўлмас бир ҳолатга келди. Ўғрилик, каззоблик билан юриб бир кун жуда қабиҳ жиноят қилиб қўйди. Қонун уни ўлим жазосига маҳкум этди.

Ўғлининг ўлимга маҳкум этилганини эшитиб, она адлия маҳкамасига келди ва фарёд қила бошлади. Юзини тирнаб, сочини юлиб йиғлади. «Менинг бу ҳаётда ўғлимдан бошқа ҳеч кимим йўқ, унга омонлик беринг, озод этинг», деб ёлворди.

Қамалган йигитдан сўрадилар:

— Сенинг охирги истагинг борми?

Аввалдан ҳукм этилганларнинг сўнгги арзларини эшитиш одат бўлган, шунинг учун ундан ҳам сўнгги арзини сўрадилар. Маҳкум бундай деди:

— Бир кичик тилагим бор. Суюкли онажонимнинг муборак тилларини ўпишни истайман, шул истагимни қондирсангиз.

Маҳкумнинг истагини адо этиш учун онаси унинг олдига келиб:

— Суюкли ўғлим, сўнгги марта тилимни ўпганингни мен бир кўрай, — деди.

Ўғри йигит онасининг тилини тишлари орасига олди-да, қаттиқ тишлаб онасининг тилини қайчида кесгандай узиб олди, тил «тап» этиб ерга тушди.

Шу ерда тўпланганлар «вой-вой» деб юборишди. «Бу бола мунча қаттол, шунча жиноятларни қилгани етмаганидек, онаси-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

нинг ҳам тилини узиб оладими?», деб ҳайратландилар. Ўлимга маҳкум бўлган йигит:

— Эй, бу ерда тўпланган инсонлар! Билмай бекорга ажабланманг. Менинг ҳозир ўлимга маҳкум бўлишимга сабаб бу ёмон тилдир, у мени шундай қилди!

Ҳамма таажжубда, йигит давом этди:

— Мен гўдаклигимда қўшнимнинг уйидан тухум ўғирлаб келганимда онам менга офаринлар айтиб, пешонамдан ўпган эди. Агар ўшанда мени тарбия қилиб, ўғриликдан қайтарганида, бугун бу ўлим жазоси берилмас эди, — деди.

Изоҳ ва ўгит

Эй, Аллоҳ деган қардош! Эй, Ҳақ йўлчиси!

Бу ҳикояда Аллоҳнинг адолати тажаллий этганини кўрамиз. Бу жоҳил она фарзандига (авлодига) ҳаром, ҳалолни фарқ этишни ўргатмасдан, аксинча ўғрилик қилишга ёрдам бериб, қароқчиликка ташвиқ этгани учун ҳам фарзанди томонидан ўлдирилди, тили касофатига қолди. Бундай жоҳиллик ва ҳаром, ҳалол нималигини билмай она-бола бошига етган бу мусибатлардан ибрат олиш учун динга юз ўгирмоқ керак. Диндор бўлиш роҳатда яшаш деганидир. Дин инсонга ҳаром, ҳалол нималигини ўргатади. Ҳалол Жаннатга олиб боради, ҳаром эса жаҳаннамга олиб боради. Дин ҳамма инсонларга саодат йўлини кўрсатади. Аллоҳнинг амрлари, буйруқлари, тақиқлари дин орқали билинади.

Бу ҳикояда бола тарбиялаш энг буюк бир масала эканлиги баён этилмоқдадир.

Боласининг ўғри бўлишига «офарин, менинг ақлли ўғлим» деган она сабабчи бўлиб қолди. Болаликдаги номаъқулликлар ривож топиб, охири йигитни ўлдирди. Буларнинг бари динсизлик берган жазодир. Диндор одам ҳаромдан қочади, ўзини эҳтиёт қилади. Ўғрилик энг катта ҳаромдир. Динимизда ўғрилик қилганнинг қўли чопилади, унинг жазоси шу. Ўйлаб кўрсанг, ўғрилик жуда ёмон ишдир. Дин шундай деб ўргатади.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

33-ҲИКОЯ

ЎҒЛИГА ДИННИ ЎРГАТМАГАННИНГ БОШИГА КЕЛГАНЛАРИ*

Бир кун қишлоқда яшовчи чол муфтийга келиб ўғлидан шикоят қилибди:

— Муҳтарам Муфтий, кеча ўғлим мени далада қўлидаги ҳўкиз ҳайдайдиган таёғи билан урди. Кўп изтироб чекдим, кўп қийналдим. Мен шунинг учун у туғилганда қувонганманми? Қариган чоғимда энди нима қиламан? Бугун сизнинг олдингизга нажот истаб келдим, йўл кўрсатинг, ақл ўргатинг. Нима қилишимни билмай қолдим, ёлвориб сўрайман, ёрдам беринг!

Муфтий деди:

— «Фасубҳоналлоҳ!» Фарзанд қандай қилиб отасига қўлини кўтарди? Сиз ўғлингизга дин ўргатганмидингиз? Ота-она ҳаққи буюк эканлигини тушунтирганмидингиз? Болага ахлоқ, одоб дарсларини берганмидингиз?

Қишлоқдан келган чол:

— Ҳурматли Муфтий! Қишлоқ аҳволини яхши биласиз, айтиб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Қишлоқ ерда доимо иш бор, ўтин тайёрлаш бор. Бу ишларни қилиш керак.

Муфтий жаноблари кўзи ёшли чолга:

— У ҳолда, отахон, ўғлингизнинг камчиликларига қараманг, у сизни ер ҳайдаётган жуфт ҳўкизга ўхшатган. Чунки ўғлингиз олдида сиз билан ҳўкизлар орасида фарқ йўқ. У ҳўкизни уряпман, деб сизни урганга ўхшайди. Бўлмаса, бола отага қўл кўтарадими? — деб унинг оталик вазифасини бажармаганини тушунтирибди.

Изоҳ ва ўгит

Ота аввало фарзандига чиройли, мукаммал диний тарбия бериши керак. У болаларига дин, имон, ислом ахлоқини шундай ўргатсинки, болаларнинг оталарига бўлган ҳурматга путур етмасин.

Оталари ўтгандан кейин фақат яхши дуолар қилсинлар. Ўтган алломалар бунга кўп эътибор берганлар. Авлиёуллоҳ Ҳазрат Вафо ҳикояларида буни ўқидингиз.

Фарзандларига Аллоҳни, Пайғамбарни, динни ўргатмаган, ҳаром, ҳалол, гуноҳ, савоб нималигини тушунтирмаган оталар, оналар болаларидан яхшилик кута олмайдилар.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

34-ҲИКОЯ

БУНДАЙ ОНА ДЎСТЛАР САОДАТИ

Ақлли бир она ўғлини яхши йўлга бурди, дорилфунунда таҳсил олувчи ўғлига чиройли таълим берди.

Ҳикоя бундай:

Қора денгизлик бир она юқори даражада илм олсин деб ўғлини Истамбул дорилфунунига юборди.

Орадан бир йил ўтгач, она боласини соғинди. Бу – она юрагида! Фарзанд ҳижронига ҳеч чидаб бўладими? Қўлида озгина имкон бўлса, шу имкондан фойдаланишга шошилади. Исломий тарбия олган она дарҳол эрига ёлворди. «Ўғлимни соғиндим, автобусда бориб кўриб келайлик», деди.

Ота бориб чипта олиб келди. Ота ва она автобусга миниб Истамбулга кетдилар. Олдин телефон орқали ўғилларига уни кўргани кетаётганларини айтган эдилар.

Истамбулда ўқийдиган ўғил ота-онасини кутиб олиш учун автобус бекатига келиб кутиб турди. Ота ўғлини автобус деразасидан кўрди ва хотинига:

— Онаси, қаранг, Аҳмад келибди, — деди.

Она қараб ўғли Аҳмадга ўхшаш йигитни топа олмади.

— Қайси бири Аҳмад, отаси? Аҳмадга ўхшаш эркак кўринмайди-ку! У ерда турган қиз бола-ку.

— Тузукроқ қаранг, ўша узун сочли бизнинг ўғлимиз Аҳмад.

— Нима? Ўша узун сочли сатанг аёлга ўхшаган одам ўғлим Аҳмадми?!. Йўқ, у эмас. Омонлик бер, Аллоҳим! Бошимга нима кунлар тушди. Паҳлавон ўғлим, ажойиб ўғлоним Аҳмадимни хотинчалиш бир қиёфада кўриш бошимда бор экан, — деди она яна куюниб. «Кошкийди Аҳмадим ўқимай жоҳиллигича қолсайди, бундай ҳолга тушгандан кўра, деб автобусдан тушди.

Ўғил келиб отасининг қўлини ўпди, онасининг ҳам қўлини ўпиш учун эгилди. Онаси ҳайратда ундан қочиб:

— Сен кимсан, танимадим, — деди.

— Мен Аҳмадман, онажон, — жавоб берди ўғил.

— Мени сенга ўхшаш қилиқли Аҳмадим йўқ, бор йўқол кўзимдан, — жеркиди она.

Ўғил ҳар қанча ялиниб-ёлворса ҳам она ўпиш учун ўз қўлини бермади. «Менинг сендай ўғлим йўқ», деди.

— Ўғлим, бориб сочингни олдириб кел. Бўлмаса, онанг сени ҳеч кечирмайди, — деди ота ўғлига.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Ўғил кетди. Сочини олдириб, олдинги Аҳмад қиёфасида қайтиб келди. Онаси афв этди ва:

— Аҳмад ўғлим, агар яна шундай қилиқли, аёлга ўхшаб юрар экансан, сенга берганим — оқ сутимни ҳалол қилмайман, берган оқ сутимга норози бўламан, — деди.

Изоҳ ва ўгит

Эй воҳ! Ҳозирги кунда шундай шуурли ва қатъий ислом оналарига қанчалик эҳтиёжимиз бор. Ислом онаси дегани шундай бўлади. Нима қилаётганини билади. Ўғил, қиз тарбияси қандай бўлиши кераклигини яхши билади. Ўз вақтида фарзандларига тўғри йўлни кўрсата олади.

Агар ўғлининг бу феъли онаси хуш кўрганида балки, ул ёш, мард, сарвқомат ўғлони Аҳмадини йўқотган бўларди. Хайрият, ўз вақтида бу хунук ишга қаршилик кўрсатди-да, ўғлини қутқарди. Ўғил ҳам ақлли бўлгани учун она сўзини қайтармади.

Албатта, ҳар бир ислом онаси, қизлари, ўғилларининг янглиш тутум ва ҳаракатларидан ўз вақтида қайтарсин, шунда уларни тузатиш мумкин. Яра ириб кетгач, тузатиш мушкул бўлади.

Аёллар қилиғига тақлид қилувчи ақлсиз ўғилларга оналар ҳеч фурсат ўтказмай танбеҳ беришлари ва тузатишлари зарур. Эркак қилиғига тақлид қилишни истаган, эркак туси урган иродасиз қизларга ҳам ўз вақтида тарбия бериш керакдир.

Динимизда эркак қиёфасига кирган хотинларни ва хотин қилиғини ўзлаштирган эркакларни Аллоҳ лаънат қилади. Аллоҳнинг лаънат ҳалқасини бўйнига осган авлодлардан хайрли иш келмас.

Ақлли ислом оналари буларни жуда яхши билганлари учун фарзандларига бу хусусда тўғри йўл кўрсатадилар, бу одатларга қарши курашадилар. Фарзандларига ўгит ва насиҳатлар берадилар.

Яхши фарзанд онаси, отасини жаннатга мушарраф этади. Бу эса оналарнинг фарзандларига нисбатан бўлган бурч ва масъулиятлари, вазифаларини бажаришлари ила амалга ошади. Ота-боболаримиз яна: «Яхши фарзандинг бўлса, бойликни нима қиласан», «Яхши фарзанд онаси, отасини вазир этади, ёмон фарзанд разил этади» , деганлар.

Ҳеч ҳам «ниҳол эгилади», деган ўгитни унутмайлик. Оналик ва оталик бурч ва вазифаларимизни бажаришга ғайрат ила ҳаракат қилайлик. Авлодимиз — фарзандимизни ота-она дуоларини

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

оладиган қилиб тарбиялаб ўстирайлик. Токи «Оналар бундай фарзандларни кўпроқ туғсин» дейишсин. Бепарво оналар исломга хуш келмайди. Болаларимизга нисбатан ҳушёр бўлайлик!

35-ҲИКОЯ

ҚИЗЛАРИНИ ТИРИК КЎМГАНЛАР

Исломдан аввал Арабистонда қиз болаларни тириклай кўмиларди. Ушбу ҳақиқатни Ҳазрат Умар (р.а.) шундай ҳикоя қиладилар:

— Мусулмонликдан аввалги икки нарсани эслайманки, бирини эслаб йиғлайман, бирин эслаб куламан.

Ушбу нарсага йиғлайман: бир кун қизимни, жажжи қизчамни, жигарпора қизчамни шу ўз қўлларим билан мозор (қабр) қазиб тириклайин кўмдим. Мен қизим учун ўз қўлларим билан чуқур қазир эканман, у менинг соқолимга сачраган тупроқларни жажжи қўллари ила силаб оларди. Қачон буни хотирласам, доимо йиғлайман. Инсонийликнинг қандай қоронғу даврларида яшаганимни тушуниб, тинмай кўз ёши тўкишдан ўзимни тияман.

Шунинг учун куламанки, йўлга чиққанимизда, турли сафарларда бўлганимизда ҳолвадан санам (бут) ясаб олардик. Унга Аллоҳ, деб сиғинардик. Йўлда қорнимиз очса, уни ер эдик. Шуларни қачон эсласам, куламан. Бу кофирлик, ақлсизлик шунчалик эди.

Изоҳ ва ўгит

Эй, Ҳақ йўлчиси! Шу мўъжаз ҳикояда қанчалар буюк ҳақиқат яширинган эмасми? Исломият хотинларга тенг ҳуқуқ бермайди деган буюк олимларга бу қандай гўзал жавоб.

Ислом аёлларга яшаш ҳуқуқини берди. Буюк олам, қуёшнинг юзини кўрмасдан кўмиладиган чақалоқ қизларга ҳаёт берди, яшаш ҳуқуқини тан олган Ислом аёлларга шундай бир ҳуқуқ бердики, аёл ўз уйининг султони бўлиб қолди... Аёл уйининг султони, болаларининг ҳимоячиси, уларни тарбия этувчи мураббийсидир.

Ислом Жаннатни оналарнинг оёқлари остида деб билган, она ризосини олган фарзандга тўғри Жаннатга киришга ҳуқуқ бергандир. Ушбу юксак мезонни хотинларга Ислом келтирди.

Ҳазрат Умардай адолат қўриқчиси ҳисобланган бир зот ўз фарзанди — қизини кўмганига қадар тош юрак бир одам эди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Демак, динсизлар бағри тош одамлардирлар. Йўлда бошларига бир бало келганида ул бутдан ёрдам сўрардилар, сўнгра бағритошларча ўзлари сиғинган ҳолвадан ясалган бутни ердилар. Бундан ортиқ нохушлик ва ақлсизлик бўладими? Инсонийлик шу қадар ҳам кулгили аҳволга тушадими?

Динсизлик доимо кулгилидир. Бугун ҳам аҳвол шундай. Эътибор берсангиз, Аллоҳнинг борлигини динсиз ақлига сиғдира олмайди. Кўзим билан кўраётганим йўқ, дейди. Ақл кўзи билан кўрасан, ҳозир сенинг ақлинг йўқ, десангиз анграяди. Дарҳақиқат, динсизлик ёмон йўл. Аллоҳ ўзи сақласин, Омин!

36-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ ФОТИМА ВОЛИДАМИЗНИНГ ҚАДРЛАРИ

Суюкли Пайғамбаримиз (с.а.в.) қизлари Ҳазрат Фотима (р.а.) ни жуда қадрлар эдилар. Шунчали севар эдиларки, Фотима волидамизнинг ҳолларидан хабар олмай қўймас эдилар.

Ҳазрат Фотима (р.а.) волидамиз Ҳазрат Али (р.а.)га турмушга чиққач, уйи бошқа бўлди.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.)га Қуръон оятлари келди. Қуръон оятларида Аллоҳ Таоло шундай буюрган эди: «Эй Расулим! Умматингга, оиланг ва болаларингга намоз билан амр эт, уларга намоз ўргат. Ўзинг ҳам намоз ўқишни давом эт».

Ушбу ояти карима Пайғамбаримиз (с.а.в.)га нозил бўлганидан кейин олти ой ўтгунча ҳар тонгда Пайғамбаримиз (с.а.в.) Ҳазрат Фотима ва Ҳазрат Алининг уйига бориб: «Ассалоҳ ё Али, ё Фотима! Сабоҳ намози вақти бўлди, ё Али, ё Фотима!», деб уларни намозга даъват этганлар.

Изоҳ ва ўгит

Эй, Ҳақ йўлчиси! Булар биз умматларга бир ўрнак йўлидир. Ҳар бир мусулмон ота болаларига дин ва дунёвий ишлари ила ўрнак бўлишга бурчлидир. Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) биз умматларига ўрнак бўлиб, Жаннат йўлини кўрсатганлар. Болаларимизнинг қадрини қандай сақлаб, уларга қайси шаклда тарбия беришимиз зарурлигини ўргатганлар.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Болалари ила узвий алоқа боғламаган ва уларнинг тарбиясига эътиборсиз она ва оталар учун оловли бир жаҳаннам ҳаёти бордир. Болаларига динни, дунёни ўргатмоқ оталар вазифасидир. Фарзандларининг хушфеъл, гўзал ахлоқли бўлишлари учун оталарнинг жон куйдиришлари лозимдир. Болаларининг емоқ ва ичмоқ, кийим, ҳашам каби моддий эҳтиёжларини таъминлаган ота маънавий эҳтиёжларига ҳам эътибор бермоғи керак. Бу хусусда Пайғамбаримиз (с.а.в.) йўлидан бориш бизнинг манфаатларимиздадир, чунки биз учун ўрнак – Пайғамбаримиз (с.а.в.)дир.

37-ҲИКОЯ

ТУШДА КЎРИЛГАН КЎШК

Муҳаррамнинг ўнинчи куни — ашура куни фақир бир одам мусулмон, деб билган бадавлат одамга ашура учун илтимос билан келди.

— Муҳтарам афандим, — деди у, — маълумингиз бугун ашура куни. Уйда бола-чақа учун ашура оши пиширмоқчи эдим, фақирлик қилиб қолдим. Аллоҳ ризоси учун озгина ёрдам беринг.

— Майли, фақат ҳозир ишим бор. Пешин намозини ҳали ўқимадим. Намоздан кейин кел, — деди бадавлат мусулмон.

Фақир одам пешин намозидан кейин келади.

— Ҳозир ишим бор. Асрдан кейин кел, — деди бой.

Фақир одам асрдан кейин келди. Бу сафар бой мусулмон:

— Э-э, ҳеч тушунмайдиган бефаҳм экансан-ку, — деб фақирни ҳайдади.

Фақир бошини эгиб, бой дўконидан чиқиб кетар экан, ёрдам бермаган одамнинг бир ғайримусулмон қўшниси уни чақирди ва:

— Қўшнимдан нима сўраган эдинг, бердими сўраганингни? — деди.

— Бугун биз мусулмонларнинг ашура кунимиз. Ашура учун бироз ёрдам сўраган эдим, бермади. Усталик билан ҳайдади, — деди ғариб.

— Болаларингга ашура оши пишириш учун сенга қанча пул керак бўлади? — сўради яна ғайримусулмон.

— Беш-ўн сўм бўлса етарди, — деди фақир.

Ғайримуслим фақир мусулмонга сўраганини берди, кўнглини олди. Фақир одам дуолар қилиб, «Аллоҳ сенга ҳидоят бер-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

син!» деб севиниб уйига равона бўлди. Уйига бориб бола-чақасига ашура қилиб едирди.

Ўша кеча хасис мусулмон тушида ажойиб кўшк кўрди ва ҳайрат билан: «Бу кўшк кимники?» деб сўради. «Бу кўшк сеники эди, фақат бу гўзал кўшкни қўлдан бой бериб қўйдинг», дедилар. «Қандай қилиб?» – деб сўраганида. – «Кеча сенинг ҳузурингга келган ғарибнинг кўнглини олиб, унга бир ашуралик садақа берганингда бу кўшк сеники бўларди. Бу кўшк ул фақирнинг кўнглини олганга берилди. Бунга ғайримуслим қўшнинг эришди», дедилар.

Бизнинг хасис мусулмонимиз зўрға тонг оттириб, саҳарда дўконига борди. Қўшниси келганида, бадавлат мусулмон унга: «Фақир одамга кеча қанча садақа бердинг», деди. «Нега сўраяпсан?» — деди ғайримуслим қизиққанидан. — «Икки мартта кўп пул бераман сенга», деди хасис мусулмон. Ғайримуслим: «Сен кўрган рўё (туш)ни мен ҳам кўрдим. Қўшни, мен мусулмон бўлдим», деб жавоб берди. Хасис, меҳрсиз мусулмон «оҳ-воҳ» деди-ю, афсус қилди, лекин вақт ўтган эди.

Изоҳ ва ўгит

Бу ҳикояда яхши бир ибрат дарси бор. Имкони бўла туриб, фақир фуқарога шундай ёмон муомалада бўлувчи бемеҳрлик билан Жаннатга кириш, Жаннатда кўшк қозониш мумкин бўлсайди, ер юзида жаҳаннамлик одам бўлмас эди. Зеро, Жаннатга ҳам, жаҳаннамга ҳам инсон ўз амали ила кириб, Аллоҳнинг лутфига мушарраф бўлиш билан эришишини унутмайлик. Аллоҳ учун бир фақирнинг, бир ғарибнинг кўнглини олмаган, у бечоранинг кўнглини кўтармаган мусулмонга, тўғриси, минглар, юзминглар марта уятлар бўлсин.

Шундай хайрсиз, ҳатто садақа бера олмайдиган давлатингни, бойлигингни «бойлигим бор», деб юрасанми? Шундай хасис, бахил, очкўз, маишатчи давлатманд учун жаҳаннам бор бўлсин, демоқдан ўзга чора йўқдир.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

38-ҲИКОЯ

ЎЛИМДАН ҚУТҚАРГАН УЧТА ЯХШИЛИК

Онани мамнун қилган, номусини сақлаган, ишчининг ҳақини эҳтиёт қилган уч одам ҳақида

Бу ҳикоя Бухорий ва Муслимлар ривоят қилган Ҳадиси Шарифларда Пайғамбаримиз (с.а.в.) тарафидан айтиб берилган бир ҳикоядир. Расули Акрам (с.а.в.) шундай демишлар:

— Сиздан аввалги умматлардан уч киши йўлга чиқдилар. Тунаб қолиш учун бир ғорга кирдилар. Тонг отгач, йўлни давом эттирмоқчи бўлдилар. Фавқулодда тоғдан бир қоя кўчиб юмалаб тушди ва ғорнинг оғзини беркитиб қўйди. У уч одам:

— Энди дунё билан алоқамиз узилди. Ишимиз Аллоҳга қолди. Бизни бу ердан фақат Аллоҳ қутқаради. Ҳозир ҳар биримиз Аллоҳ йўлида қилган хайрли ишларимизни хотирлаб Аллоҳдан бизни бу фалокатдан қутқаришини тилайлик, қудрати ила қутқарсин, — дедилар.

Улардан бири:

— Аллоҳим! Менинг жуда кексайиб қолган онам ва отам бор эди. Уларга едириб-ичиргандай, ҳеч кимга едириб-ичирмас эдим. Бир кун ўтин йиғиш учун узоқларга бордим. Келсам улар қаттиқ ухлаётган эканлар. Келиб уларнинг овқатларини тайёрладим, лекин уларни уйғотмадим. Овқатни тайёрлаб, уларнинг уйғонишларини кутдим. Болаларнинг қорнлари очиб овқат сўрай бошладилар, аммо ота-онам ҳурмати уларни олдин овқатлантирмадим. Шу аснода улар уйғонишди. Оқшом пайтидан бери дастурхон олдида кутиб ўтиргандим, ниҳоят улар уйғонишганида овқатларини едилар, сут ичдилар. Аллоҳим! Агар бу ишимни сенинг розилигинг учун қилган бўлсам, бу тутқундан бизни қутқар, — деди.

Тош озгина сурилди.

Иккинчи одам бундай деди:

— Аллоҳим! Амакимнинг бир қизи бор эди, уни жуда яхши кўрар эдим. Унга уйланишни хоҳлардим, аммо қиз рози бўлмади. Орадан бир йил ўтгач, жуда қаттиқ очарчилик бўлди, у қиз очликдан ўламиз, ёрдам беринг, деб олдимга келди. Қиз менга тегиши шарти билан 120 олтин бердим, у эса қабул қилди. Ошиқиб кутганим фурсат ҳам келди. Шунда у: «Эй, амакимнинг ўғли,

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Аллоҳдан қўрқ-да, менга қўл чўзма, гуноҳга сабаб бўлма», деди. У мен учун аёллар ичида энг севгили бўлишига қарамай, қанча вақт бетоқат кутган бўлсам-да, унинг ишқида ёнсам ҳам ўша дамда ундан ўзимни олиб қочдим, яқин келмадим. Берган олтинларимни унга ҳадя этдим. Аллоҳим! Агар қилган бу ишимни сенинг розилигинг учун қилолган бўлсам, бу фалокатдан бизни қутқар», деди.

Қоя яна бир оз силжиб, ғор оғзи сал очилди.

Учинчи одам:

— Аллоҳим! Пулга ишчи мардикор ёлладим. Мардикорларнинг ҳақларини бердим. Фақат биттаси пулини олмай, ишни ташлаб кетган эди. Унинг оладиган пулига мол олиб, унинг номидан боқтирдим. Унинг ҳисобидаги моллар кўпайди. Бир қанча вақт ўтиб, ул мардикор мени истаб келди ва:

— Сенда хизмат ҳаққим қолган эди, бер, — деди.

— Шу кўриб турганинг — сурувлар, туя, сигир, қўйлар — бари сеники, олиб кетавер, — дедим унга. У бўлса:

— Аллоҳнинг қули! Мени мазах қилма, — деди.

— Мен ҳазил қилаётганим йўқ, ҳаққингни айтмоқдаман. Бу моллар сенинг иш ҳаққинг ҳисобига олинган моллардан кўпайган, — дедим. Шундан кейин у барча молларни олиб кетди, қаршилик қилмади. Аллоҳим! Агар бу амалимни сенинг учун, сенинг розилигингга ноил, муяссар бўлиш учун қилолган бўлсам, бу мусибат, бу фалокатдан бизни қутқар, — деди.

Қоя яна бир бор сурилди ва улар фалокатдан қутулдилар.

Изоҳ ва ўгит

Бу ҳикояни Бухорий ва Муслим ривоят қилганлар. Мусулмон қардошларимиз ибрат олсинлар! Ҳақ розилиги учун қилинадиган хайрли ишлар ҳеч вақт бесамар бўлмаслигини эсдан чиқармайлик. Ушбу ўқиганингиз ҳикоядан ибрат олиш осон иш эмас! Уч одам бошларига келган фалокатдан қутулдилар. Қардошларим, Аллоҳнинг розилигига эришилгунича бу имтиҳон йўлидир. Имтиҳондан ўтиш осон эмас. Ота ва онасининг ҳурмати учун то тонгтача кутиб ўтирган фарзанд, албатта Аллоҳ розилигини қозонади. Бу иш ҳар бир ота ўғлининг қўлидан келавермайди.

Ишлатган бир ишчисининг мукофоти, иш ҳаққига бир қўй олиб, неча йиллар боқиб, эгаси келганида бу сурув ҳаммаси се-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

ники, деб ул ишчига бериш осон иш эмаслигини ҳар ким яхши билади.

Буларнинг ҳаммаси ҳақиқий бир мусулмон ота ўғлигина қилиши мумкин бўлган ишлардир.

39-ҲИКОЯ

ЯХШИ НИЯТНИНГ ОХИРИ ХАЙРЛИ БЎЛАДИ

Бир вақтлар Бағдодда яшовчи бадавлат мусулмонлардан бир қанчаси карвон ила ҳажга бормоқчи бўлдилар. Давлатманд қўшниларининг ҳажга ҳозирлик кўраётганларини эшитган фақир, лекин зеҳни ўткир бир зот ўз-ўзича:

— Мен ҳам шу қўшниларим билан биргаликда ҳажга борсам, — деб ният қилди.

У ўз ҳолига қараб тайёргарлик кўриб, ҳажга бораётганлар карвони билан йўлга чиқди. Ўзига бино қўйган бадавлат одамлардан баъзилари бу фақир инсоннинг уларга қўшилиб, неча кунлар, ойлар йўл юриб бориладиган ҳаж сафарига боришига ҳайрон бўлдилар, ҳайратга тушдилар. Булардан бири, зоҳирий бир оз билими бўлган, ораларида «хожа» деб аталувчи афанди бу фақир ҳамроҳларига:

— Қадрдон қўшни! Сен ҳажга кетяпсанми? — деб сўради.

Қалби пок, фаросати кучли, юрагида заррача кир бўлмаган фақир одам унга жавобан:

— Шундай, афандим! Мен сизларнинг соянгизда, ҳамроҳлигингизда бориб, Аллоҳ насиб этса, ул юксак мақомга юз сурайин, деб ният қилдим, — деди.

Ўзини «хожа» деб юрган афанди бу софдил ва тамизли мусулмонга ҳазил қилиб:

— Фақат қўшни, уловинг йўқ, озиғинг йўқ. Хайр, ҳеч бўлмаса ақчанг борми? — деди.

Софдил ва имони бутун фақир мусулмон жавоб берди:

— Раббим мени қўллайди. Барча жонлиларнинг ризқини берувчи Аллоҳдир. Ҳар биримиз асосан унинг ризқ хазинасидан насибамизни олиб озиқланмаймизми?

Манманлик касалидан қутила олмаган ул одам бу сўзлар олдида эсанкираб қолди, бироз ўзини йўқотиб қўйди. Фурсат ўтиб, фақир одамни яна мазах этишга тушди.

Ниҳоят, узоқ йўл босиб карвон Маккаи Мукаррамага етиб келди. Каъбаи Муаззамани тавоф этдилар. Арофатда қурбон-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

лик қилдилар, ҳаж фарзларини адо этиб, видо тавофини бажо қилиб қайтдилар. Энди ҳаммалари ҳожи бўлдилар.

Шайтон ва нафс отига миниш яхшими? Ўзини баланд тутган, бироз зоҳирий билими бўлган «хожа» деб аталувчи афанди яна мазах қилиш ниятида фақир олдига келди ва:

— Қўшни, Байтуллоҳни тавоф этдингми? — деди.

Кўнглида заррача шубҳа йўқ, ҳеч ким ҳақида ёмон фикрда бўлмаган софдил одам:

— Тавоф этдим! Аллоҳимга беадад шукрлар бўлсинки, мендек фақир ва ожиз бир қулини ушбу шарафли, юксак мақомларини зиёрат қилиб, ҳаж ибодати каби энг муҳим бир ибодатни қилишимга насиб этди, — деди.

«Хожа» яна мазах ва ҳазил қилиш иштиёқида:

— Қўшни, сенга барот бердиларми? — деб сўради.

— Барот ўзи нима? — ҳайрон бўлди софдил фақир.

— Ҳожиларга жаҳаннамдан озод бўлинг, дея барот берилади. Биз баротимизни олдик, — деди ҳазилкаш.

Соф кўнгил мусулмон унга ишониб, қайтиб Маккага, Байтуллоҳга кетди. Ҳазилкаш унинг устидан роса кулди. Бўлган воқеани бошқа ҳамроҳларига айтиб берди. Ҳаммалари кулишиб йўлларида давом этдилар.

Очиққўнгилли мусулмон Ҳарами Шарифга борди, бошини Байтуллоҳнинг остонасига қўйди:

— Эй Раббим! Сенинг қулларинг жаҳаннамдан озод этувчи барот олибдилар. Мен фақирга бу барот берилмади. Мен озод бўлмадимми? — деб кўзларидан селдек ёшлари оқди. Йиғлаб фарёд этаётган мусулмон шундай бир ҳолга келдики, ўрнидан туришга мажоли қолмади.

Ул фақир шул аҳволда экан, олдига бир зот келди ва:

— Бошингни кўтар, эй софдил, покиза одам! Мана бу баротингни олгин-да, ҳамроҳларингга етиб олгин, — деди.

Софдил мусулмон баротини олиб, ўпиб юз-кўзига суртди ва ҳамроҳларига етиб олди. Ҳамроҳлари эса уни алдаганларидан завқланиб кулар эдилар. Софдил фақирдан сўрадилар:

— Нима бўлди? Баротингни олдингми?

— Олдим, мана қўйнимда, — жавоб берди фақир.

Улар баротни кўриб ҳайратга тушдилар. Яшил, мушк исли қоғоз юзида оқ нурдан ёзувлар бор эди. Ҳазил қилиб, мазах қилиб юрган одам отидан тушди, хижолат чекиб, афсусланиб:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Агар шу фақир ҳамроҳимдай бўла олсаму, ҳеч нарсам бўлмаса ҳам кошкийди. Ҳайф менинг ўтган умримга! Энг қимматли умр сармоясини бекорга харжладим! Нафсимнинг асири, шайтон фармонининг қули бўлдим. Мен мана шу софдил қўшним каби бўла олсайдим, — деди ва афсус-надоматлар қилди.

Бағдодга етиб келдилар. Фақир одам:

— Бу барот сенда турсин қўшни. Сен илмли одамсан, мен ўлганимда бу баротимни кафанга солиб қўярсан, — деди ҳазилкаш давлатманд ҳамроҳига.

Фақир одам вақти етиб ўлди. Ўша пайтда «хожа» деб аталувчи зот тижорат ишлари билан бошқа юртда бўлиб, жанозада қатнаша олмади. Қайтиб келганида ул одамнинг ўлганини эшитиб: «Эй воҳ! Қўшнимнинг менда омонати бор эди. Баротини кафани ичига қўйишим керак эди», деб уйига келди. Баротни кўриш учун сандиғини очди, барот йўқ эди. Мен йўқ пайтимда кимдир уни олиб кафанига солгандир, деб ўйлади. Фақир одамнинг мозорини очиб қарайин, деб мозорга борди. Мозорни очиш учун тайёргарлик кўрар экан, бир овоз келди: «Биз қулимизга барот бериб, сўнгра уни ташлаб қўймаймиз!»

Аввалари фақир қўшниси устидан кулиб, мазах қилиб юрадиган хожа уйига келиб Қуръонни ўқий бошлади. Сўнг ётиб дам олиб, тушида фақир қўшнисини кўриб, унинг бу сўзларини эшитди:

— Хожа қўшним, Аллоҳ сиздан рози бўлсин. Агар сиз бўлмасангиз мен баротимни унутар эканман. Сиз эсга солганингиз учун олдим. Савол берувчи малоикаларга баротимни кўрсатдим, менга ҳеч нарса демадилар. Баротимни қабул этдилар.

Изоҳ ва ўгит

Бу ҳикояда ибрат дарси олишга истеъдодли, қобилияти бор бўлганлар учун яхши бир ўгит бор. Аллоҳ йўлига тушган бир мусулмоннинг бошқалари ила ҳазиллашиши қандай ёмон натижа берди. Ким биров устидан кулса, ўзи ҳам албатта шундай аҳволга тушади. Яхши ниятли, Аллоҳга чин дилдан сиғингувчи имон соҳиби бўлган муҳтарамлар, Аллоҳнинг буюк неъматларига ноил бўладилар, эришадилар. Ўзини улуғ билиб, бошқаларни менсимаслик динимизда энг ёмон бир феълдир. Ундай одамлар охироқибат бунинг зарарини кўрадилар. Улар нафс қуллигидан

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

қутула олмайдилар. Бу ақлли одамнинг иши эмас. Нафсининг асири, шайтоннинг қули бўлган одам ҳаж йўлида бўлса ҳам ўзининг ёмон феълидан воз кечмайди.

40-ҲИКОЯ

АҲДГА ВАФОДОРЛИКНИНГ ХАЙРЛИ НАТИЖАСИ*

Бир кун Ҳазрат Умар (р.а.) Асҳоби Киром билан суҳбат қуриб ўтирар эди. Икки одам бир йигитни туртиб, қўлларидан маҳкам ушлаб Халифа ҳузурига олиб келдилар:

— Биз қасос олишни истаймиз, эй Амирал-мўъминин! Қасос!.. — деб бақирарди улар.

Амирал-мўъминин Ҳазрат Умар (р.а.):

— Қандай дардингиз бор? Даъвони билмай туриб, қасос олинмайди. Нега йигитни уриб олиб келдингиз? — деди.

Йигитни олиб келганлардан бири:

— Эй Амирал-мўъминин! Бу йигит отамизни бизнинг боғимизда ўлдирди. Бунинг ҳам ўлдирилишини истаймиз. Қасос олинишини, ўлимини истаймиз, — деди.

Ҳазрат Умар (р.а.) йигитга қараб:

— Нима дейсан, буларнинг айтгани тўғрими? Сени оталарини ўлдирганликда айбламоқдалар, — деди.

Нурли бир чеҳра соҳиби бўлган, нур юзли йигит:

— Ё Амирал-мўъминин! Бу одамлар тўғри гапирмоқдалар. Бўлган воқеани мушоҳада қилиб кўринг, мен тушунтиришга ҳаракат қиламан. Мен узоқлардан келаётган бир йўлчиман, йўлга чиққанимга уч кун бўлди. Бироз истироҳат қилай, дам олай, дедим. Отимни бу одамларнинг хурмо боғлари ёнида бир шохга боғлаб, дам олмоқчи бўлдим. Отим бўйнини чўзиб уларнинг хурмо дарахтидаги бир шохнинг баргини ебди. Уйғонсам бир чол отимга тош отмоқда. Ўрнимдан турдим. Чол отган охирги тош отимнинг пешонасига тегди ва отим ўлиб қолди. Ниҳоят севган отимнинг ўлганини кўриб, жаҳл билан чол отган охирги тошни унинг ўзига отдим. Чол йиқилиб тушди. Шу пайт жонини таслим этиб ўлиб қолди. Мен бундай бўлишини хоҳламаган эдим, — деди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Адолат нозири, исломнинг хожаи Халифаси Ҳазрат Умар (р.а.):

— Айбингни эътироф этдинг. Қасос лозим, — деди.

— Ҳайҳот! Менинг бир узрим бор. Қуръон нима деса, шу тўғри. Мен Қуръон буйруқларига бўйсунаман. Менинг сизлардан бир илтимосим бор. Қасос олиб мени ўлдиришдан аввал менинг бир етим ҳаққини бериб қўйишимга ижозат берсангиз. Мен уни беришим керак. Бизнинг отамиз ўлди. Пуллари қаерда эканлигини мен биламан. Бир синглим бор, у билмайди. Менга уч кун муҳлат беринг, бориб пулларимизнинг турган жойини синглимга кўрсатиб келайин, — деди.

Йигитнинг бу илтимосини даъвогарлар қабул қилишни истамасалар ҳам, Ҳазрат Умар (р.а.):

— Сенга кафил бўладиган бир одам бўлса, унинг кафиллигида рухсат берардик, — деди.

Маъсум юзли бу йигит шу ерда йиғилган барча Асҳобга бир-бир қараб чиқди. Охири Абу Зар Ғифорийни кўрсатди. Ул заиф, наҳиф зотга қараб:

— Бу зот менга кафил бўла олади, — деди.

Ҳузури Халифада ҳозир бўлган Асҳоби Киром ҳайратга тушдилар. Абу Зарнинг оғзига қараб қолдилар. Халифа Ҳазрат Умар (р.а.):

— Нима дейсан, эй Абу Зар? Бу қишлоқлик йигитга кафил бўла оласанми? — деб сўради.

— Албатта кафил бўламан. Ҳозир кетиб, уч кундан сўнг етиб келсин, — жавоб берди Абу Зар.

Даъвогарлар Абу Зарнинг мавқеини яхши билишарди. Абу Зар Асҳобнинг пешволаридан эди. Шунинг учун унинг кафиллигини қабул қилдилар. Йигит Халифа ҳузуридан чиқиб кетди. Шошилиб тўғри қишлоғига кетди. Ҳамма уч кун кутиш керакли-гини билиб тарқалди.

Уч кун ўтди. Ўша вақтда бўлганлар яна Халифа ҳузурига йиғилдилар. Ҳазрат Абу Зар ҳам келди. Муддаилар (даъвогарлар) ҳам келиб у йигитни кутиб ўтиришди. Вақт ўтиб қолганди. Йигит майдонда кўринмасди. Абу Зар ҳеч ҳовлиқмай, ҳаяжонланмай сукут сақларди. Абу Зар Асҳобнинг пешволаридан, буюкларидан бўлиб, кўп вақт Расулуллоҳнинг илтифотига эришган қадрли зот эди. Вужуди заиф, бир муҳтарам эди. Шу онда даъвогарлар:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Эй, Абу Зар! Сенинг улуғ зот эканлигингни биламиз. Аммо биз отамизнинг қасосини олишни хоҳлаймиз. Сен ўзинг танимаган йигитга кафил бўлдинг. Агар келмаса, биз отамизнинг ҳақини сендан талаб қиламиз, дедилар.

Халифа Ҳазрат Умар (р.а.):

— Ё Абу Зар! Валлоҳ, мен ҳам шундай деб ўйлайман, қасос амалга оширилади, — деди.

Ҳазрат Абу Зар эса:

— Мен ҳам розиман, — деди.

Ҳозир бўлганлар ҳаяжонга тушдилар. Ҳамманинг юраги қаттиқ ура бошлади, нафаси ичига тушиб кетди. Халифа ҳузурида ҳозир бўлганлар даъвогарларга ялина бошладилар:

— Отангизнинг хунини берамиз, — дедилар.

Муддаилар қабул этмадилар. Берилган муҳлат ўтиб қолди.

Абу Зар ўрнидан туриб тайёрлана бошлади. Абу Зар таҳорат қиларди. Ҳамманинг кўзи ёшга тўлганди. Шу пайт узоқлардан чанг-тўзон кўтарилиб шошиб келаётган йигит кўринди. Терга пишиб кетган қишлоқ йигити ичкарига кирди. Салом берди ва узр сўради:

— Мени авф этинглар. Сизларни ҳаяжон ичида йўлга қаратдим. Етимнинг энагалари узоққа кетган эканлар, уларни кутиб кечикдим. Улар билан учрашиб етим синглимни уларга топширдим, омонатини бердим. Шошилиб энди етиб келдим, — деди у.

Ул мажлисда ҳозир бўлганлар ҳайратга тушдилар. Ҳаяжонлари босилгач, бутун мажлис аҳли «Бу одам нега келди?» дейишди. Йиғилганларнинг юзларида таажжуб ва ҳайронликни кўриб, йигит:

— Мени келмайди, деб ўйлаганмидингиз? Юзингизда ҳайронлик, ҳайрат аломати кўринади. Мен қандай қилиб келмайман! Мен мўминман-ку! Мўмин деб аҳдига вафо қилганни, берган сўзига содиқ қолганни айтадилар, — деди.

Сўнгра қўлларини дуога очиб, осмонга қараб:

— Ё Раббий! Менинг сенга бўлган имонимнинг нури юзимда акс этмайдими, булар мендан шубҳага тушмоқдалар, — деб кўзларига ёш олди.

Йигитнинг юрагидан чиққан бу сўзлар Умарнинг кўзларига ҳам ёш келтирди.

Ислом Халифаси Ҳазрат Умар (р.а.) ҳайратга тушиб Абу Зардан бир сўзни сўрашдан ўзини тия олмади:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Ё Абу Зар! Бу йигитнинг отасини танийсанми? Қабиласини биласанми?

Ҳазрат Абу Зар:

— Тушундим, ё Амирал мўъминин! Бу йигитни танимасдан туриб нега кафил бўлдинг, деб сўрамоқчисан, шундайми? — деди.

— Худди шундай, ё Абу Зар,— жавоб берди Халифа, — шу маънода сўрадим.

— Ё Умар! — деди Абу Зар. — Мени ҳамма билади. Ҳазрат Муҳаммадга қандай ишонганимни ва ул буюк Пайғамбарнинг менга қандай рутба (даража) берганлигини бу ерда билмаган одам йўқ. Мен, муҳаммадийларда фазилат қолмабди, деб ўйлагандим. Йигит мендан ёрдам сўради. Ёрдам бериб, фазилат учун «хўп» дедим.

Ул мажлисда бўлганлар жунбушга келдилар. Даъвогарлар бунчалик Исломга содиқ, жонини Ислом амрлари учун фидо эта оладиган бир имон соҳиби йигитнинг ҳолидан ибрат олиб раҳмга юз бурдилар ва:

— Ё Амирал-мўъминин! Биз ҳам Аллоҳ учун отамизнинг қасосидан воз кечамиз. Ҳаққимизни ҳалол этдик. Йигит хоҳлаб бу ишни қиладиганлардан эмас экан. Бу фидокорлиги учун биз уни ҳурматлаймиз, — дедилар.

Шундай қилиб, сўзда туришнинг, аҳдга вафодорликнинг хайрли натижаси жонли мисолини ҳозир бўлганлар яна бир марта ўз кўзлари билан кўрдилар ва гувоҳ бўлдилар.

Изоҳ ва ўгит

Ўқувчи қардошим, бу фидокорликлар қандай пайдо бўлади? Жонини кимга таслим қилишни билгани учунми?

Бу туйғулар ила инсон фанолик касб этадими? Эта олмайдими? Ундай бўлса, бу ишонч соҳиби бўлишга қодирми?

Дунё Аллоҳники, Охират ҳам Аллоҳникидир.

Дунёда гуноҳ ишлари учун охиратда жазосини тортишга ишонган, Аллоҳнинг ҳар ерда ҳозир ва нозир бўлишига имони комил бўлган одам ҳеч бир вақтда Аллоҳнинг амри, буйруғидан қочмайди, қочмаган қулини эса Аллоҳ қутқаради.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

41-ҲИКОЯ

ЎТТИЗ ЙИЛДИРКИ ГУНОҲИМНИНГ АФВИ УЧУН АФВ ТИЛАДИМ

Бир вақтлар Бағдоднинг Чорсусида жуда катта ёнғин бўлди. Ҳаммаёқ ёниб кул бўлди. Чорсудаги барча дўконлар ёниб кетди. Мусулмонларнинг бойликлари бир онда йўқ бўлиб кетди. Сиррий Сақатий Ҳазратлари ҳам шошилиб ёнғин бўлган ерга борар экан, йўлда бир танишга йўлиқди. Учраган одам Сиррий Сақатийга:

— Ҳазрат, сизнинг дўконингизга ҳеч нарса бўлгани йўқ. Ёнғин унга яқин келгани йўқ, — деди.

Сиррий Сақатий бир он шароитни тушунмасдан бу хабардан мамнун бўлди ва «Алҳамдулиллоҳ» деди. Шул дам Ҳазрат ўзига келди. Барча мусулмонларнинг дўконлари кул бўлибди, ўзининг дўкони ёнмаганига севиниб «Алҳамдулиллоҳ» деб Аллоҳга ҳамд айтиб, шукр қилганидан кейин роса ўттиз йил мобайнида Аллоҳдан афв этишни тилади, ўттиз йил истиғфорда бўлди (кечирим сўради). У фалокат вақтида фақат ўзини ўйлагани учун ўзини кечира олмади. Ҳолбуки, бизга кўра бундай дейиш оддий бир ҳол эмасми? Аммо буюк одамлар учун ўзини ўйлаб мусулмонларнинг дардларини унутиш мусулмонлик мезонига тўғри келмайди. Ҳазрат дўстларига: «Бир марта бехос севиниб «Алҳамдулиллоҳ» дедим, ўттиз йилдирки, бу гуноҳимнинг айби учун Жаноби Ҳаққа кўз ёшларим билан истиғфор айтаман, гуноҳимнинг кечирилишини тилайман», деди.

Изоҳ ва ўгит

Ҳазрат Имом ўзини кечирмади, афв этмади. Бунга сабаб — бир онлик ғафлат эди (бошқаларнинг дўкони ёниб, унинг дўкони ёнмай қолганига суюнган вақти). Агар ғафлат бўлмаганида ўттиз йил бу оннинг изтиробини чекармиди? «Ё Рабби, менинг гуноҳимни кечир», деб ёлворармиди?

Суюкли Пайғамбаримиз (с.а.в.) Ҳадиси шарифларида:

«Мусулмонларнинг дардлари ила дард чекмаган — мусулмон эмас», деганлар. Қандай буюк огоҳлантириш бу! Мусулмонман деган ҳар бир бахтиёр инсон Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг ушбу амрларини яхшилаб эслаб қолиши ва мусулмонлар-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

нинг дарди билан, иши билан алоқадор бўлиши, жон куйдириши зарур.

Яхши ниятнинг оқибати ҳам яхши бўлади. Аллоҳ учун қилинган тавбалар, оҳлар, тўкилган кўз ёшлар ҳеч бесамар бўлмайди. Аллоҳ деган маҳрум қолмайди. Ҳазрат Имом бу ҳақиқатни билгани учун «нафсимга қайғуриб шундай бўлди» деб ўзини кечирмади. Туриш-турмуши фақат нафсларини қондиришга қаратилган, оғиздагина мусулмон бўлганларнинг қулоқлари бу сўзларни яхшилаб эшитиб олсин.

Ҳар бир мусулмон имонининг камолот даражасига кўра Аллоҳ йўлида ғайрат кўрсатади. Мусулмонларнинг дардларига ҳамдард бўлиш учун инсон фарзандининг Аллоҳга шундай бир имони бўладики, қилган ҳар бир хайрли иши учун Аллоҳ ҳузурида буюк бир мавқеини ўз кўзи билан кўргандек бўлади. Ўзига нимани раво кўрса, мусулмон қардошига ҳам шуни раво кўриш даражасига етади.

42-ҲИКОЯ

РОСТ ГАПИРИШНИНГ ХОСИЯТЛАРИ *

Ислом буюкларидан Абдуқодир Гилоний болалигида ўқишга бориш учун онасидан рухсат сўради. Онаси рухсат берди, фақат қаерга бориб ўқишини сўради. Ёш Абдуқодир онасига ўша пайтларда Ислом дунёсининг илм-маърифат маркази бўлган Бағдодга бориб, ўша ерда ўқимоқчи бўлганлигини айтди. Онаси рози бўлди. Онаси кичкина Абдуқодирни жуда севар, ундан айрилиши қийин бўлса ҳам Аллоҳ йўлида илм ўрганиши уйда ўйнаб юришидан яхшироқ деб тушунди ва ўғлининг хирқаси (тўни) ичига «тушиб қолмасин ва йўқолмасин», деб қирқ олтин тикиб қўйди. Ўғлига: «Ўғлим, ҳеч ёлғон гапирма. Мусулмонлик тўғрилик динидир, тўғриликдан айрилма (ҳамиша тўғри бўл)» деб насиҳат қилди.

Шундан кейин она-ўғил хайрлашдилар (бир-бирларидан розилик тиладилар), ёш Абдуқодир бир карвонга қўшилиб йўлга чиқди. Йўлда карвон қаршисидан олтмишта отлиқ чиқиб тўсди. Булар йўлтўсар, карвонларни талайдиган қароқчилар тўдаси эдилар. Кўпчиликни ўлдирдилар. Қароқчилардан бири боладан нимаси борлигини сўради. Бола ёлғон гапирмаслик ҳақида онасига берган сўзини хотирлаб: «Қирқ олтиним бор», деди. Қаро-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

қчи бу бола мени алдаяпти деб ўйлаб ундан нари кетди. Кейин бошқа бири келди: «Эй бола, қанча пулинг бор?», деб сўради. Бола яна ўша гапни қайтариб: «Қирқ олтиним бор», деди. Юпун кийинган бу болада қирқ олтин нима қилади, у мени алдаяпти деб ўйлаб, у ҳам нари кетди. Кейин учинчи йўлтўсар келиб: «Қанча пулинг бор, бола?» деб сўради. Унга ҳам: «Қирқ олтиним бор», деб жавоб берди. Қароқчи боланинг қўлидан ушлаб бошлиқлари олдига олиб борди ва: «Бу бола қирқ олтиним бор деяпти», деди. Қароқчилар бошлиғи «Олтининг қани?» деб сўради. «Тўним ичида» деб жавоб берди бола. Бош қароқчи буйруғи билан тўнни йиртиб кўришди, ҳақиқатан унинг ичидан қирқ олтин чиқди. Қароқчилар бошлиғи ҳайрат билан: «Нега тўғрисини айтдинг, ёлғон гапирганингда олтинларингни қутқариб қолардинг», деди.

Ёш Абдуқодир кулимсираб:

— Ҳеч ёлғон гапирмайман, деб онамга сўз берганман,— деб жавоб берди.

Кўзлари қон ва гуноҳга тўлган қароқчиларнинг бошлиғи диққат ва синовчи бир назар билан Абдуқодирнинг юзига тикилди. Бирдан қароқчининг кўзи очилди, ҳайрат ва ҳаяжондан кўзларидан икки томчи ёш сизиб чиқиб юзига оқди ва меҳрибонлик билан:

— Қаранг, бу бола онасига берган сўзида турибди ва унга вафо қилмоқда! Мен эса шунча йиллардан бери Аллоҳимга хиёнат қилиб келаман. Бу йигитча менинг ҳалоскорим бўлди, мен барча разил ишларимдан тавба қиламан! — деди. Қалби, қаҳри тошдай қаттиқ бошлиқларининг атрофидаги қароқчилар баробарига:

— Шу кунга қадар йўл тўсиб, одам ўлдириб қароқчилик қилишда бошлиғимиз эдинг, энди гуноҳларимизга тавба қилиш ва яхши, хайрли ишларда бизга бош бўл,— деб ҳайқирдилар.

Бошлиқларининг буйруғи билан карвонда кимдан нима олган бўлсалар қайтариб бердилар, карвон эсон-омон йўлида давом этди. Қароқчиларнинг тоғ қояларидек қаттиқ тош қалблари юмшаб, тавба қилдилар. Қилган ёмон ишларидан пушаймон бўлдилар...

Эй, олижаноб қардошим! Бу — сўзида турадиган, ростлик, тўғриликдан айрилмайдиганларнинг мукофотидир!.. Барча йўлтўсарлар тўғри йўлга кирдилар, ёмон ишлардан воз кечдилар. Бир боланинг онасига берган сўзида турганлиги — барча

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

бойлиги олиб қўйилган йўлчиларга бойликларини қайтариб берилишига, ўзларининг омон қолишларига сабаб бўлди. Бу тўғри сўзлик ва сўзга содиқ бўлишнинг келтирган яхшилиги, фойдаси ва мукофотидир.

43-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ УМАРНИНГ КЕЛИНИ ВА СУТГА СУВ ҚЎШМАСЛИК

Ҳазрат Умар (р.а.) Мадина кўчаларини бир-бир айланиб чиқар эди.

Кунларнинг бирида қулоғига бир товуш эшитилди. Товуш келаётган томонга бориб яқинлашди. Ичкаридан бир хотиннинг товуши келар эди:

— Қизим! Озроқ сув олиб келсанг, сутга қўшар эдик, бугун сут кўзимга оз кўринаяпти.

Қиз ҳайратланиб:

— Вой, онажон! Нималар деяпсиз? Амирал-мўъминин сутга сув қўшманг, деб буюрган эди-ку, — деди.

Онаси унга жавоб бериб:

— Қизим, биласанки, тирикчилигимиз сут билан ўтади. Мен бир бева аёлман, ҳеч даромадимиз йўқ. Сутга бироз сув қўшсак кўпаяди, эҳтиёжимизга ишлатамиз, — деди.

Аллоҳдан қўрқиш қалбига жо бўлган одобли қиз:

— Онажоним, бугун сизга нима бўлди? Сизнинг бундай деганингизни Халифа эшитса нима бўлади? — деди.

— Қизим, кечаси бул вақтда Халифа ухлаб ётибди. Бизнинг бу ерда сутга сув қўшганимизни қандай билади, қандай кўради? — деди.

Ул муборак қиз онасини гуноҳдан қайтаришга ҳаракат қилиб:

— Онажон! Бугун сизга бир нарса бўлибди! Сиз шундай сўзларни айтмоқдасиз! Сиз айтган ҳийлани Халифа агар кўрмаса, ҳамма нарсани билувчи Аллоҳ билади ва кўради! Сутга сув қўшиш гуноҳдир! — деб онасини гуноҳдан сақлаб қолди.

Ҳазрат Умар бу суҳбатни охиригача эшитди. Эртасига эрталаб у ерга келиб Аллоҳдан қўрқувчи, гўзал ахлоқли, яхши фазилатли, иффатли ва тарбияли қизни ўғлига сўради. Ҳазрат Умар ўғлини фақир қизга уйлантирди. Ҳазрат Умарнинг ўша муборак

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

келинидан шундай авлодлар — фарзандлар дунёга келдики, улардан бири Ҳазрат Умар каби адолатли бўлиб, тарихда Иккинчи Умар исмини олди. Бу зот Умар бин Абдул Азиздир. Умар бин Абдул Азиз бобоси каби адолатни севувчи, Аллоҳдан қўрқиб яшайдиган бир муҳтарам зотдир.

Умар бин Абдул Азизнинг хизматчиси хожаси учун совуқ кунларда таҳорат сувини иситиб берарди. Бир куни Умар бин Абдул Азиз хизматчисидан:

— Бу иссиқ сувни қаердан олиб келасан, — деб сўради.

Хизматчиси:

— Байтул мол (давлат хазинаси)нинг ўтинларида сув иситиб келаман,— деди.

Унга Умар бин Абдул Азиз:

— Таҳорат сувимизни бузибсан (ҳаром қилибсан)-ку, — деди.

Кейин хазинага бориб хизматчиси қачондан бери бу ернинг ўтинига сув иситган ва қанча ўтин кетган бўлса, ўшани ҳисоблашни буюрди. Ва ўзининг шахсий маблағидан ўтин олиб хазинага келтириб берди.

Умар бин Абдул Азизнинг хотини Фотимадан эри Умар бин Абдул Азизни сўрабдилар. Фотима:

— Унга ўхшаш Аллоҳдан қўрққан кишини кўрмадим. Баъзан ётоғида Аллоҳни хотирлаб номини зикр этиб, Аллоҳдан қўрқиб, унинг улуғлигидан қуш каби питирлаб ўзидан кетади. Шу даражадаки, гўё руҳини таслим этадигандек ва шунга уммати Муҳаммад халифасиз қолмасин деб қўрқаман,— дебди.

Изоҳ ва ўгит

Ўқувчи қардошим! Аллоҳдан қўрқмоқликнинг хайрли ва фойдали натижалари бордир. Агар Ҳазрат Умар (р.а.) келин қилган қиздан бойлик истасайди, шундай фазилатли бир набирали бўлмас эди. Ҳазрат Умар (р.а.) учун фазилат мезони — Аллоҳдан қўрқиш ва Аллоҳга нисбатан энг юксак даражадаги муҳаббатли бўлиш эди. Ҳазрат Умар (р.а.) яхши фазилат ва гўзал сифатларни бу фақир қизда кўрган эди. Йўқсиллигига қарамай, у қиз яхши фазилатларни йўқотмади. Сутни кўпайтириш учун сув қўшишга ўрганмади. Ҳар бир қулининг ризқини берадиган Аллоҳнинг ўзи эканлигига ишонган фазилатли бу фақир қиз халифанинг келини бўлди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

44-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ УМАР (р.а.)НИНГ АЛЛОҲДАН ҚЎРҚИШИ

Бир кун Ҳазрат Умар (р.а.) от миниб кетар экан:

— Ё Умар, Аллоҳдан қўрқ, — дедилар.

Ҳазрат Умар афандимиз суръат билан от устидан тушиб саждa қилиб, бошини ерга қўйди, юзини тупроққа сурди, ранги сарғайиб, овози хириллаб:

— Умар кимки, Аллоҳдан қўрқмасин! — деб бошини саждадан кўтарди ва: «Аллоҳдан қўрқиш ҳикматнинг, ҳидоятнинг, саодатнинг ёруғ юлдузидир. Ўзининг инсонлигини билган одам фақат Аллоҳнинг буюклиги олдида саждага эгилади. Ўзининг инсонлигини билмаган Аллоҳнинг буюклигини қаердан билсин», деди.

Изоҳ ва ўгит

Ҳазрат Умар (р.а.)ни Умар қилган Ислом динидир. Умар мусулмон бўлганига қадар тошбағир, меҳрсиз одам эди. Ҳатто ўз фарзанди — қизини тирик кўмган тошбағир одам эди. Аммо мусулмон бўлгач, Ҳазрат Муҳаммаднинг тарбиясига мушарраф бўлгандан кейин Умардек марҳаматли, Умардек адолатли, Умардек Аллоҳдан қўрққан яна бир одам чиқмади.

Ўз оиласи, болаларига овқат учун унни Халифа Умар (р.а.) ўзи орқалаб ташиди. Халифа ўз қўли билан овқат пишириб етимларга тарқатди. «Дажла қирғоғида бир чўпоннинг қўзисини бўри олиб қочса, Аллоҳ Халифа Умардан сўрайди», деб кўз ёшларини тўкар эди.

Буларнинг барчаси Ҳазрат Умар (р.а.)нинг Аллоҳга бўлган муҳаббати ва ҳурматининг, Аллоҳдан қўрқишининг далилларидир.

45-ҲИКОЯ

ТЎҒРИ ТОЖИРЛИК ВА МУШТАРИЙГА ЯХШИЛИК

Муҳаммад бин Мункадир дўконида йўқлигида ўғли беш дирҳамга сотиладиган молни ўн дирҳамга сотди. Буни эшитган Муҳаммад бин Мункадир бутун кунини муштарий (сотиб олувчи)ни исташга сарф этди ва ниҳоят топиб:

— Бизнинг ўғилча янглишиб беш дирҳамга сотилиши керак бўлган молни сизга ўн дирҳамга берибди, — деган экан, муштарийси:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Зарари йўқ, мен ўн дирҳамга олишга розиман, — деди.

Шунда Муҳаммад бин Мункадир:

— Сиз рози бўлганингиз билан биз рози бўлмаймиз. Биз рози бўлган нарсага сиз ҳам рози бўлинг, — деди ва беш дирҳамни қайтариб берди.

Изоҳ ва ўгит

Исломнинг ҳақиқий мезони, ўлчови шундай. Ўзингга нимани раво кўрсанг, бошқага ҳам шуни раво кўр. Ўзинг учун хоҳламаган нарсани бошқага ҳам қилма. Инсонни ҳурмат қилган динини севади. Динсиз инсонийлик бўлмайди. Буюк инсонларнинг барчалари динини севганлар.

Бу зотлар ислом етиштирган улуғлардир. Дини бўлган, имони бўлган одам бошқа инсонларни севади. Инсонларни севган уларни алдамайди.

46-ҲИКОЯ

АЛЛОҲДАН ҚЎРҚИШ ВА ТЎҒРИЛИК

Савдогар Юнус бин Убайт дўконида турли-туман қимматбаҳо матолар бор эди. Буларнинг бир қисми икки юз, бир қисми юз дирҳамга сотиларди.

Бу зот дўконида дўстининг ўғлини қолдириб, Жума намозига кетди. Шу орада дўконга қишлоқда яшовчи бир харидор кириб, икки юзга сотиладиган кийимлик матони тўрт юзга олди. Дўкондан чиқиб кетар экан, йўлда дўкон соҳиби билан учрашиб қолди. Дўкондор матони таниб сўради:

— Бу матони қанчага олдинг?

— Тўрт юзга олдим, — жавоб берди у.

— Янглишибсан, бу икки юз дирҳам туради, юр мен сенга қайтимини бераман,— деди Юнус бин Убайт.

— Бу бизнинг юртимизда тўрт юз дирҳам туради. Мен ўзим шунчага олдим, розиман, — деди муштарий.

— Мен Аллоҳдан қўрқаман мато икки юз дирҳам туради, — деб унга икки юз дирҳамини қайтиб берди. Дўконга келиб, ўрнига қўйиб кетган йигитчага:

— Сен Аллоҳдан қўрқмайсанми? Унинг қулларидан уялмайсанми, мусулмонларга кўрсатилган тўғри йўлдан қайтиб,нега бундай қилдинг, — деди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Мен хоҳламагандим, харидор ўзи шу нархга олди, — деди шогирд.

Унга жавобан Юнус бин Убайт:

— Ўзингга раво кўрмаганингни бошқага нега раво кўрасан, ўзинг рози бўлмайдиган ишга нега бошқа учун рози бўласан? — деди.

Изоҳ ва ўгит

Ўқувчи қардошим! Исломнинг ўрнак бўларли фазилатлари шундай олижаноб ва инсонни бахтиёр этадиган покиза, соғломдир.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.) Ҳадиси шарифларида: «Тўғри тожирлар (савдогарлар) қиёмат куни Пайғамбарлар билан баробар тириладилар ва бирга ҳамроҳ бўладилар», деганлар.

Охиратда Пайғамбарларга ҳамроҳ ва қўшни бўладиган тожирлар имон билан иш кўрсаларгина бахтиёрдирлар. Улар Жаннат кўшкларида бўладилар. Тўғрилик йўли Жаннат йўлидир.

47-ҲИКОЯ

БИЛМАСДАН СОТИЛГАН ҚУСУРЛИ ҚУЛ

Имом Аъзам савдогар Ҳафс бин Абдураҳмонга бир тўп мол олиб жўнатди. Юборган бу молида қусурли, камчилиги бор бўлган кийим борлигини кейин билиб қолди. Дарҳол Ҳафс бин Абдураҳмонга мактуб ёзди ва мактубда бу қусурли молни харидорга кўрсатиб сотгин, деб уқтирди.

Мактуб келгунча Ҳафс бин Абдураҳмон молни сотиб юборди. У ҳам молдаги қусурдан бехабар бўлганидан, харидорга кўрсатмай сотиб юборди.

Кийимларнинг пули ва нархи ҳақида хабар берувчи бир мактуб ёзиб, Имом Аъзамга юборди. Имом Аъзам савдогар юборган 30-35 минг пулни олмай қайтариб юборди ва унга мактуб ёзиб харидорнинг ҳақини қайтариб беришни буюрди. Аммо харидордан кўп вақт ўтиб ҳам дарак бўлмади.

Имом Аъзам бу пулни ўз пулига қўшмай садақа қилишни буюрди, токи савоби ул харидорга ҳам тегсин, деб. Ҳафс бин Абдураҳмон билан эса алоқани узди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Эй Жаннат йўлчиси! Жаннатга лойиқ бўлиш осон эканми? Йўқ! Агар осон бўлса, Аллоҳнинг севган қуллари умр бўйи нафслари ва шайтонлар билан курашармидилар!..

Ўртоғининг хабари йўқ. Ғафлатда қусурли кийимларни сотди, деб у билан алоқани узди. Шундай ғофил одам билан дўст тутиниш мақбул эмас, дейди. Аммо сен, ХХ аср одами, у дўстим минг бир ёлғон билан юз лиралик молни бир юз ўн лирага сотди, деб уни қандай ақлли, тадбирли одам, деб у билан яқин бўлишга ошиқасан? Бу пул сени қандай оқибатларга олиб келишини, қандай тезлик билан ишинг чаппа кетишига сабаб бўлишини биласанми? Ушбу каззоблик билан топилган пул билан ўстирган жигар пора болаларинг, суюкли қизинг, эъзозлаган ўғлинг ҳоли нима бўлади, сен ўзинг нима бўласан, биласанми?

Барибир ҳисоб куни бор, ҳар нафаснинг ҳисобини берасан-ку. «Умрингни, бойлигингни нимага сарф қилдинг, мол-дунёни қандай топдинг ва қандай харж қилдинг», деган сўроққа тутилганингда, оёғингни бир ярим қаричга ҳам силжитишга мадоринг қолмайди».

Бир кун шундай бўлади. Золимнинг — «эй-воҳ!», мазлумнинг — «оҳ», дейиши бор! Ҳикояларни яхшилаб ўқи, ибрат дарсини ол! Жаннат йўлига киришга интил!..

48-ҲИКОЯ

ҲАЗРАТ БИЛОЛ ВА ТЎҒРИ СЎЗЛИК БЎЛМОҚ

Ҳазрат Билол Ҳабаший (Билол бин Рабоҳ р.а.)га дўсти келиб бир қизни ота-онасидан сўрашни, яъни совчиликка боришни илтимос қилди. Ҳазрат Билол (р.а.) дўстининг сўзига кириб, қизнинг уйига борди. Қиз уйига бориб:

— Мен Билол бин Рабоҳман. Бу йигит менинг дўстимдир. Сизнинг қизингизни сўраб келдик. Аммо шуни айтишим керакки, бу дўстим дин ва ахлоқ жиҳатидан яхши одам эмас. Бу феъл-атворини билиб қўйинг. Қизингизни шунга қараб берасиз, — деди.

Қиз соҳиблари (ота-оналари):

— Ундай бўлса, нега келдингиз? — дедилар.

— Мен ёлғон сўзлай олмайман. Аллоҳ мендан сўрайди, — деб жавоб берди Ҳазрат Билол.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Изоҳ ва ўгит

Эй Ҳақ йўлчиси, эй Аллоҳ деган мўмин! ХХ асрнинг ёлғонларини ўзида мужассам қилиб қиз истагани борадиганларнинг қулоқлари тингласин! Бу сўйлаган ёлғонларига улар қандай жазо оладилар. Яшасин бундай одамлар учун жаҳаннам! Ҳақдан, адолатдан қўрқмаганларнинг борар жойи жаҳаннамнинг оловли оташидир. Жаҳаннамга ўтин лозимдир. Сен элнинг такасалтанг ўғлини «диндор», «мўмин-мусулмон»дир, деб бировнинг севикли қизчасини азобларга қўясанми? Сенга ҳам жаҳаннам бор. Сени шундай қолдирадиларми? Сен минг бир хил ёлғонлар ишлатиб ҳеч билмайдиган одаминг учун орага тушиб, ёлғон гаплар айтсанг, бунинг жазосини тортмайман, дўзах ўтида ёнмайман, деб ўйлайсан, шекилли. Аслида бўндай булмайди. Сенинг учун қиздириб қўйилган жаҳаннам оташи бор.

49-ҲИКОЯ

АЛЛОҲДАН ҚЎРҚМОҚ

Бир вақтлар болалари оч қолган фақир бир хотин бадавлат **қўшнисига** ёрдам сўраб кирди. Гўзал бу хотин болалари учун **овқат** сўраб кирганида нафсининг асири бўлган одам, ундан яқинлик истади. Хотин номусли, Аллоҳдан қўрқадиган аёл бўлгани учун ҳеч нарса олмасдан чиқиб кетди. Уйига келгач, болалари: «Она, биз очликдан ўламиз. Озгина бўлса ҳам овқат йўқми?» деб фарёд кўтардилар. Болаларининг кўз ёшига чидай олмаган аёл яна ўша қўшнисиникига борди. Бой ўз таклифини такрорлади. Аёл мажбур бўлиб кўнди. Танҳо бир ерга кирдилар. Ул одам аёлга яқинлашган пайтда аёл Аллоҳдан қўрққанидан бутун вужуди титрай бошлади.

Бой беихтиёр сўради:

— Нега титрайсан? Қўрқма, бу ерда ҳеч ким йўқ.

— Биламан, ҳеч ким йўқ, аммо Аллоҳ бор. Инсонман деган киши доимо Аллоҳдан қўрқиши керак! — деди аёл.

Бой:

— Хоним, сен шу қадар ночорлигинг билан Аллоҳдан қўрқяпсан. Мен эса нега шунча давлатим билан қўрқмай, — деб ўзининг ёмон ниятидан қайтди ва аёлга зарур бўлган овқатлардан бериб, ўзи ҳам мамнун ҳолда уни уйига кузатиб қўйди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Шу пайт Аллоҳ Таоло Ҳазрат Мусога ваҳий юборди: «Қулимга салом айт! Пушаймон егани ва мендан қўрққани учун афв этдим. У вақтида ўзига келди, мендан қўрқди, амрларимга бўйсунди».

Ҳазрат Мусо ул одам олдига келди ва «Сен Аллоҳ учун бир хайрли иш қилдингми?» деди. Ул одам бошидан ўтган воқеани айтиб берди. Ҳазрат Мусо ул одамга хабар бериб, «Аллоҳ сени авфи мағфират қилди», деди.

Изоҳ ва ўгит

Эй Ҳақ йўлчиси, эй Жаннат истаган қардош!

Шуни яхши эслаб олки, бу дунё бир синов мактабидир. Сен тушунадиган бир йўсинда баён этаман.

Билгинки, бу дунёда ўқишга борадиган, таҳсил оладиган талабалар бор. Улар маълум бир муддатга келиб кетадилар. Баъзилари дарсларини жуда яхши тайёрлайдилар, чарчайдилар, овқатланишлари, туриш-турмушлари маълум бир тартибда ўтади. Баъзилари эса ҳеч дарснинг юзига қарамайдилар, ўйнаб юрадилар, кўнгилхушликка берилишади.

Ҳеч дарс тайёрламайдиганлар, доимо ўйнаб юрадиганлар имтиҳон топширолмай синфда қоладилар. Улар масъулиятсизликларининг жазосини тортадилар. Ўзлари разил бўладилар, оналари йиғлайди, барча дўстларни мотамга қўядилар. Масъулиятсиз бир фарзанд туфайли барча оила аъзолари изтироб чекадилар, ғамга ботадилар.

Юқоридаги ҳикоядаги каби бу дунё бир мактабдир. Инсонлар бу мактабнинг талабаларидирлар. Бу дунё мактабининг дарслари Аллоҳнинг амрлари ва тақиқларидир (ман қилган нарсаларидир). Бу дунёда нафсининг сўзига кирган ва шайтон буйруғини бажарган кимсалар масъулиятсиз ва ўйинни жуда севадиган кимсаларга ўхшайдилар.

Нафс инсонга ичкилик ич, дейди; қимор ўйна, дейди; қўлингга тушган хотинларнинг ор-номусига қўл узатиб қийна, дейди; одамларни алда дейди; хуллас нафс шайтон билан дўстлашиб, барча ёмонликларга етаклайдилар.

Дунё мактабдир, охират имтиҳон топширадиган ер. Бу дунёда қилган ишларингнинг ҳисобини охиратда сўралади. Охират дунё мактабининг йил охирига ўхшайди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Аллоҳ ман этган нарсаларига ҳаром исмини берган. Ўзга бир аёлнинг номусига кўз олайтирган, фурсат келди, деб номусига теккан масъулиятсиз, ахлоқсиз, номуссиз жаҳаннамга ўтин бўлади, чарс-чарс ёнади. Ва охиратда имтиҳон топширолмай разил бўлиб қолади.

Бу ҳикояда эс-ҳушини йиғиб олиб, нафсига эрк бермаган, шайтоннинг айтганини қилмаган, оний лаззат учун қўлига тушган болаларнинг онаси, фақир, йўқсил хотиннинг номусига тегмаган одам Аллоҳнинг ризосига эришади. Аллоҳ Пайғамбари Ҳазрат Мусо (а.с.)ни унга юбориб, гуноҳини кечганлигини билдиргандир. Аллоҳ олдида номуснинг қадр-қиммати жуда буюкдир. Дин номус демакдир. Диндор одам номусли одам демакдир. Барча Пайғамбарлар номусларининг буюклигидан ўрнак бўлганлар.

50-ҲИКОЯ

ИЛМ БОЙЛИКДАН УСТУНДИР*

Бир вақтлар Мисрда ака-ука яшар эди. Бири илм ўрганди, бири эса бойлик орттирди. Илм ўргангани ўз замонасининг энг буюк олими бўлди. Унинг укаси эса Мисрнинг энг бадавлат кишиси бўлди. Бой бўлган ука фақир бўлиб қолган илмли акасига менсимай қарар, уни доим камситарди.

— Мен бой бўлдим, буюк салтанат эгаси бўлдим. Сен эса фақир ва йўқсил, мискин ва ночор қолдинг, — дерди. Олим бўлган акаси унинг сўзларига ҳеч эътибор бермас ва ўзини мағрур тутар эди. У бой укасига шундай дерди:

— Эй ўзини билмаган қардошим! Тушунмасдан оғзингга келган сўзни гапирма! Мен Жаноби Ҳаққа қанча шукроналар қилсам арзийди. Чунки мени ўз Пайғамбарларига ворис қилди, яъни менга илм сарватини берди[1].

Менинг назаримда илмдан буюк, илмдан фазилатлироқ бошқа нарса йўқдир. Сен эса Фиръавннинг, Хомоннинг ва Қоруннинг меросига эга бўлдинг. Сен умрингни мол тўпламоққа бағишладинг. «Молимнинг бошида чўпонлик қилайин, қўриқлайин», деб умринг бесамар кетди. Сен ўлганингдан сўнг эски сополни ҳам олиб кетолмайсан. Шунинг учун сен, молингни бош-

---

[1] сарват — бойлик

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

қалар учун тўплагансан. Сенга Аллоҳнинг савол-жавобидан ва азобидан бошқа нарса қолмайди. Мен эса оёқ остида чирқираган бир қушча каби хокисорман. Сен эса игнанг билан ҳаммани чақадиган, озор берадиган қизил қовоқари кабисан. Мен инсонларга азоб берадиган қувват бермагани учун Жаноби Ҳаққа қанчалар шукрона қилсам ҳам камдир.

Изоҳ ва ўгит

Илм соҳиби меҳр ва ҳурмат кўради, илмдан бенасиб киши эса умрини беҳаловат ўтказади. Илм ўз соҳиби билан охиратга қадар боради. Бойлик бу дунёда қолади, эгаси эса ҳисобини беролмаса, жаҳаннамга тушади. Илм инсоннинг шарафини юксалтиради. Бойлик инсонни қўриқламайди. Мол-дунёни эгаси қўриқлайди.

51-ҲИКОЯ

ИЛМ, ФАЗИЛАТ ЎРГАТГАН УСТОЗГА ҲУРМАТ

1453 йил 29 май тонгда Ислом қўшинлари Истамбулни фатҳ этди. Ислом қўшинлари Истамбулга кирди.

Фотиҳ Султон Меҳметхон оппоқ отига миниб қўшин бошида Тўпқопи дарвозасидан ҳашамат билан кириб борарди.

Бизанс халқи кўчалар четида тўпланишиб ҳаяжон билан мусулмон турк қўшинининг Истамбулга киришини олқишларди. Қизлар қўлларидаги гулдасталарни подшоҳга тақдим қилиш ҳаяжонидалар. Фақат улар жаҳонгирни танимас эдилар. «Истамбулни забт этган саркарда ким?» деб сўрашарди. Қизлар оппоқ соқолли, виқорли, салобатли Оқшамсуддин Ҳазратлари — Фотиҳнинг устозини подшоҳ деб ўйладилар ва гулларни, чечакларни унга бермоқчи бўлдилар. Оқшамсуддин Ҳазрат отини бир четга суриб чиқди ва подшоҳни кўрсатиб:

— Янги санани очган ҳукмдор Султон Меҳметхон ана удир, гулларни унга беринг, — деди.

Фотиҳ Султон Меҳметхон Ҳазратлари ўзининг олдига келган қизларга Оқшамсуддинни кўрсатиб:

— Боринг, гулларни оппоқ муҳтарам ул зотга беринг, гулдаста унинг ҳаққидир. Филҳақиқат, ул менинг, фақат менинг устозимдир. Бу гулларга у кўпроқ лойиқдир. Чунки бу фазилатларни, бу жаҳонгирликни, бу қаҳрамонликни мен у муҳта-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

рам устозим Оқшамсуддин Ҳазратларидан ўргандим. Унинг илми ва фазилати соясида Истамбулни фатҳ этиш шарафига эришдим, — деди.

Изоҳ ва ўгит

Мактабларимизда устозлари — муаллимлари билан гап талашиб, улар устидан куладиган бахтсиз ва фазилатдан бенасиб баъзи талабалар, ўқувчилар Фотиҳнинг бу ибрат бўлувчи ишидан ўгит олсинлар ва ўзларига илм-ирфон ўргатувчи устозларига нисбатан ҳурмат ва меҳр кўрсатишга одат қилсинлар. Иншоолоҳу Таоло! Жаноби Ҳақ бундай шуурсиз болаларимизни бу азиз ватанимиз учун ҳар бири бирор қиймат ва қадр оладиган ҳидоятга эриштирсин ҳамда хайрли бир авлод бўлувчилар жумласига киришларини насиб этсин. Омин!..

Устозига меҳр ва ҳурмат кўрсатишни билмайдиган ва ўрганишни истамайдиган бахтсиз талаба, бир умр ўзигагина меҳрибон ва ўзинигина ҳурмат қилувчи бўлиб қолади. Инсон нима экса, шуни ўради. Саҳро тиканини экиб, гул оламан, деган одам, ақлли одам эмасдир. Ўзига илм-ирфон ўргатувчи устозининг қадрини билмаган одам ватан, миллат учун фойдали бир одам бўла олмайди.

Динимизда устоз ҳақи адо этиб тугатиб бўлмайдиган бир ҳақдир.

52-ҲИКОЯ

ОЛИМЛАРНИНГ ҚАДРИ

Подшоҳ Султон Салим Мисрни забт этди; Миср хам Усмонли ўлкалар сирасига кирди. Султон Салимхон қўшини олдида Истамбулга қайтиб келди, у мулозимлари, устозлари, Шайхул-Исломлар қуршовида келарди. Энг ҳурматли соҳиби илм ибни Камол подшоҳнинг ёнида келарди.

Зафар машқлари чалинади, ибни Камол билан Султон Салимхон қўшин олдида келадилар. Шу онда ибни Камолнинг оти бирдан ҳуркиб кетиб сакради.

Султоннинг сут каби оппоқ уст кийимига лой сачради. Буни кўрган ибни Камолнинг ранги ўчиб қўрқиб кетди, подшоҳнинг ғазабли онларини хотирлади. Вазирлар ҳам саросимага тушиб қолдилар.

Шу бир зумлик саросима Султон Салимнинг назаридан қочмади, у вазирга қараб:

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Бу тўнимни олиб сақлаб қўйинг. Бу тўн лойи билан сақлансин, — деди.

Вазирлар бу буйруқ ҳикматини, сабабини ундан сўрадилар, шунда Султон:

— Ул муҳтарам зотнинг отининг оёғидан сачраган лой бизнинг шарафимиздир, у охиратда васиқаи баротимиз бўладир. Тўнимизга теккан лойни кўриб авлодимиз ҳам ибрат олсинлар, уламонинг отининг оёғидан сачраган лой бизнинг назаримизда қанчалик қадрли эканлигини дунё турганча авлодимиз хотирласин, — деб жавоб берди.

Изоҳ ва ўгит

Бир талабанинг устози ҳаққини тўламоқ ҳеч қачон тугамаслигини билгани унинг саодатманд эканини кўрсатади. Ўзига илм-ирфон ўргатган устози бўлмаганида илмни қаердан оларди? Ҳазрат Али (р.а.): «Менга бир ҳарф ўргатган мени ўзига қул қилсин», деганлар. Агар бир мамлакатнинг ҳақиқий олимлари бўлмаса, ул мамлакат таназзулга маҳкумдир. Жоҳиллар олқишланиб, обрўда юрар эканлар, ҳақиқий илм одамлари чекка-чеккада қолаверадилар.

53-ҲИКОЯ

СЎЗЛАМАСДАН ОЛДИН ЎЗИ АМАЛ ҚИЛАДИГАН ОДАМ

Бир вақтлар ақлли ва ирфон соҳиби ёши улуғ бир зот яшар эди. Бу зот туриш-турмушини диний мезонда олиб борарди. Шунинг учун бу зотнинг сўзлари ўз муҳитида, яқинлари орасида қадрли ва эътиборли эди.

Бир куни кўп асал еб қўйган бола касал бўлиб хасталаниб қолди. Табибга олиб бордилар. Табиб: «Бу бола асал емасин, яна бол еса, касаллиги кучайиб кетади», деди. Аммо бола асал еяверамаи, деб туриб олди, хархаша қилди. Боланинг иродасига ишонмаган ота-она болаларининг бу дардига чора излай бошладилар. Бир кун дўстлари, «бизнинг маҳаллада бир зот бор, унга олиб бориб ўқитиб кўринглар, унинг нафаси яхши бўлади», деб тавсия қилди. Болани ул зот олдига олиб бордилар. Ул зот:

— Қирқ кундан кейин келинг, ўшанда ўқиб қўяман, — деди.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

— Яхшилик қил, афандим, боламиз оғир касал, асал еса ўлиб қолади, — деб боланинг ота-онаси ёлворишди.

Бу ёлворишларга қарамасдан, ул зот: «Ҳозир ўқимайман, қирқ кундан кейин келинглар», деб кўнмади. Қирқ кун ўтгач, болани олиб келдилар. Эшикни тақиллатдилар. Ул зот қабул қилиб, қўлини боланинг бошига қўйиб:

— Бугундан бошлаб асал емагин, болам, — деб боланинг бошини силаб эркалади. — Энди болага асал берсангиз ҳам емайди, — деб улар билан хайрлашди.

Ота-она уйга келиб болага асал бердилар. Бола «емайман» деб юзини бурди. Улар қувониб, севинганларидан ташаккур айтиш учун ул зотнинг олдига келдилар ва:

— Нега бизни қирқ кун изтиробга қўйдингиз? Нега аввал келганимизда бундай сўзларни айтмадингиз, энди бўлса бир пасда бир гап билан болани қаноатли қилдингиз, — деб сўрадилар.

Ул муҳтарам зот бундай жавоб берди:

— Қирқ кун аввал болани олиб келганингизда мен асал еган эдим. Агар ўша куни гапирсам болага таъсир қилмас эди. Қирқ кун нафсимни бол ейишдан тийдим, токи болага гапирганимда сўзларим унга таъсир этсин, деб. Агар сиз изтироб чекмоқдасиз, деб кўнгилчанлик қилиб ўшанда гапирганимда, сўзларим болага таъсир қилмас эди ва сиз ҳам бугун болангизнинг касалига чора тополмас эдингиз.

Изоҳ ва ўгит

Бу ҳикояда ҳам иршод соҳиблари учун ибрат оладиган буюк ибрат дарси бор. Фазилатга кўнгил қўйган одамлар ўша фазилатга кўра яшайдилар. Жамиятга ўрнак, раҳбар бўладиган ва бўлишни хоҳлайдиганлар фазилатдан, яхшиликдан сўз юритадиганлар, аввало, тиллари билан айтган фазилатлар, яхшилик ва тўғриликлар билан яшайдиларки, токи кейин сўзлаган сўзларининг самарасини ола билсинлар. Фазилатдан сўз айтиб, фазилатсизликда ўрнак бўлса, умр сармоясини бекор сарфлаган ва совуриб юборган бўладики, бу жоҳиллик аломатидир.

Шам каби бошқаларга ёруғлик, нур сочиб ўзи йўқ бўлиб, ҳалок бўлиш фидойиликдир.

Аллоҳимиз ёмонликларга ўрнак бўлишдан барчамизни, барча уммати муҳаммадийларни асрасин. Омин!

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

54-ҲИКОЯ

ҚУЛ ВА ИМОМ АЪЗАМ

Имом Аъзам ҳазратлари замонларида бир қул Имом Аъзамга мурожаат қилиб:

— Афандим, бу ҳафта жума хутбасида бир қулни озод этишнинг фазилатидан, унинг савобидан сўзлаб берсангиз, зора хожамиз бизни ҳам озод қилиб юборса, — деди.

Имом Аъзам ул қулга:

—Хўп бўлади, болам. Бир кун жума хутбамизда қул озод қилишнинг фазилатлари ва савобларидан сўзлаймиз, — деди.

Орадан икки жума ўтди. Учинчи ҳафта жума хутбасида динимизда қул озод қилишнинг фазилатларини сўзладилар. Бу хусусда жамоатга узоқ сўзлаб иршод этиб, тўғри йўл кўрсатдилар.

Жума намозидан кейин озод бўлиши учун Имом Аъзам олдига ёлвориб келган қулнинг хожаси ул қулни чақириб, «сени Аллоҳ розилиги учун озод қиламан», деди. Қул севиниб Имом Аъзам олдига келди ва ташаккур айтди. Фақат нега бу мавзу ҳақида олдинги жумаларда эмас, балки икки ҳафта ўтказиб сўзлаганининг ҳикматини сўради. Унга Имом Аъзам:

— У ҳафтада бир қул олиб, уни озод қилишга етарли пулим йўқ эди. Бу икки ҳафта ичида пул йиғдим, унга бир қул сотиб олдим ва уни озод қилдим. Шунда қул озод қилишнинг фазилатларини ўзим ҳис этдим, мазасини тотдим, сўнгра сўйлаган эдим, жамоатга ҳам таъсир эта билдим. Сўзлаган сўзимни ўзимга тадбиқ этмаганимда, бугун сени хожанг озод қилмаган бўларди, — деб жавоб берди.

Изоҳ ва ўгит

Бу қиссада бир неча ҳикмат бор. Бу қиссада ибрат олиш қобилиятига эга бўлганлар учун мингларча имконият мавжуд.

Инсон ҳар бир фазилатни аввал ўз нафсида, ўзида тадбиқ этгандагина унинг маънавий нашъасини татийди, ҳис этади. Шундан кейин ўша маънавий нашъани бошқаларнинг ҳам билиши, ҳис этишига восита бўлиши мумкин. Ўзи маънавий қадриятларни билмай туриб, бошқаларни унга ундаши ақлли одам иши эмасдир. Ақлли одам аввал ўзи барча яхшилик, хайрли ишлар, хуш фазилатлар соҳиби бўлиб,ҳаётига уларни тадбиқ этади, унинг

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

мукофотини олади, лаззатини тотади. Сўнгра бу фойдасини кўрган қадриятларга мусулмон қардошлари ҳам амал қилишлари учун қўлидан келганича ғайрат кўрсатади. Бу — ўзи хоҳлаган яхшиликларни бошқа мусулмон биродарлари учун ҳам шунга эришишларини хоҳлаш демакдир ва бу фазилатнинг қадри динимизда жуда қимматлидир.

Қардошларимиз учун бу қиссада тўғри йўл кўрсатувчи ҳикматлар бор. Айтган фазилатларга аввал ўзи риоя қилиб, сўнгра халққа сўзламоқ зарур. Бундан кишига икки наф бор. Бири — ўзи риоя қилган яхши фазилат мукофотига сазовор бўлади, дунё ва охират саодатига эришади. Иккинчиси — ўзи амал қилган фазилатларнинг халққа таъсири бўлади, одамлар ҳам ўзлари тинглаган ўгитларга амал қилиб Жаноби Ҳақ розилигига эришадилар.

Бу мавзунинг мағзини, маъносини ўқувчиларим ирфонига ҳавола қиламан.

Агар фазилатлари ўз истак ва орзулари ила мос бўлса, инсон унинг лаззатини тотади, завқ олади.

55-ҲИКОЯ

«БИСМИЛЛОҲ» ДЕМОҚНИНГ ФОЙДАЛАРИ

Бир-бирига дўст икки шайтон анча вақт кўришмай, бир кун тасодифан учрашиб қолдилар. Бир-бирларига соғинч билан қараб, бири бошқасини саволга тута бошлади:

— Биродар, мен сени танимабман. Сенга нима бўлди, бу аҳволга тушибсан? Жуда озиб, заифлашиб кетибсан, олдин бундай эмас эдинг. Бирор дардинг борми?

Шунда озғин шайтон:

— Ҳеч сўрама, дўстим! Мен шундай бир дардга тушдимки, айтиш қийин. Бир одамнинг этагига ёпишдим, ундан ҳеч ажрала олмадим. Ул одам ҳар бир ишдан олдин «Бисмиллоҳ» дейди. Еса ҳам, ётса ҳам, турса ҳам «Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм», дейди. Ҳар куни шундай. Энди унинг дастурхони олдига келиб ўтиришим билан у «Бисмиллоҳ»ни айтиб овқат ея бошлайди. Мен бир луқма ҳам овқат ея олмай туриб кетаман. Ҳар куни оч-наҳор юраман, шунинг учун озиб чўп бўлдим. Бу одамдан айрилиб бошқа одам этагига илина олмадим. Сен ўзинг мунча шишиб ке-

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

тибсан? Сени танимай қолибман. Бунчалик шишиб, семириб кетганинг сабаби нима? — деди.

Семириб кетган шайтон озиб кетганига:

— Биродар! Мен эса бутунлай бошқа одамга, сен айтиб берганнинг тескариси бўлганга тушдим. У на ҳалолни, на ҳаромни билади. У шундай бир ҳаромзодаки, ҳақни ҳам, ҳуқуқни ҳам билмайди, меъдасини ҳаром билан тўлдирган. Мен шундай одам этагига ёпишдим. У «Бисмиллоҳ» нималигини ҳам билмайди. Ақлига ҳеч бир вақт «Бисмиллоҳ» келмагани каби у «Бисмиллоҳ»ни қандай, қачон айтишни ҳам билмайди. Мен шундай бефарқ, ҳалол, ҳаромни билмайдиган одам овқатидан еб семирдим, роҳатландим, ҳозир ҳам у билан ҳамтовоқман. Бўйним йўғонлашиб кетгани, қорним дўмбира бўлгани сабаби шу, — деди.

Изоҳ ва ўгит

«Бисмиллоҳ»сиз одамлар шайтоннинг дўстларидирлар. «Бисмиллоҳ» ҳар бир ишдан олдин айтилади, токи у ишдан хайр ва баракот келсин. «Бисмиллоҳ»сиз ишнинг хайри ва баракаси бўлмайди.

Севикли Пайғамбаримиз (с.а.в.):

«Ҳар ким уйига кирмоқчи бўлганида шайтон ҳам унга тобе бўлиб ул одам билан уйга кирмоқчи бўлади. У одам уйига кирар экан «Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм» деса, шайтон ул уйга кирмай, «Мен учун бу уйга кириш имкони қолмади», деб орқасига қайтади. Овқат еганида «Бисмиллоҳ» айтса, шайтон учун егулик қолмайди. Сув ичганда, шарбатга ўхшаш ширинлик ичса, «Бисмиллоҳ» деса, ётганида «Бисмиллоҳ» деса, шайтон бу уйга сиғмай, хафа бўлиб кетиб қолади. «Бисмиллоҳ» демаса, шайтон у билан бирга бўлади. Унинг ҳар бир қилган ишида шайтон бармоғининг изи бўлади», деганлар.

Мусулмон одам ҳар ишини «Бисмиллоҳ» деб бошлаши керак. Бола-чақаларига ҳам «Бисмиллоҳ» айтишни ўргатиши зарур.

Кимки ҳар куни минг марта «Бисмиллоҳ» айтса, Жаноби Ҳақ у кимсанинг дунё ва охиратда барча эҳтиёжларини қондиради, адо этади.

Кимки уйқу олдидан «Бисмиллоҳ»ни 21 (йигирма бир) марта ўқиб ётса, у кеча шайтон васвасасидан, барча қўрқинч ва ваҳималардан омон бўлади, халос бўлади. Ваҳимасиз ухлашни истаган одам йигирма бир марта «Бисмиллоҳ»ни айтиши керак.

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

Йигирма бир марта «Бисмиллоҳ»ни қоғозга ёзиб, уйқуда қўрқадиган болаларнинг бўйнига осиб қўйилса, у боланинг қўрқиши қолади. Бола қўрқмай, ваҳимасиз ухлаб туради, дейилади.

56-ҲИКОЯ

АСТОЙДИЛ «БИСМИЛЛОҲ» ДЕСАНГ ДЕНГИЗ ЙЎЛ БЎЛАДИ

Бир вақтлар Оминўну атрофида маҳсидўз косиб, фақир, сабр-қаноатли бир зот бор экан. Бу зот кунда топганига қаноат қилиб, жуда ҳалоллик билан турмуш ўтказар эди.

Бир куни шул одам Оминўнудаги Жомеъда намоздан кейин ваъз тинглар эди. Минбарда ваъз айтувчи мулла ваъзида «Ҳар ким астойдил ишониб «Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм» деса, ҳатто денгиз устида юрса йўл бўлади. Аллоҳ Таоло қувват ва қудрат соҳибидир, ўзига жон дили билан боғлиқ бўлган, ишонган одамларга ёрдам беради, лутфу эҳсонда бўлади», деди.

Бу ваъзни ихлос билан тинглаган ул косиб одам оқшом пайтида кулбасига қайтди. Уйига кетаётиб Саройбурунга келди. Уйи Ускудорда эди. У «Бисмиллоҳ» деб денгизга қадам қўйди. Тез юриб уйига борди. Эшигини тақиллатган эди, хотини эшикни очиб кутиб олди ва ҳайрат билан унга тикилди-да, «афандим, бугун ҳар кунгидан эрта келдингиз», деди. Ул зот бўлган ишни тушунтирди, шунда хотини:

— Муҳтарам афандим, ул хожа афандини уйимизга таклиф қилинг. Эртага оқшомда уларни ҳам ўзингиз билан олиб келинг,— деди.

Маҳсидўз ул косиб эртасига хожа афандининг ваъз-насиҳатини эшитганидан кейин, мулланинг қўлини ўпиб: «Хожам, сизга бир илтимосим бор, илтифот қиласизми?» деб сўради. Хожа: «Албатта, бош устига», деб жавоб берди.

Имони бутун, амали, тамизи соф мусулмон косиб унга:

— Афандим, бу оқшом бизнинг фақир хонадонимизда меҳмон бўлсангиз, кечқурун бирга овқатлансак, лутф этиб қабул қилсангиз. Рафиқам ҳам меҳмон бўлиб кулбамизга ташриф буюришингизни илтимос қилди. «Хожа афандини бу оқшом таклиф

www.kitob.uz - Respublika bolalar kutubxonasi

қилинг, фақир шўрвамиз ила меҳмон қилайлик, қўлини ўпиб ул зотнинг дуосини олайлик», деб сўради, — деди.

Улар бирга Саройбурунга келдилар (яъни денгиз бўйига келдилар.) Косиб, «қани кетдик бўлмаса афандим», «Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм» деб, денгизга қадам қўйди ва ҳеч ўнг-сўлига қарамай юриб кетди. Йўлда: «Хожам, Аллоҳ сиздан рози бўлсин, дуои ўгитингиз билан уйга шу йўлдан кетмоқдаман, уйга бориш учун қайиқчига берадиган пул ёнимга қолмоқда», деб дуо қилди ва ташаккур айтди. Хожа афандининг овози келмаганидан кейин орқасига қараса, хожа афанди қолибди. Шунда косиб: «Хожам! Нега турибсиз, нима бўлди?» деди.

Хожа афанди косибга қўли билан имо қилиб, «бу ёққа кел!» деди. Косиб қайтиб борди ва «бизникига боргиси келмай қолдими?» деб ўйлаб:

— Хожа афандим! Қўл-оёғингизни ўпай! Нега туриб қолдингиз? Сиз «Бисмиллоҳ»нинг фазилатини айтиб бердингиз, уни сиздан ўргандим. Сиз астойдил, чин қалбдан ишониб «Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм» деса, денгиз йўл бўлади, деган эдингиз-ку, — деди.

Унга жавобан хожа афанди:

— Шундай болам! Мен шундай деганман. Ҳақиқатан шундай. Фақат бу ерга келгач, малъун шайтон мени йўлдан урди. Бехос «Ажабо!» дедим. Ажабо, демаганимда сен билан денгизга қадам қўйиб, бирга борардим. Афсуски, энди сендаги соғлом, пок имон менда йўқ. Бир марта кўнглимга шубҳа кирди, «Ажабо», дедим, энди мен сендай денгизда юра олмайман, чўкиб кетаман,— деди.

Изоҳ ва ўгит

Демак, инсон қалбида бир шубҳа, бир тараддуд пайдо бўлса, бор фазилатлар беҳуда кетади. Ул инсон яхшилик ҳақида гапириши мумкин, лекин ўзи уни қила олмайди. Бундай одамнинг имонини шайтон урган.

Бутун жонлиларнинг ризқини берган Аллоҳдир. Дунё ва охират саодатини истаган, ҳар икки оламда бахтиёр бўлишни хоҳлаган, эс-ҳушли, оқил мусулмон иши билан ишончини бир хилда қилишга интилади. Чунки унинг манфаати ишонч ва амалнинг бир-бирига мослиги билан сақланади.

Ҳақиқий мусулмон ҳеч қачон ёлғон сўзламайди. Ҳеч кимни алдамайди. Ўзини ҳам алдатмайди. Ҳийлагар, сохта, товламачи инсонлар фақат ўзларини алдайдилар.